

## **Protokoll fört vid Stockholms kommunfullmäktiges sammanträde måndagen den 7 maj 2018**

**Tid:**

kl. 16:00-21:54

**Lokal:**

Rådssalen

**Närvarande:**

Se bilaga

§§1-35

Justerat den 15 maj 2018

Anslaget den 16 maj 2018

Eva-Louise Erlandsson Slorach

Margareta Björk

Mats Berglund

Kerstin Tillkvist  
Sekreterare

**§ 1  
Justering**

Förste vice ordföranden Margareta Björk (M) och andre vice ordföranden Mats Berglund (MP) justerar dagens protokoll tillsammans med ordföranden Eva-Louise Erlandsson Slorach (S). Justering sker den 15 maj 2018.

**§ 2**

**Nr 2017:18 av Isabel Smedberg Palmqvist (L) om stadens hbtq-program**

2017/000968

**Beslut**

Interpellationen är besvarad.

**Interpellationen**

Isabel Smedberg Palmqvist (L) har ställt en interpellation om stadens hbtq-program. Kommunfullmäktige beslutade den 12 juni 2017 att interpellationen fick ställas.

Borgarrådet Lindhagen (MP) besvarar interpellationen.

I debatten yttrar sig Isabel Smedberg-Palmqvist, borgarrådet Lindhagen, Rickard Wall och Sissela Nordling Blanco.

**§ 3**

**Nr 2017:22 av Bo Sundin (M) om Bromstens  
konstgräsplan**

2017/001307

**Beslut**

Interpellationen är besvarad.

**Interpellationen**

Bo Sundin (M) har ställt en interpellation om Bromstens konstgräsplan. Kommunfullmäktige beslutade den 4 september 2017 att interpellationen fick ställas.

Borgarrådet Bjuggren (S) besvarar interpellationen.

I debatten yttrar sig Bo Sundin och borgarrådet Bjuggren.

**§ 4**

**Nr 2017:23 av Bo Sundin (M) om Järvastadsdelarna**

2017/001332

**Beslut**

Interpellationen är besvarad.

**Interpellationen**

Bo Sundin (M) har ställt en interpellation om Järvastadsdelarna. Kommunfullmäktige beslutade den 2 oktober 2017 att interpellationen fick ställas.

Borgarrådet Wanngård (S) besvarar interpellationen.

I debatten yttrar sig Bo Sundin, borgarrådet Wanngård, Rickard Wall, Lisa Palm, borgarrådet Livh och Martin Westmont.

**§ 5**  
**Bordläggning av interpellationer**

**Beslut**

Kommunfullmäktige bordlägger interpellationerna nr 24, 26 - 30 för år 2017 och nr 1 - 4 för år 2018.

**§ 6  
Nya interpellationer**

Följande interpellationer anmäls:

1. Nr 2018:5 av Cecilia Brinck (M) om upphandling av ett nytt hyrcykelsystem. Rotel VII  
Dnr KS 2018/710
2. Nr 2018:6 av Cecilia Brinck (M) om den bristfälliga skolstyrningen. Rotel IV  
Dnr KS 2018/713
3. Nr 2018:7 av Cecilia Brinck (M) om den socialdemokratiskt ledda majoritetens hantering av miljözoner. Rotel II  
Dnr KS 2018/714

**Beslut**

1. Interpellationerna får ställas.
2. Interpellationerna bordläggs.

## § 7 Frågestund

### Fråga nr 1

Borgarrådet König Jerlmyr (M) ställer en fråga om Socialdemokraternas dubbla budskap.

Borgarrådet Wanngård (S) svarar på frågan.

### Fråga nr 2

Borgarrådet Edholm (L) ställer en fråga om ordningsvakter i Stockholm.

Borgarrådet Wanngård (S) svarar på frågan.

### Fråga nr 3

Martin Westmont (SD) ställer en fråga om Stockholms stads samarbete med organisationen "Honey and the Bees". Hur kunde det ske?

Borgarrådet Bjuggren (S) svarar på frågan.

### Fråga nr 4

Karin Ernlund (C) ställer en fråga. Hur kommer integrationspolitiken se ut i Stockholm framöver?

Borgarrådet Wanngård (S) svarar på frågan.

### Fråga nr 5

Erik Slottnér (KD) ställer en fråga om försörjningsstöd till papperslösa.

Borgarrådet Wanngård (S) svarar på frågan.



**Fråga nr 6**

Borgarrådet Brinck (M) ställer en fråga om dieselmilar.

Borgarrådet Helldén (MP) svarar på frågan.

**Fråga nr 7**

Isabel Smedberg-Palmqvist (L) ställer en fråga om orosanmälningar.

Borgarrådet Lindhagen (L) svarar på frågan.

**§ 8  
Anmälningar****Beslut**

Anmälningarna godkänns.

Skrivelser som har inkommit till kommunfullmäktige under tiden den 24 april 2018 – den 7 maj 2018 och delgivits berörda organ anmäls.

**§ 9  
Närvaro**

Närvaro antecknas enligt **bilaga 1**.

**§ 10  
Justering**

Förste vice ordföranden Margareta Björk (M) och andre vice ordföranden Mats Berglund (MP) justerar dagens protokoll tillsammans med ordföranden Eva-Louise Erlandsson Slorach (S). Justering sker den 15 maj 2018.

**§ 11**  
**Valärende i kommunfullmäktige**  
Avsägelse  
7 maj 2018  
KS 2018/259

**Beslut**

1. Avsägelse och entlediganden godkänns.
2. Val förrättas för att utse ny person till uppdrag enligt kommunstyrelsens, valberedningens och Peter Jönssons förslag.
3. Om inte annat framgår inträder den senast valda ersättaren sist till tjänstgöring för sitt parti.
4. Om en ersättare/suppleant utses till ordinarie ledamot, utses en ny ersättare/suppleant.
5. För avsägelse i kommunfullmäktige hemställs om ny sammanräkning hos länsstyrelsen.
6. Vakanser bordläggs.

**Ärendet**

Valärende i kommunfullmäktige 7 maj 2018 behandlas.

I ärendet yttrar sig Peter Jönsson.

**Förslag till beslut**

Peter Jönsson (M) föreslår, som tillägg till kommunstyrelsens och valberedningens förslag, att Camilla Hane väljs till ersättare för Moderaterna i Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd.

**Beslutsordning**

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens och valberedningens förslag med ett tilläggsförslag från Peter Jönsson (M). Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens och valberedningens förslag och Peter Jönssons tilläggsförslag.

**§ 12****Markanvisning för bostäder inom fastigheten Farsta 2:1 i Farsta till Småa AB, Veidekke Bostad AB, Skolfastigheter i Stockholm AB (skola och förskola) och Stockholm Stads Parkering AB (parkeringsanläggningar)**

Projekt Larsboda strand, inom ett av delprojekten Karlsviks strand

Reviderat inriktningsbeslut

Hemställan från exploateringsnämnden

KS 2018/486

**Beslut**

Inriktningen för projektet Larsboda strand godkänns. Exploateringsnämnden medges rätt att fortsätta utreda förutsättningarna för exploatering inom Farsta 2:1 till en investeringsutgift om 36 mnkr. Utgifterna för 2018 ska rymmas inom nämndens investeringsbudget. Utgifterna för kommande år får behandlas i budget för 2019.

**Ärendet**

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller markanvisning för bostäder inom fastigheten Farsta 2:1 i Farsta till Småa AB, Veidekke Bostad AB, Skolfastigheter i Stockholm AB (skola och förskola) och Stockholm Stads Parkering AB (parkeringsanläggningar). Projekt Larsboda strand, inom ett av delprojekten Karlsviks strand.

Utlåtandet sambehandlas i gemensam överläggning med utlåtande dnr 2017/000220 Planläggning innan markanvisning. Motion (2017:4) av Joakim Larsson (M).

I debatten yttrar sig Rickard Wall, borgarråden Larsson och Edholm, Erik Slottnér, Christina Linderholm och Stefan Hansson.

**Förslag till beslut**

Stefan Hansson (S) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

**Beslutsordning**

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

**§ 13****Planläggning innan markanvisning**

Motion (2017:4) av Joakim Larsson (M)

2017/000220

**Beslut**

Motionen besvaras med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

**Reservationer**

Samtliga ledamöter för Moderaterna, Liberalerna, Centerpartiet och Kristdemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

**Ärendet**

Kommunstyrelsens utlåtande sambehandlas i gemensam överläggning med utlåtande dnr KS 2018/486. Utlåtandet gäller markanvisning för bostäder inom fastigheten Farsta 2:1 i Farsta till Småa AB, Veidekke Bostad AB, Skolfastigheter i Stockholm AB (skola och förskola) och Stockholm Stads Parkering AB (parkeringsanläggningar). Projekt Larsboda strand, inom ett av delprojekten Karlsviks strand.

I debatten yttrar sig Rickard Wall, borgarråden Larsson och Edholm, Erik Slottner, Christina Linderholm och Stefan Hansson.

**Förslag till beslut**

Stefan Hansson (S) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Borgarråden Larsson (M) och Edholm (L), Christina Linderholm (C) och Erik Slottner (KD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Moderaternas och Liberalernas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

**Beslutsordning**

Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

## § 14

### Modernisering av sociala system

Uppdrag från budget

2017/001912

#### Beslut

1. Kommunstyrelsen ska genomföra påbörjad modernisering av sociala system med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.
2. Kommunstyrelsen ska genom centralupphandling besluta om förfrågningsunderlag, tilldelning av kontrakt, avbrytande av upphandling, avtalstecknande och avtalsförvaltning för modernisering av sociala system samt implementera upphandlat system.
3. Den beräknade kostnaden om 570 mnkr för modernisering av sociala system under perioden 2018-2020 finansieras genom ianspråktagande av eget kapital.

#### Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller modernisering av sociala system.

I ärendet yttrar sig borgarrådet Lindhagen.

#### Förslag till beslut

Borgarrådet Lindhagen (MP) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

#### Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.



**§ 15  
Arvodering av förtroendevalda**

KS 2018/659

**Beslut**

1. Arvode ska utges till Martin Westmont (SD) om 56,25 % av helt arvode under perioden 2018-05-08 - 2018-10-15.
2. Arvode för Per Ossmer (SD) om 56,25 % av helt arvode upphör från och med 2018-05-08.

**Jäv**

Martin Westmont deltar inte ärendets behandling eller beslut.

**Ärendet**

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller arvodering av förtroendevalda.

**Beslutsordning**

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

**§ 16****Exploateringsavtal samt markanvisning och försäljning av tillskottsmark för bostäder inom Bromstensstaden**

Reviderat inriktningsbeslut för hela Bromstensstaden

Genomförandebeslut etapp 2

Reviderat genomförandebeslut etapp 1

Hemställan från exploateringsnämnden

KS 2018/487

**Beslut**

1. Exploateringsnämnden medges rätt att fortsätta planering av Bromstensstaden upp till 10 mnkr (reviderat inriktningsbeslut) som underlag för ett kommande genomförandebeslut (etapp 3-5).
2. Exploateringsnämnden medges rätt att fortsätta genomföra Bromstens industriområde etapp 1 omfattande investeringsutgifter om 910 mnkr. Utgifterna för 2018 ska rymmas inom nämndens investeringsbudget. Utgifterna för kommande år får behandlas i budget för 2019.
3. Exploateringsnämnden medges rätt att genomföra exploatering inom Bromstens industriområde etapp 2 omfattande investeringsutgifter om 144 mnkr. Utgifterna för 2018 ska rymmas inom nämndens investeringsbudget. Utgifterna för kommande år får behandlas i budget för 2019.

**Ärendet**

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller exploateringsavtal samt markanvisning och försäljning av tillskottsmark för bostäder inom Bromstensstaden.

I debatten yttrar sig Martin Hansson, borgarrådet Larsson och Björn Ljung.

**Förslag till beslut**

Martin Hansson (MP) och Björn Ljung (L) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

**Beslutsordning**

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

**§ 17****Stockholms stads strategi för det rörliga friluftslivet****2018-2022**

Förslag från idrottsnämnden

2017/001764

**Beslut**

Ärendet återremitteras med den motivering som anförs av borgarrådet Bjuggren.

**Ärendet**

Kommunstyrelsens förslag i utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Stockholms stads strategi för det rörliga friluftslivet 2018-2022.

I ärendet yttrar sig borgarrådet Bjuggren.

**Förslag till beslut**

Borgarrådet Bjuggren (S) föreslår att kommunfullmäktige beslutar att ärende ”Stockholms stads strategi för det rörliga friluftslivet 2018-2022” återremitteras till kommunstyrelsen, då beslut har fattats på fel bilaga mot bakgrund av att nya rutiner i och med införandet av det nya digitala dokumentbehandlingssystemet införts.

**Beslutsordning**

Ordföranden prövar förslaget om återremiss mot att ärendet ska avgöras idag och finner att kommunfullmäktige beslutar återremittera ärendet med den motivering som anförs av borgarrådet Bjuggren.

**§ 18****Ändring i föredragningsordning och förslag till  
sambehandling och gemensam debatt om motioner****Beslut**

1. Ändring i föredragningsordningen godkänns.
2. Kommunfullmäktige bordlägger ärende 44 Hjälp till flyktingbarn för bättre och snabbare läsförmåga och behandlar ärende 29 Säkra skolornas långsiktiga verksamhetsförutsättning och ärende 149 Stockholms skolor ska vara bäst i Sverige på att ge alla barn verktygen för framtiden.

**Ärendet**

Kommunfullmäktiges ordförande föreslår att kommunfullmäktige sambehandlar motioner enligt nedan:

**Utveckling av skolan**

Ärende 29 Säkra skolornas långsiktiga verksamhetsförutsättning.  
Rotel IV

Motion (2016:77) av Kristina Lutz och Johan Nilsson (båda M)  
Dnr 2016/001028.

Ärende 44 Hjälp till flyktingbarn för bättre och snabbare  
läsförmåga. Rotel III

Motion (2016:21) av Anette Hellström (M)  
Dnr 2016/000231.

Ärende 149 Stockholms skolor ska vara bäst i Sverige på att ge alla  
barn verktygen för framtiden. Rotel IV

Motion (2017:58) av Anna König Jerlmyr m.fl. (alla M)  
Dnr 2017/001478.

I ärendet yttrar sig borgarrådet Brinck.

**Förslag till beslut**

Borgarrådet Brinck (M) föreslår att kommunfullmäktige bordlägger  
ärende 44 Hjälp till flyktingbarn för bättre och snabbare läsförmåga.

**Beslutsordning**

Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar bordlägga  
ärende 44 Hjälp till flyktingbarn för bättre och snabbare läsförmåga  
och behandla ärende 29 Säkra skolornas långsiktiga

verksamhetsförutsättning och ärende 149 Stockholms skolor ska vara bäst i Sverige på att ge alla barn verktygen för framtiden.

**§ 19****Säkra skolornas långsiktiga verksamhetsförutsättning**

Motion (2016:77) av Kristina Lutz och Johan Nilsson (båda M)

2016/001028

**Beslut**

Motion (2016:77) av Kristina Lutz och Johan Nilsson (båda M) om att säkra skolornas långsiktiga verksamhetsförutsättning anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

**Reservationer**

Samtliga ledamöter för Moderaterna, Liberalerna, Centerpartiet och Kristdemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

**Ärendet**

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller svar på motion om att säkra skolornas långsiktiga verksamhetsförutsättningar.

I debatten yttrar sig borgarråden Burell och Brinck, Rickard Wall, Christina Linderholm, Markus Nordström, Kristina Lutz, borgarrådet Edholm, Tina Kratz, Ingegerd Akselsson Le Douaron, Lisa Palm, Erik Slottner och Ulla Hamilton.

**Förslag till beslut**

Borgarrådet Burell (S) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Borgarråden Brinck (M) och Edholm (L), Christina Linderholm (C) och Erik Slottner (KD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Moderaternas och Liberalernas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

**Beslutsordning**

Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

## § 20

### **Stockholms skolor ska vara bäst i Sverige på att ge alla barn verktygen för framtiden**

Motion (2017:58) av Anna König Jerlmyr m.fl. (M)

2017/001478

### **Beslut**

Motionen besvaras med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

### **Reservationer**

Samtliga ledamöter för Moderaterna och Liberalerna reserverar sig mot beslutet till förmån för egna förslag.

### **Ärendet**

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller svar på motion om att Stockholms skolor ska vara bäst i Sverige på att ge alla barn verktygen för framtiden.

I debatten yttrar sig borgarråden Burell och Brinck, Rickard Wall, Christina Linderholm, Markus Nordström, Kristina Lutz, borgarrådet Edholm, Tina Kratz, Ingegerd Akselsson Le Douaron, Lisa Palm, Erik Slottner och Ulla Hamilton.

### **Förslag till beslut**

Borgarrådet Burell (S) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Markus Nordström (M) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Moderaternas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Borgarrådet Edholm (L) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Liberalernas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

### **Beslutsordning**

Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

**§ 21****Ändring i föredragningsordning och förslag till  
sambehandling och gemensam debatt om motioner****Beslut**

Ändring i föredragningsordning och förslag till  
sambehandling och gemensam debatt godkänns.

**Ärendet**

Kommunfullmäktiges ordförande föreslår att kommunfullmäktige  
sambehandlar motioner enligt nedan:

**Nyanlända**

Stockholms möjligheter till ett ökat företagande hos nyanlända.

Rotel I

Motion (2016:36) av Yvonne Fernell-Ingelström (M)

Dnr 2016/000539.

Stärka integrationspakt och obligatorisk samhällsinformation. Rotel

III

Motion (2017:11) av Johanna Sjö (M)

Dnr 2017/000490.

Satsning på yrkesmentorprogram för nyanlända. Rotel III

Motion (2017:16) av Yvonne Fernell-Ingelström (M)

Dnr 2017/000495.



**§ 22****Stockholms möjligheter till ett ökat företagande hos nyanlända**

Motion (2016:36) av Yvonne Fernell-Ingelström (M)  
2016/000539

**Beslut**

Motion (2016:36) av Yvonne Fernell-Ingelström (M) om Stockholms möjligheter till ett ökat företagande hos nyanlända anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

**Reservationer**

Samtliga ledamöter för Moderaterna, Liberalerna, Sverigedemokraterna, Centerpartiet och Kristdemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för egna förslag.

**Ärendet**

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller svar på motion om Stockholms möjligheter till ett ökat företagande hos nyanlända.

I debatten yttrar sig Yvonne Fernell-Ingelström, Stefan Hansson, borgarrådet Bjuggren, Gulav avci, Anna Rantala Bonnier, Börje Häggman, Erik Slottnér, Johan Fälldin, Martin Westmont, Tina Kratz, Johanna Sjö, Ulla Hamilton, Rickard Wall, Anders Göransson, borgarrådet Larsson och Karin Ernlund.

**Förslag till beslut**

Borgarrådet Bjuggren (S) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Yvonne Fernell-Ingelström (M), Gulav Avci (L), Johan Fälldin (C) och Erik Slottnér (KD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Moderaternas, Liberalernas och Centerpartiets förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Martin Westmont (SD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar att Stockholm stad ska vara bland topp fem kommuner i Svenskt Näringslivs årliga ranking av företagsklimatet i Sverige.

**Beslutsordning**

Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

**§ 23****Stärka integrationspakt och obligatorisk samhällsinformation**

Motion (2017:11) av Johanna Sjö (M)

2017/000490

**Beslut**

Motionen besvaras med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

**Reservationer**

Samtliga ledamöter för Moderaterna, Liberalerna, Centerpartiet och Kristdemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för egna förslag.

**Ärendet**

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller svar på motion om stärkt integrationspakt och obligatorisk samhällsinformation.

I debatten yttrar sig Yvonne Fernell-Ingelström, Stefan Hansson, borgarrådet Bjuggren, Gulan avci, Anna Rantala Bonnier, Börje Häggman, Erik Slottner, Johan Fälldin, Martin Westmont, Tina Kratz, Johanna Sjö, Ulla Hamilton, Rickard Wall, Anders Göransson, borgarrådet Larsson och Karin Ernlund.

**Förslag till beslut**

Borgarrådet Bjuggren (S) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Johanna Sjö (M) och Erik Slottner (KD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Moderaternas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Gulan Avci (L) och Johan Fälldin (C) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Liberalernas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

**Beslutsordning**

Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

**§ 24****Satsning på yrkesmentorprogram för nyanlända**

Motion (2017:16) av Yvonne Fernell-Ingelström (M)

2017/000495

**Beslut**

Motionen besvaras med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

**Reservationer**

Samtliga ledamöter för Moderaterna, Liberalerna, Centerpartiet och Kristdemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

**Ärendet**

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller svar på motion om satsning på yrkesmentorprogram.

I debatten yttrar sig Yvonne Fernell-Ingelström, Stefan Hansson, borgarrådet Bjuggren, Gulan avci, Anna Rantala Bonnier, Börje Häggman, Erik Slottner, Johan Fälldin, Martin Westmont, Tina Kratz, Johanna Sjö, Ulla Hamilton, Rickard Wall, Anders Göransson, borgarrådet Larsson och Karin Ernlund.

**Förslag till beslut**

Borgarrådet Bjuggren (S) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Yvonne Fernell-Ingelström (M), Gulan Avci (L), Johan Fälldin (C) och Erik Slottner (KD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Moderaternas och Liberalernas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

**Beslutsordning**

Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

**§ 25****Hälsofrämjande insatser för äldre**

Motion (2016:67) av Ann-Katrin Åslund (L)

2016/000981

**Beslut**

Motion (2016:67) av Ann-Katrin Åslund (L) om  
Hälsofrämjande insatser för äldre anses besvarad med  
hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

**Reservationer**

Samtliga ledamöter för Moderaterna, Liberalerna, Centerpartiet och  
Kristdemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det  
egna förslaget.

**Ärendet**

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller svar på  
motion om hälsofrämjande insatser för äldre.

I debatten yttrar sig Ann-Katrin Åslund, borgarrådet Boucher,  
Christina Linderholm, Rickard Wall, Erik Slottnér och Dennis  
Wedin.

**Förslag till beslut**

Borgarrådet Boucher (V) föreslår att kommunfullmäktige beslutar  
enligt kommunstyrelsens förslag.

Dennis Wedin (M), Ann-Katrin Åslund (L), Christina Linderholm  
(C) och Erik Slottnér (KD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar  
enligt Moderaternas, Liberalernas och Centerpartiets förslag till  
beslut i kommunstyrelsen.

**Beslutsordning**

Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att  
kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

**§ 26****Utnyttja ytan under Uggleviksreservoaren**

Motion (2016:97) av Jonas Naddebo och Christina Linderholm (båda C)

2016/001338

**Beslut**

Motion (2016:97) av Jonas Naddebo och Christina Linderholm (båda C) om att Utnyttja ytan under Uggleviksreservoaren anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

**Reservationer**

Samtliga ledamöter för Centerpartiet och Per Ossmer (-) reserverar sig mot beslutet till förmån för egna förslag.

**Ärendet**

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller svar på motion om att utnyttja ytan under Uggleviksreservoaren.

I debatten yttrar sig Christina Linderholm, borgarrådet Luhr, Rikard Warlenius, Per Ossmer, Peter Backlund, Ellinor Rindevall och Mervi Mäkinen Andersson.

**Förslag till beslut**

Ellinor Rindevall (S) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Christina Linderholm (C) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Centerpartiets ersätтарыttrande i kommunstyrelsen.

Per Ossmer (-) föreslår att kommunfullmäktige avslår motionen.

**Beslutsordning**

Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

**§ 27****Ändring i föredragningsordning och förslag till  
sambehandling och gemensam debatt om motioner****Beslut**

Ändring i föredragningsordning och förslag till  
sambehandling och gemensam debatt godkänns.

**Ärendet**

Kommunfullmäktiges ordförande föreslår att kommunfullmäktige  
sambehandlar motioner enligt nedan:

**Jobb**

Jobbtorg för validering. Rotel III

Motion (2016:111) av Gulan Avcı och Lotta Edholm (båda L)

Dnr 2016/001590.

Låt Stockholm vara pilotkommun för startjobb. Rotel III

Motion (2016:125) av Lotta Edholm och Gulan Avcı (båda L)

Dnr 2016/001876.

Minska jobbklyftan i Stockholm genom systematiska insatser för att  
fler människor ska gå från utanförskap till egen försörjning. Rotel  
III

Motion (2017:45) av Anna König Jerlmyr m.fl. (alla M)

Dnr 2017/001039.

**§ 28****Jobbtorg för validering**

Motion (2016:111) av Gulan Avci och Lotta Edholm (båda L)  
2016/001590

**Beslut**

Motion (2016:111) av Gulan Avci och Lotta Edholm (båda L) om ”Ett jobbtorg för validering” anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

**Reservationer**

Samtliga ledamöter för Moderaterna, Liberalerna och Centerpartiet reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

**Ärendet**

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller svar på motion om ett jobbtorg för validering.

I debatten yttrar sig Gulan Avci, Johanna Sjö, borgarrådet Bjuggren, Ulla Hamilton, Johan Paccamonti, Anna Rantala Bonnier, Andrea Ström, Tina Kratz, Johan Fälldin, Martin Westmont och Rickard Wall.

**Förslag till beslut**

Borgarrådet Bjuggren (S) och Martin Westmont (SD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Johan Paccamonti (M), Gulan Avci (L) och Johan Fälldin (C) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Moderaternas och Liberalernas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

**Beslutsordning**

Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.



**§ 29****Låt Stockholm vara pilotkommun för startjobb**

Motion (2016:125) av Lotta Edholm och Gulan Avci (båda L)  
2016/001876

**Beslut**

Motion (2016:125) av Lotta Edholm och Gulan Avci (båda L) om att låta Stockholm vara pilotkommun för startjobb anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

**Reservationer**

Samtliga ledamöter för Liberalerna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

**Ärendet**

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller svar på motion om att låta Stockholm vara pilotkommun för startjobb.

I debatten yttrar sig Gulan Avci, Johanna Sjö, borgarrådet Bjuggren, Ulla Hamilton, Johan Paccamonti, Anna Rantala Bonnier, Andrea Ström, Tina Kratz, Johan Fälldin, Martin Westmont och Rickard Wall.

**Förslag till beslut**

Borgarrådet Bjuggren (S) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Gulan Avci (L) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Liberalernas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

**Beslutsordning**

Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

**§ 30****Minska jobbklyftan i Stockholm genom systematiska insatser för att fler människor ska gå från utanförskap till egen försörjning**

Motion (2017:45) av Anna König Jerlmyr m.fl. (alla M)  
2017/001039

**Beslut**

Motionen besvaras med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

**Reservationer**

Samtliga ledamöter för Moderaterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

**Ärendet**

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller svar på motion om att minska jobbklyftan i Stockholm genom systematiska insatser för att fler människor ska gå från utanförskap till egen försörjning.

I debatten yttrar sig Gulan Avci, Johanna Sjö, borgarrådet Bjuggren, Ulla Hamilton, Johan Paccamonti, Anna Rantala Bonnier, Andrea Ström, Tina Kratz, Johan Fälldin, Martin Westmont och Rickard Wall.

**Förslag till beslut**

Borgarrådet Bjuggren (S) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Johan Paccamonti (M) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Moderaternas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

**Beslutsordning**

Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

### § 31

## Ändring i föredragningsordning och förslag till sambehandling och gemensam debatt om motioner

### Beslut

Ändring i föredragningsordning och förslag till sambehandling och gemensam debatt godkänns.

### Ärendet

Kommunfullmäktiges ordförande föreslår att kommunfullmäktige sambehandlar motioner enligt nedan:

#### **Förskola - smittorisk och säkerhet**

Minska smittoriskerna i förskolan. Rotel IV  
Motion (2016:109) av Jonas Naddebo (C)  
Dnr 2016/001588.

Förbättra barnens säkerhet på förskolorna i Stockholms stad. Rotel IV  
Motion (2016:106) av Jonas Naddebo (C)  
Dnr 2016/001453.

**§ 32****Minska smittoriskerna i förskolan**

Motion (2016:109) av Jonas Naddebo (C)

2016/001588

**Beslut**

Motion (2016:109) av Jonas Naddebo (C) om att minska smittorisker i förskolan anses besvarad med hänvisning till vad som anförs i utlåtandet.

**Reservationer**

Samtliga ledamöter för Centerpartiet reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

**Ärendet**

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller svar på motion om att minska smittoriskerna i förskolan.

I debatten yttrar sig Christina Linderholm, borgarrådet Burell, Martin Westmont, Karin Ernlund, Per Ossmer och Ingegerd Akselsson Le Douaron.

**Förslag till beslut**

Borgarrådet Burell (S) och Per Ossmer (-) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Christina Linderholm (C) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Centerpartiets ersättaryttrande i kommunstyrelsen.

**Beslutsordning**

Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

**§ 33****Förbättra barnens säkerhet på förskolorna i Stockholms stad**

Motion (2016:106) av Jonas Naddebo (C)

2016/001453

**Beslut**

Motion (2016:106) av Jonas Naddebo (C) om att förbättra barnens säkerhet på förskolorna i Stockholms stad anses besvarad med hänvisning till vad som anförs i utlåtandet.

**Reservationer**

Samtliga ledamöter för Centerpartiet reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

**Ärendet**

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller svar på motion om att förbättra barnens säkerhet på förskolorna i Stockholms stad.

I debatten yttrar sig Christina Linderholm, borgarrådet Burell, Martin Westmont, Karin Ernlund, Per Ossmer och Ingegerd Akselsson Le Douaron.

**Förslag till beslut**

Borgarrådet Burell (S) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Karin Ernlund (C) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Centerpartiets ersättaryttrande i kommunstyrelsen.

**Beslutsordning**

Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

**§ 34**  
**Bordläggning av ärenden**

**Beslut**

Ärende 35-43, 45-56, 58-98, 100-109, 111-113, 115-134,  
136-145, 147-148 och 150-151 på kungörelsen bordläggs.

**§ 35**  
**Nyväckt motion**

Under tiden 24 april 2018 till 7 maj 2018 väcktes följande motion:

Motion av Patrik Silverudd och Peter Backlund (båda L) om  
att rusta upp kollektivtrafiksmöjligheterna på Gullmarsplan.  
Dnr KS 2018/787

## Närvarolista

upprättad vid Stockholms kommunfullmäktiges sammanträde den 7 maj 2018

Plats	Ledamot	Ersättare	Parti	Ankom	Utgick
95	Erlandsson Slorach, Eva-Louise (Ordf)	§§ 8-16, 28-35	S	16:11	21:54
77	Björk, Margareta (1:e v Ordf)	§§ 1-6, 17	M	15:56	21:54
86	Berglund, Mats (2:e v Ordf)	§§ 7, 18-27	MP	15:56	21:55
102	Abdullahi Ali, Nassir		S	18:00	21:55
100	Ali, Amne	Öberg, Kristina	S	18:02	21:55
90	Antonsson, Maria		MP	17:56	21:55
97	Arell, Lars		S	17:46	21:54
35	Arkelsten, Bo		M	16:15	21:55
53	Askensten, Åke		MP	17:16	21:53
45	Avcı, Gulan		L	17:14	21:54
87	Azizoglu, Halit		MP	16:07	21:54
23	Bjuggren, Emilia		S	16:03	21:55
8	Boucher, Torun		V	16:07	21:53
39	Brege, Johan	Brinck, Cecilia	M	16:10	21:55
24	Burell, Olle		S	16:00	21:53
28	Carlstedt, Rana		S	15:57	21:53
80	Danielsson, Maria		-	15:56	21:55
31	Delgado, Lorena	Zouhir, Zakarias	V	15:59	21:55
20	Edholm, Lotta		L	16:55	21:53
33	Elffors Sjödin, Christina		M	17:53	21:53
18	Elfvén, Anne-Lie	Backlund, Peter	L	17:53	21:53
98	Elmgren, Claes	Stavling, Margareta	S	16:21	21:54
105	Ericson, Malin	Rantala Bonnier, Anna	FI	17:30	21:55
47	Ernlund, Karin		C	17:57	21:55
14	Fernell-Ingelström, Yvonne		M	16:44	21:54
56	Goriya, Abdo	Lagerman, Inger	S	17:16	21:55
72	Granswed Baat, Sophia		M	17:58	21:00
10	Grimfors, Alexandra	Sjöblom, Christer H	M	17:50	21:54



25	Gustafsson, Karin		S	16:03	21:55
13	Gustavsson, Berthold		M	16:35	21:53
60	Göransson, Anders		S	16:13	21:54
82	Haglund, Margareta		-	16:50	21:55
11	Hamilton, Ulla		M	18:06	21:53
91	Hansson, Martin		MP	16:29	21:55
26	Hansson, Stefan		S	16:46	21:53
49	Helldén, Daniel		MP	16:00	21:55
12	Häggman, Börje		M	16:06	21:53
69	Jilmstad, Lars		M	17:44	21:53
42	Johansson Metso, Frida		L	17:53	21:55
36	Järkeborn, Christoffer		M	17:14	21:53
41	Jönsson, Jan		L	17:15	21:53
40	Jönsson, Peter		M	17:59	21:53
84	Kareliusson, Dan	Nordfeldt, Lotta	SD	18:01	21:54
104	Kasirga, Kadir		S	17:17	21:53
101	Kevir, Bawer		S	15:56	21:00
64	Kratz, Tina		V	16:34	21:53
6	König Jerlmyr, Anna		M	17:23	18:01
54	Larsson, Ewa		MP	17:57	21:55
5	Larsson, Joakim		M	17:22	21:55
71	Lind, Mikael		M	17:36	21:53
29	Lindblom, Clara	Johansson, Tobias	V	18:15	21:55
48	Linderholm, Christina		C	15:58	21:55
50	Lindhagen, Åsa		MP	16:01	21:55
9	Livh, Ann-Margarethe		V	16:29	21:54
17	Ljung, Björn		L	16:55	21:53
88	Luhr, Katarina		MP	16:01	21:54
66	Lutz, Kristina		M	17:42	21:55
55	Malm, Erik		MP	17:48	18:04
62	Mattsson Åkerström, Alexandra	Mohammed, Rashid	V	15:59	21:55
16	Modigh, Sofia	Valier, Mikael	KD	17:13	21:55
94	Moreira Duarte, Mariana		MP	17:40	21:55
61	Mäkinen Andersson, Mervi		S	18:00	18:00

61	Mäkinen Andersson, Mervi		S	18:01	21:53
46	Naddebo, Jonas	Fälldin, Johan	C	16:16	21:55
68	Nilsson, Johan	Erbe, Torbjörn	M	15:56	21:54
107	Nordling Blanco, Sissela		FI	16:00	21:55
38	Nordström, Markus		M	15:56	21:53
63	Nylander, Jackie		V	16:12	21:54
52	Obermüller, Cecilia	Murad, Haval	MP	17:55	21:55
30	Oguzsoy, Mehdi		V	17:59	21:54
83	Ossmer, Per		-	17:15	21:53
76	Paccamonti, Johan		M	17:45	21:55
106	Palm, Lisa		FI	15:56	21:55
103	Päärni, Mia	Said, Suleiman	S	16:37	21:55
59	Rashid, Salar		S	17:18	21:55
89	Rasmusson, Magda		MP	17:56	21:55
70	Redin, Jennyfer		M	17:44	21:53
96	Rindevall, Ellinor		S	17:48	21:55
27	Räihä, Mirja		S	16:32	21:53
92	Seid, Micke	Akselsson Le Douaron, Ingegerd	MP	17:33	21:55
44	Silverudd, Patrik		L	17:38	21:55
32	Sjö, Johanna		M	17:55	21:55
73	Sjölander, Henrik		M	17:49	21:53
15	Slottner, Erik		KD	16:03	21:53
43	Smedberg Palmqvist, Isabel		L	15:56	21:53
57	Stiernstedt, Fredrik		S	16:54	21:55
74	Ström, Andrea		M	16:17	21:55
67	Sundin, Bo		M	15:56	21:55
34	Svärd, Lars	Tryding, Britt	M	17:02	21:55
75	Tigerström, Jan		M	17:53	21:54
99	Tofvesson, Mathias		S	17:35	21:55
93	Tovatt, Lorentz	Begler, Hanna	MP	18:11	21:55
51	Uzel, Derya	Lindell, Anders	MP	17:38	21:55
22	Valeskog, Jan		S	17:40	21:53
81	Wall, Rickard		-	15:56	21:54
21	Wanngård, Karin		S	16:12	21:55

65	Warlenius, Rikard		V	17:35	21:55
37	Wedin, Dennis		M	17:54	21:54
85	Westmont, Martin		SD	16:01	21:55
7	Wiklund, Sebastian	Stenudd, Sara	V	17:01	21:54
19	Åslund, Ann-Katrin		L	18:00	21:55
58	Östberg Svanelind, Maria	Näslund, Inga	S	17:56	21:55

**Yttranden vid Stockholms kommunfullmäktiges sammanträde den 7 maj 2018**

§ 2 Nr 2017:18 av Isabel Smedberg Palmqvist (L) om stadens hbtq-program

## Anförande nr 1

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Jag vill hänvisa till det utdelade svaret.

## Anförande nr 2

I s a b e l S m e d b e r g P a l m q v i s t (L): Fru ordförande! När vi liberaler styrde den här staden hade vi också ett förslag på program för hbtq-frågor. När remissrundan precis hade blivit klar avbröt majoriteten det arbetet, och sedan tog det tre år för dem att presentera ett eget program.

Det här är ett efterlängt program, och jag är väldigt glad för att det har tagits fram. Jag hoppas verkligen att det här sporrar ambitionsnivån inom hbtq-frågorna i staden. Men jag är ändå bekymrad över att programmet är rätt otydligt. Varför tog det tre år att ta fram ett program som säger att ”nämnder och bolagsstyrelser ansvarar för genomförande av programmet. Detta görs inom ramen för ordinarie planering och uppföljning av verksamheten.”

Problemet är det nämndövergripande arbetet mellan socialnämnd, utbildningsnämnd, stadsdelsnämnd, kommunstyrelsen och flera andra. Man behöver jobba tillsammans, och dessa riktlinjer saknar jag i det här. Därför har jag lite frågor kring hur samarbete och kunskapsöverföring ska gå till.

## Anförande nr 3

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Jag uppfattar att frågan var samverkan mellan olika delar som ska genomföra programmet, och jag tänker att en viktig del i alla frågor när det gäller samverkan är stadsledningskontoret, vars uppgift är att hålla ihop arbetet i staden. Såklart har man också på nämndnivå ett ansvar för att samverka med de olika parter som finns i staden. På stadsledningskontoret finns också ett MR-kansli som hela tiden jobbar för att på olika sätt stärka mänskliga rättigheter i våra verksamheter. Det är alltså inte meningen att de ska göra rättighetsarbetet, utan de ska stärka staden som helhet i att jobba med dessa frågor. Där ingår inte minst hbtq-frågorna och till exempel de hbtq-diplomeringar som sker runt om i staden och som är väldigt positiva för att öka kunskapen. Jag upplever också att det finns ett stort engagemang inom stadens verksamheter när det gäller att jobba med de här frågorna.

Det korta svaret är alltså att varje nämnd förstås måste ta ansvar för att samverka med parter kring en gemensam uppgift, och sedan har vi också stadsledningskontoret som ska hålla ihop stadens arbete generellt.

## Anförande nr 4

R i c k a r d W a l l (-): Ordförande, fullmäktige! Interpellantens fråga lyder så här: När kommer stadens hbtq-program att vara klart? Då svarar socialborgarrådet att staden under kommunfullmäktiges sammanträde den 27 november 2017 antog ett program för lika rättigheter och så vidare. Därmed har alltså interpellanten fått svar på sin fråga, så i någon mening kan man säga att interpellationen floppar.

Interpellanten gör då så att hon pratar om saker som inte ingår i interpellationen, och det tillåts av ordföranden. Jag ska i alla fall hålla mig till interpellationstexten och vad som står i den, ungefär den nedre tredjedelen: Det är ju inte så att det saknas problem. Hatet mot hbtq-personer är ofta en bärande del i extremistiska politiska strömningars världsbild och aktivitet. Nyligen lämnade exempelvis ordförande i RFSL Stockholm sitt uppdrag efter att ha utsatts för hat och hot.

Jaha, Isabel Smedberg Palmqvist kopplar alltså i sin interpellation ihop hans avhopp med extremistiska politiska strömningar och deras hat och hot. Interpellationen kom den 29 maj 2017. Då tittar vi på pressmeddelandet från RFSL Stockholm med anledning av ordförandens avgång. Det kom den 11 maj, det vill säga knappt tre veckor innan och är ett uttalande med anledning av ordförandens avgång som säger att Anton Johansson väljer att på egen begäran avgå från posten som ordförande för RFSL Stockholm efter att en tid ha mottagit anonyma meddelanden av hotfull karaktär på sociala medier.

Jag hinner inte läsa upp det, men i RFSL:s eget pressmeddelande står det ingenting om extremistiska politiska hot, aktiviteter och världsbild. Därför vill jag rikta en fråga till Isabel Smedberg Palmqvist. Hon kopplar alltså ihop avhoppet från RFSL:s ordförande med politiska strömningar, och då skulle jag gärna vilja veta vilken information Isabel har som bekräftar det hon skriver i sin interpellation.

#### Anförande nr 5

I s a b e l S m e d b e r g P a l m q v i s t (L): Ordförande! Jag tror att jag bortser från den där frågan, om jag ska vara ärlig. Vi ska hålla oss till ämnet. Jag brinner väldigt mycket för det här programmet och vill gärna tala vidare med Åsa Lindhagen om detta.

Jag läser i svaret att det viktiga är hur vi som stad gör verklighet av de mål som sätts upp i programmet. Jag har läst på om målen, och jag vill bara fråga hur man arbetar med dem på nämndnivå. Hur följer man upp dessa mål? De är ju rätt allmänt hållna. Jag förstår att Åsa Lindhagen har någon idé om hur det ska gå till, och därför är jag till exempel nyfiken på 1.2, hbtq-personers utsatthet för trakasserier, våld, diskriminering och andra kränkningar samt hatbrott ska upphöra.

Det tycker vi säkert alla här i salen, men hur får vi våra nämnder och förvaltningar att arbeta efter det målet?

Vi har också 2.5, unga hbtq-personer ska ha likvärdig tillgång till trygga mötesplatser och meningsfulla fritidsaktiviteter samt möjlighet att bygga egna nätverk och skaffa sig positiva förebilder inför vuxenlivet.

Också detta är ett mål som jag verkligen skriver under på, men även här undrar jag lite hur man följer upp det och ser till att det händer. Det är ju det vi alla i den här salen önskar.

#### Anförande nr 6

S i s s e l a N o r d l i n g B l a n c o (FI): Ordförande! Tack för en viktig interpellation! Jag är väldigt glad över att vi nu har programmet på plats, och jag kan gå in och svara lite grann på de senaste frågorna som ställdes.

När det gäller hatbrott ligger såklart ett stort ansvar på polisen i hur man hanterar och registrerar sådana brott. Men kommunen har ett väldigt stort ansvar för det förebyggande arbetet, och där har vi jobbat med att införa normkritisk pedagogik i förskola och skola. Vi jobbar också med värderingsfrågor och våldsprevention i skolan genom till exempel MVP, som bland annat angriper just grunden till att våld och trakasserier ofta uppstår utifrån olika diskrimineringsgrunder. Det handlar till exempel om maskulinitetsnormer som ofta sammankopplas med homofobi, transfobi och så vidare.

När det kommer till mötesplatser har vi påbörjat ett arbete. Redan när vi först tillträdde skrev vi in ett uppdrag i budgeten till stadsdelarna att skapa fler mötesplatser för unga tjejer och unga hbtq-personer. Det har vi också följt upp med mer pengar till stadsdelarna. Det har startat minst fyra nya mötesplatser för unga hbtq-personer runt om i staden, nu senast i Vällingby. Det är alltså ett arbete som har pågått under de senaste fyra åren och som vi vill ska fortsätta.

Det man kan säga är väl att arbetet inte har stannat av bara för att programmet inte har funnits på plats, utan vi har börjat jobba med de här frågorna och vi har stärkt arbetet, bland annat genom kansliet för mänskliga rättigheter men också ute i verksamheterna. Vi har utbildat hundratals chefer i antidiskrimineringsfrågor, vi har börjat med normkritik i skolan, vi har infört antivåldsprevention, vi har skapat fler mötesplatser för unga hbtq-personer och vi har tagit fram en hbtq-diplomering för stadens verksamheter, som nu genomgås av tusentals medarbetare. Det händer mycket!

#### Anförande nr 7

Borgarrådet **L i n d h a g e n** (MP): Jag måste ändå kommentera Rickard Walls påstående om att interpellationen floppar, för jag delar inte alls den inställningen. Jag tycker att det är väldigt positivt att Isabel lyfter de här frågorna och att ni har ett stort engagemang i de här frågorna. Tack för det!

Det är alltid viktigt att ställa frågan som Isabel ställer: Hur ser vi till att det här blir verklighet? Vi har valt att använda oss av de här mer visionära målen utifrån att man i varje verksamhet ska bryta ned dem och konkretisera vad det innebär. Exempelvis vet vi att mötesplatser är en helt central del i att motverka psykisk ohälsa som är större för exempelvis unga hbtq-personer, och vi ser att fler sådana mötesplatser har kommit till stånd, precis som Sissela Nordling Blanco pratade om, vilket är oerhört positivt. Det finns ett stort engagemang bland medarbetarna och även bland socialarbetare som tycker att det här är ett otroligt viktigt men också väldigt roligt arbete.

Hur följer vi upp det då? Ja, som sagt ska verksamheten konkretisera detta, och sedan följs det upp i ILS, vårt integrerade lednings- och styrsystem, och förstås också i våra verksamhetsberättelser. Nu togs ju det här beslutet i november 2017, så det har gått ungefär ett halvår. Vi kommer att behöva fortsätta följa detta, men det är alltså genom det vanliga lednings- och styrsystemet som målen följs upp. Det är klart att det är oerhört viktigt att hela tiden se att vi tar steg mot konkret förändring men att vi också lämnar handlingsfrihet åt de olika nämnderna att utifrån sin kompetens och bedömningar av vad man behöver göra inom sitt verksamhetsområde också har en frihetsgrad att utforma de här insatserna. För oss i politiken är såklart uppföljning alltid en viktig del i att se att de ord som vi skriver på papper också blir en konkret förändring i människors liv.

## Anförande nr 8

R i c k a r d W a l l (-): Ordförande, fullmäktige! Jo, Åsa Lindhagen, Isabel Smedberg Palmqvists interpellationsfråga, det vill säga när stadens hbtq-program kommer att vara klart, den floppade och det helt enkelt därför att mellan interpellationens framställande och den här debatten kom programmet. Sedan räddas själva interpellationsdebatten av ordföranden som tillåter interpellanten och socialborgarrådet att röra sig i områden som inte berör interpellationen, nämligen det nya hbtq-programmet, som inte står omnämnt i interpellationstexten eftersom det inte fanns när den skrevs.

Jag däremot håller mig som sagt till interpellationstexten och har ställt en fråga. I dessa tider med fake news, Breitbart, Steve Bannon, Avpixlat och allt vad det heter är det nämligen viktigt att vi ledamöter kan stå för det vi skriver. Jag återgår därför till det Isabel Smedberg Palmqvist skriver om att ordföranden för RFSL Stockholm hoppade av och att orsaken var hot från extremistiska politiska strömningar. Detta skrevs alltså i slutet av maj förra året.

Den 11 maj, tre veckor tidigare, kommer RFSL:s pressmeddelande där det inte står någonting om extremistiska politiska strömningar. Vad vi däremot vet är att fem veckor ännu dessförinnan, den 6 april 2017, går Anton Johansson ut i *SVT Opinion* och skriver en debattartikel med titeln ”Sluta blunda för förföljelsen av hbtq-personer i förorten”. Jag kan inte läsa allt som står där, men jag läser ett utdrag från Anton Johanssons egen text, alltså inte Steve Bannons: ”Trakasserier mot kvinnor får aldrig under några som helst omständigheter accepteras. Vi får heller inte blunda för situationen för hbtq-personer i området. /.../ Av rädsla för att spela rasister i händerna har många undvikit att tala om och debattera dessa frågor. /.../ Vi behöver bli fler som talar om sociala och kulturella problem i våra förorter och samhället i stort. Att ifrågasätta en hbtq-fientlig struktur är inte rasism.”

Som det står i pressmeddelandet hade han alltså blivit utsatt under en tid – ja, fem veckor. Därför kvarstår min fråga till Isabel Smedberg Palmqvist: Vad har du för kött på benen när du beskyller extremistiska politiska strömningar för hans avgång?

## Anförande nr 9

O r d f ö r a n d e n : Ibland har vi interpellationer där verkligheten hinner komma i kapp. Det är inte bara gällande den här interpellationen som det har funnits beslut i fullmäktige som har legat före behandlingen av interpellationerna.

*§ 3 Nr 2017:22 av Bo Sundin (M) om Bromstens konstgräsplan*

## Anförande nr 10

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Jag ber att få hänvisa till det utdelade svaret.

## Anförande nr 11

B o S u n d i n (M): Ordförande, fullmäktige, medier! Den här interpellationen skrev jag för ett år sedan, och det har hänt en del sedan dess. Det som jag ändå tycker är bisarrt är att man från socialdemokratiskt håll har föreslagit att vi ska riva en nybyggd konstgräsplan på Bromstens IP – det är bakgrunden till min interpellation – i ett läge när vi behöver fler idrottsytor över huvud taget. Att då halvera idrottsytan på Bromstens IP, som Socialdemokraterna vill, är mycket märkligt, och i ljuset av vad som har skett med idrottspolitiken under den här mandatperioden och bristen på ledarskap när det gäller att bygga nya anläggningar är interpellationen ännu mer aktuell i dag.

Faktum kvarstår att under den här mandatperioden har man byggt 28 procent färre konstgräsplaner än under den förra mandatperioden. Trots detta lägger man alltså ett förslag om att lägga ned en nybyggd anläggning som invigdes 2014 och som vi investerade 12 miljoner i. Till detta kan sägas att i Spånga–Bromsten kommer det att flytta in 10 000–15 000 människor varav ca 3 000 ungdomar som behöver mer idrottsytor. Dessutom flyttar det in studenter som blir grannar med Bromstens IP.

Jag ställde ett antal frågor i min interpellation. En del svar har kommit, och det står en hel del om att man har omprövat och blivit tvungna att ta tillbaka förslaget efter påtryckningar från Moderaterna och från lokala idrottsklubbar. Min fråga som är väldigt viktig är: Kan idrottsborgarrådet garantera att det inte kommer ett nytt förslag om att riva den här planen eller andra nybyggda anläggningar som finns i drift?

Till det här talas det om i svaret, som inte direkt ger svar på mina frågor, hur mycket man bygger av bostäder, planer och idrottsytor. Men det är ju faktiskt färre under vår mandatperiod, som var den föregående. Det nämns också att det byggs många idrottshallar, men det är 43 procent färre fullstora idrottshallar som byggs denna mandatperiod jämfört med Alliansens senaste mandatperiod. Allt detta beror på dåligt handhavande med pengar. Det har blivit förseningar och fördyringar på uppemot 1 miljard under den här mandatperioden, och det är klart att det då blir mindre pengar kvar att bygga nya anläggningar för.

## Anförande nr 12

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Det var någonting som Bo Sundin tyckte var bisarrt i hanteringen av Bromstens IP, och jag kan inte annat än hålla med. Det som är bisarrt är att om Moderaterna vill bibehålla Bromstens IP i det skick som den är i dag, varför fattade ni då sådana beslut som gör att vi nu är tvungna att ta ansvar för en planering som innebar att man lade en ny konstgräsplan på samma ställe som man redan i ett program beslutat att man ska bygga en skola? Det är precis det bisarra beslutet som vi nu försöker hantera. Vi har en utredning som försöker titta på alternativa platser, men jag tror att alla stockholmare förstår att i ett område med en hög bostadsexploatering krävs tillgång både till skola, förskolor och till idrott och annan fritidsverksamhet. Det är klart att om vi då ärver en plan där skolan i området är inplanerad på idrottsplatsen



så blir det en utmaning för majoriteten att hantera den frågan, och det är som sagt det vi gör.

Vi har en utredning igång. Vi tittar på alla möjligheter vi kan att placera skolan någon annanstans utan att för den skull utsätta barnen för risker, till exempel att behöva passera över trafikleder eller dylikt för att ta sig till skolan. Det finns alltså stora utmaningar med att hitta en annan plats för skolan i det här området. Idrotten är dock lika viktig för barns och ungdomars uppväxtvillkor som någon annan verksamhet, så vi försöker lösa det här på bästa sätt.

Men jag håller med: Det är helt bisarrt att Moderaterna planerade området på ett sådant sätt att vi i dag sitter i den här situationen. Har ni konstruktiva lösningar på hur man skulle kunna ta sig ur den bisarra situationen så välkomnar vi dem! En klagovisa om att vi inte har löst det här problemet som ni skapade, det betackar jag mig för!

Anförande nr 13

B o S u n d i n (M): Ordförande! Med tanke på att hela Spånga inklusive Bromsten växer är även vi för att vi ska bygga en skola i det här området. Det finns två tre tomter i närområdet där man kan bygga en skola, och då är det inte försvarbart att lägga fram ett förslag om att ha kvar den gamla planen från 2008 och bygga en skola på den idrottsplan där vi byggde en konstgräsplan. Det må ha varit ett förbiseende från vår sida att inte riva upp den då fem sex år gamla stadsplanen när vi byggde den här konstgräsplanen. Men det försvarar ju inte detta att man ändå drev frågan och under fyra månaders tid vägrade att ens besvara idrottsklubben och den stora opinion som fanns ute i Bromsten, inklusive oss moderater, som ville riva upp beslutet och som ni så småningom blev tvungna att ta hänsyn till.

Det finns ytor i närheten där man kan bygga en skola. Det är dessutom så att om man hade byggt en skola på Bromstens IP, vilket vi inte vill, hade det funnits tre skolor väldigt nära varandra i. De andra två är friskolor, vilket ni socialdemokrater inte räknar med, för ni är emot friskolor. Men det hade ju blivit trafikkaos om det hade kommit ytterligare 1 000 elever till detta område.

Faktum kvarstår ändå att vi måste värna om att bygga fler idrottsytor och fler konstgräsplaner, inte färre som ni har gjort under den här perioden. Jag upprepar: Det är 28 procent färre konstgräsplaner och 43 procent färre fullstora hallar, detta på grund av att ni inte kan hålla i pengarna, som i stället går till fördyringar och förseningar.

Om vi får väljarnas förtroende den 9 september kommer vi att satsa på att bygga fullstora hallar, fem sex koncepthallar, billiga och enkla hallar som kostar kanske 30 miljoner styck i stället för era lyxbyggen som kostar 60–80 miljoner. Det behövs multihallar, det behövs ishallar och det behövs också stora nya simhallar. Men det finns inga pengar, och i den senaste treårsplanen som presenterades i idrottsnämnden skriver ju förvaltningen också att man måste skjuta upp ett antal hallar och anläggningar till nästa mandatperiod, och det får vi ta hand om eftersom ni inte har några pengar kvar. De har gått till fördyringar i stället för till anläggningar, och det tycker inte vi är försvarbart.

## Anförande nr 14

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Jag vidhåller det som jag sade, nämligen att om Moderaterna har ett konkret förslag på hur man ska lösa den här situationen för att se till att ungdomar eller barnen i området har någonstans att gå i skolan, samtidigt som vi kan värna en fantastiskt viktig idrottsplats, så tar vi gärna emot det.

När det gäller den svepande idén om att det finns två tre tomter är det inte så att det står en massa tomma tomter och väntar på en skola. Hittar ni något så kom gärna in med det!

Jag måste säga att det är lite skrattretande att höra Bo Sundin stå och prata om de här koncepthallarna som ska byggas till låga kostnader. Ni provade ju den idén. Vi ärvde de planerade och beslutade koncepthallarna, och ingen av dem höll den budget som ni hade fantiserat ihop innan den här mandatperioden. Det beror ju inte bara på att själva hallarna kostar mer än vad man hade kalkylerat, utan det beror på att i den budget som ni lade för de här koncepthallarna tog man inte höjd för något av det markarbete som behöver göras.

Just när det gäller Bromstens IP ska det, vad jag vet, inte byggas någon koncepthall där, så det är egentligen en diskussion off topic. Det ska bli spännande att se om det blir samma ansvarstagande i den diskussionen som det har blivit kring Bromstens IP, för i så fall lovar det inte mycket för framtiden.

## Anförande nr 15

B o S u n d i n (M): Ordförande! Vi har ju lämnat förslag till er, och det har också kommit från idrottsföreningen, på tre olika platser i närområdet där man kan bygga en skola. I närheten av Rinkeby, i närområdet, finns det till exempel ett område som är oexploaterat och där ingen mark är anvisad, och det finns även två andra områden.

När det gäller koncepthallarna är det lätt att säga att de blir dyrare. Faktum kvarstår: Under vår mandatperiod byggde vi en dubbelhall, det vill säga två hallar, vid Stora Mossen för 44 miljoner, alltså 22 miljoner per styck. Det är möjligt om man har en professionell ledning och gör en professionell upphandling, och det kommer vi att genomföra under nästa mandatperiod i stället för att gå med dyra fördyringar och förseningar.

Sedan är det lite anmärkningsvärt att borgarrådet hänvisar till att underlagen var dåliga och att det inte fanns några markanvisningar och sådant som kan påverka det här beslutet. Men det är faktiskt samma tjänstemän, professionella sådana, som vi hade och som ni har som har lämnat de här kalkylerna, så det är inget som vi har hittat på.

## Anförande nr 16

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Bo Sundin, vi känner båda till Bromsten hyfsat väl, och från Bromstens IP till området nära Rinkeby vet vi båda två att det är en bra bit att gå. För barnen i de områden som byggs precis vid Bromstens IP är det en ganska ordentlig promenadväg till Rinkeby. Jag kan därför inte i dag lova exakt hur det här ska lösas, och vi har bett både stadsbyggnadskontoret, utbildningsförvaltningen och idrottsförvaltningen att verkligen grota ned sig i detta och titta på möjliga lösningar.

Jag tror också att ganska många av de människor som nu flyttar in i det här nybyggda området eller funderar på att flytta in också förvånas över Bo Sundins besked att ni är beredda att placera skolan ganska långt bort från där barnen i det nya området ska bo. Detta tror jag också är ett besked till stockholmarna som är värt att uppmärksamma och som kanske inte bara är populärt.

*§ 4 Nr 2017:23 av Bo Sundin om Järvastadsdelarna*

## Anförande nr 17

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande! Jag ber att få hänvisa till det utdelade svaret.

## Anförande nr 18

B o S u n d i n (M): Ordförande, kommunfullmäktige, åhörare, medier! Ett av den här mandatperiodens största misslyckanden från den socialdemokratiskt ledda majoriteten är den kraftigt ökade otryggheten som har spritt sig i Stockholm. I den här interpellationen tar jag visserligen upp Järvaområdet som är extremt utsatt och där det har blivit extremt mycket sämre, men det gäller även i högsta grad andra ytterstadsområden.

Där kan man se att under de fyra senaste åren har oroligheter och otrygghet ökat kraftigt. Det är öppen droghandel i våra lokala centrum, det är kriminella nätverk som får härja fritt och det är grupperingar som har en stor negativ effekt på lokalsamhället. Otryggheten växer med Socialdemokraterna vid makten. Jag vet att det i mycket är en polisiär fråga, men det är ju Karin Wanngårds partikollegor som leder den socialdemokratiska och miljöpartistiska regering som har monterat ned Polismyndigheten så att det är färre poliser. Det slutar 1 000 poliser per år, och det är ungefär en polis varje dag i Stockholms stad.

Det har gjorts trygghetsmätningar i Stockholm som visar att allting går åt fel håll när det gäller tryggheten. Skillnaden mellan stadsdelarna är stor. Jämfört med i fjol, och då tar vi årets mätningar, har nöjdheten med belysningen minskat i samtliga stadsdelar, och belysning är en viktig trygghetsfaktor. Otryggheten när det gäller att gå ut på kvällarna har ökat i tolv av fjorton stadsdelar, det vill säga i stort sett hela Stockholm. De största förlorarna i det här är kvinnor som alltså inte vågar gå ut på kvällarna efter mörkets inbrott. Värst är det i Rinkeby, där jag själv är verksam, och sådana områden.

Även länsstyrelsen gör mätningar, och där visas till exempel att kvinnor och tjejer inte kan träna, jogga och vara ute fritt eftersom de riskerar att bli antastade. Våldtäkterna har ökat kraftigt under dessa år. Det är ert ansvar, och när då inte er regering levererar poliser och trygghet måste kommunen gå in med aktiva, förebyggande åtgärder på olika sätt.

Detta har föranlett mig att ställa fem frågor. Jag har fått ett antal svar från finansborgarrådet, men jag tycker inte att de ger svar på frågan. Det sägs en hel del om hur mycket ni gör och vad ni ska göra, men varför har inget hänt på tre års tid? Nu när det är valår kommer det plötsligt förslag!

## Anförande nr 19

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! Tack så mycket, Bo Sundin, för interpellationen! Den ger möjlighet att än en gång diskutera tryggheten i vår stad.

Jag har tidigare konstaterat att jag inte ser särskilt positivt på att fler stockholmare känner sig otrygga. Det är den känslan som vi måste bekämpa, och att vi ser i statistiken att det är på väg åt rätt håll är ju ett bevis på att den politik vi levererar de

facto ger frukt. Men det finns fortfarande en känsla av otrygghet. Det handlar om att vi måste bygga ett tryggt Stockholm, eftersom det är så tätt sammankopplat med människors frihet. Känner vi oss inte trygga så inskränker vi vårt eget rörelsemönster, vilket innebär en inskränkning av personens frihet.

Det är därför vi har ett samarbete med polisen som ska bryta den tungt kriminella brottsligheten och få bort kriminaliteten från våra gator. Där ska staden möta upp med insatser så att inga nya rekryteras till de kriminella nätverken. Detta gör vi genom att utveckla sociala insatsgrupper och genom att utveckla arbetet för de ungdomar som befinner sig på gränsen till kriminaliteten.

Vi har tillsatt en trygghetsfond på 200 miljoner kronor för att åtgärda detta. Vi har skjutit till 5 miljoner kronor för att hjälpa polisen att få upp kameror snabbare. Vi har skjutit till ytterligare 20 miljoner för ordningsvakter, från en redan hög nivå, och vi har aldrig haft så mycket ordningsvakter som vi har i Stockholm i dag.

Jag är dock övertygad om att våra ordningsvakter inte ska göra polisiära uppgifter, och därför är det också ypperligt att regeringen tillskjuter över 7 miljarder kronor under 3 år för polisen så att de kan rekrytera fler poliser och säkerställa att de poliser som vill arbeta som poliser också stannar i polisyrbet.

Öppen drogförsäljning, vapen och kriminella gäng som gör upp på öppen gata är oacceptabelt. Här gör polisen insatser, vi har ett gott samarbete med Stockholmspolisen och vi, staden, ska finnas där för våra barn och unga så att inga nyrekryteringar sker. Det handlar om skola, det handlar om tillgång på jobb och det handlar också om rätten till bostad. Tack för ordet!

Anförande nr 20

R i c k a r d W a l l (-): Ordförande, fullmäktige! Jag läser ur Bo Sundins interpellation: Sedan hösten 2014 har det mesta gått åt fel håll med ökat kriminalitet och de kriminella gängen har tagit över osv. Droghandel breder ut sig i lokala centrum och så vidare. Vi talar om ett område, såväl Rinkeby som övriga Järva, där förvärvsfrekvensen ligger kring 50 procent i vissa grupper. Han skriver också att det faller en stor skuld på nuvarande socialdemokratiskt ledda majoritet.

Jag noterar Bo Sundin inte skriver någonting om Husbykravallerna 2013 i interpellationstexten. Nä visst nä – för då satt ju Moderaterna i styret både här och i Rosenbad. Och precis så är det, va: Den här verklighetsbeskrivningen som nu Bo Sundin vill lägga på den nuvarande majoriteten – Bo Sundin, Bo Sundin! Det här är ingenting som startade 2014! Utvecklingen i Stockholm har gått åt fel håll ungefär sedan du och jag föddes, skulle man nästan kunna säga. Du var ju med bara för några år sedan och dansade på partistämmorna och hejade fram den utveckling som vi ser resultatet av i dag! Ni är alla lika medskyldiga! Den ende oskyldige är... jaja.

Nu är i alla fall situationen som den är, och nu har Bo Sundin förslag på åtgärder. Det krävs mer polisenärvaro, ökad kameraövervakning, ordningsvakter och grejer och mojer. Man skulle kunna beskriva situationen och Bo Sundins förslag till åtgärder ungefär så här: Vi har ett rum. På golvet står det en hink. Ur en kran rinner det vatten ned i hinken så att det svämmar över. Då kommer Bo Sundin springande med trasor

och moppar och vrider ur och ropar ”hallå, hallå, kom och hjälp till allihop, vi måste fixa det här golvet och torka upp!”

Så kan man beskriva det. Men vi socialkonservativa ser också den kranen och hinken som svämmar över, och vi har en annan lösning. Vi ska se om Bo Sundin klarar av att lista ut vad vi socialkonservativa har för lösning på det här. Det får jag ta i nästa inlägg.

Anförande nr 21

O r d f ö r a n d e n : Tack för det! Så undviker vi personliga påhopp i den här salen.

Anförande nr 22

L i s a P a l m (FI): Ordförande! Det här är en bra interpellation som lyfter den viktiga frågan om otrygghet, och Bo Sundin lyfter särskilt otryggheten för kvinnor. Kommunen har ju ansvar för det förebyggande arbetet när det gäller att skapa trygghet, och att vi stärker upp och samarbetar med polisen är oerhört viktigt. Här har vi lagt 200 miljoner på en trygghetsfond för den fysiska tryggheten, eftersom vi kan se att tjejer exempelvis kan känna sig otrygga på väg hem när det är dålig belysning eller buskage som hänger ut över vägen.

Sedan gäller det också att ha ett bra samarbete med civilsamhället, och där tänker jag särskilt på nattvandrande mammor som skapar trygghet. Det är bara ett exempel på hur man gör för att samarbete med civilsamhället för att komma åt otryggheten genom att satsa på kvinnor. Vi stärker också kvinnors organisering så att kvinnor ska stärkas i att själva ta plats i det offentliga rummet och samhället i stort. Vi jobbar våldsförebyggande i skolan genom MVP som är ett mentorskapsprogram som vi nu också håller på att implementera runt om i Stockholms förskolor. I Enskede–Årsta–Vantör arbetar förskollärarna extremt entusiastiskt med detta arbete och ser resultat väldigt snabbt. Det gäller såklart också att socialtjänsten, förskolan och skolan har det här täta samarbetet tillsammans med polisen, som också är inne i MVP-arbetet.

För att komma åt otryggheten ser vi att vi måste satsa på kvinnor och på unga. Därför stärker vi också upp arbetet för en meningsfull fritid för att unga inte ska välja kriminalitet på fritiden. Kommunen måste ha ett väldigt bra samarbete med civilsamhället, med polisen och med socialtjänsten för att ge unga de bästa verktygen att inte välja kriminaliteten.

Anförande nr 23

B o S u n d i n (M): Ordförande, kommunfullmäktige! Här står en trovärdighetsfråga mellan oss i Alliansen och Socialdemokraterna. Jag vet inte vad det är för statistik som Karin Wanggård hänvisar till när hon säger att allting har blivit mycket bättre. Jag nämnde nyss Stockholms stads trygghetsmätning, vad polisen gör och vad länsstyrelsen har gjort, och där pekar allting åt fel håll, det vill säga otryggheten är större. Polisen pekar också ut områden i våra ytterstadsområden där det behövs mer resurser och insatser, och eftersom den socialdemokratiska regeringen har monterat ned polisen räcker inte poliserna, utan då måste kommunen gå in med förebyggande insatser av olika slag.

Vi startade under allianstiden sociala insatsgrupper. Det är ett sätt att komma åt de kriminella som vill hoppa av, och de som lyckas med det – det är över 100 som har gått igenom detta program sedan 2012 när vi startade detta – kan också vara trovärdiga

förebilder för andra som vill hoppa av. Det är riktigt som Karin Wanngård har sagt att ni har lagt lite mer pengar och fortsätter med den här verksamheten, men det hjälper ju inte när de som jobbar där jobbar så mycket så att de går in i väggen och slutar. Det har vi hört både i Tensta, Rinkeby, Skärholmen och Vällingby. Det måste till en ny politik så att människor kan anställas och jobba i de här sociala insatsgrupperna. Det är väldigt viktigt.

När det gäller polisnärvaro är det också så att det kommer ett polishus till Rinkeby för hela västerort 2019, är det sagt. Det är fyra år försenat. Vi lade ett beslut och skulle genomföra detta från 2013. Sedan har det av olika skäl både från Polismyndigheten med dåvarande rikspolischefen och den socialdemokratiska majoriteten i riksdagen och här fördröjts och försenats flera gånger. Vi har också påtalat vikten av att ha tillfälliga poliskontor i Järvaområdet, till exempel södra Järva. Ni har vägrat detta under 2 ½ års tid. Men nu när det är valår dök det för någon månad sedan plötsligt upp att ni kan tänka er att ha poliser och en tillfällig station på södra Järva. Polisen lade också ned polisstationen i Kista. Det är inte kommunens ansvar, men det är era kollegor som har ansvar för Polismyndigheten i regeringen. Det här är allvarligt, och jag tror att de flesta känner ur otryggt det är. Jag nämner bara det här med våldsbejakande extremism; där har det inte heller gjorts någonting!

#### Anförande nr 24

Borgarrådet L i v h (V): Ordförande! Bo Sundin, det är ju inte så att den här otryggheten började exakt den 1 oktober 2014, utan den har faktiskt byggts upp under de åtta år som ni styrde. Jag tycker att du ska ha lite självkritik. Vem var det som lade ned familjecentralerna där unga mammor kunde söka trygghet? Vem minskade kulturbidragen? Hur kunde ni lämna Rinkeby Folkets hus i ett fullständigt utblottat och kaotiskt tillstånd? Ni har ett väldigt stort ansvar för vad som hände på Järva under de åren!

Däremot tar det tid att vända en utveckling, och allt det som du har pratat om, det vill säga insatsgrupperna, polisen, kameror och väktare, har vi satt igång. Men det räcker ju inte. Det viktiga tycker jag är att vi har fått det här på plats, och det är faktiskt så att polisen har gjort väldigt stora insatser den senaste tiden – väldigt många av de kriminella sitter nu faktiskt fängslade eller gripna och är borta från området. Jag som går både dag, morgon, middag och kväll i Rinkeby kan i alla fall intyga att det är en helt annan känsla.

Nu måste vi satsa på det civila samhället, till exempel Rinkeby Folkets hus, som vi nu har satsat väldigt mycket pengar på för att de ska ha ungdomsverksamhet varenda kväll för äldre ungdomar. Det är oerhört viktigt och gör ju att den delen av Rinkeby som har varit otrygg faktiskt kommer att befolkas av väldigt många unga människor. Vi ska också stödja nattvandrarerna. För att till exempel de insatsgrupper som du, Bo, hänvisar till faktiskt ska få personal och kunna fortsätta att arbeta höjer vi lönerna för de socialarbetare, fältare och fritidsledare som arbetar på basplanet i de här områdena. Vi gör sociala insatser, satsningar på civilsamhället och satsningar på kvinnor – det som ni faktiskt rustade ned när ni styrde de här åtta åren!

#### Anförande nr 25

M a r t i n W e s t m o n t (SD): Ordförande! Jag tror att vi alla kan vara överens om att vi ser att utvecklingen går åt fel håll, och jag får väl till att börja med säga att

jag håller med Ann-Margarethe Livh om att det här inte är någonting som man bara kan skylla den rödgrönrosa majoriteten för, utan det är ju även så som hon säger att de som sitter på den andra sidan är lika skyldiga. Ni har alla misslyckats, och vi måste helt enkelt göra ett omtag kring dessa frågor. Vi måste ha en ny majoritet som beskriver verkligheten som den är och kanske inte så som man önskar att den vore.

Jag skulle också vilja få lite klarhet i det som Bo Sundin tog upp. Karin Wanngård hänvisar till statistik och att det går bra för Stockholm. Vad är det för statistik? Kan vi se några mätbara resultat, eller vad är det Karin Wanngård hänvisar till?

#### Anförande nr 26

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! Problemet just nu i diskussionen är att vissa inte *vill* att det ska gå bra för Stockholm. Jag kan läsa innantill i polisens egna pressmeddelanden: Mellan den 1 januari och den 7 februari 2018 skedde tio bekräftade skjutningar i Stockholm. Det är färre än under samma period förra året, och det är en halvering av antalet skjutningar jämfört med under samma period 2015.

Detta är statistik som är helt tillgänglig på polisens hemsida. Man kan också följa statistiken år för år.

Med detta sagt är det dock känslan av otrygghet som vi måste bekämpa – att man inte vågar lämna sitt bostadsområde eller inte vågar gå hem sent om kvällen. Där är jag som högsta politiker i Stockholm ansvarig, och det är därför vi skjuter till pengar i trygghetsfond, det är därför vi jobbar så hårt med sociala insatsgrupper och det är därför vi finns där för avhopparverksamheten för grovt kriminella. Mitt mål handlar om att alla ska känna sig trygga i Stockholm på gator och torg och också i sitt eget hem.

När det gäller polishuset måste vi väl ändå en gång för alla slå fast att det lades ned ett polishus under den tid Alliansen styrde i Stockholm. Nu byggs ett polishus i Rinkeby. Jag var med och tog första spadtaget. Det kommer med all förhoppning att stå på plats 2019. Att då stå här i talarstolen och säga att utvecklingen går åt fel håll är för att vissa vill skrämja väljarna att rösta på andra partier. Men jag tycker att man måste ta till sig befintlig statistik. Man måste också kunna resonera kring trygghetsfrågorna och vad det de facto handlar om. Det handlar om att ha en god förskola till alla barn, att ha en skola där inte eleverna hoppar av och där man har möjlighet att avancera till högre utbildning och det handlar om tillgången på jobb. Därför är jag stolt över att vi har tryckt ned arbetslösheten. Vi har aldrig någonsin haft så hög sysselsättning i Stockholm, och vi har höjt resultaten i Stockholms skolor. Trygghetsfrågor handlar dels om polis, kameror och ordningsvakter, dels om en god välfärd, förskola, skola, tillgång till jobb och möjlighet till bostad. Tack för ordet!

#### Anförande nr 27

R i c k a r d W a l l (-): Ordförande, fullmäktige! Jag var inne på åtgärderna som interpellanten föreslår, alltså ökad polisenärvaro, ökad kameraövervakning, ordningsvakter och så vidare, som jag har velat beskriva med den där hinken som rinner över. Nu ska jag hörsamma ordförandens uppmaning och inte peka ut några specifika individer, så jag beskriver det i stället så att hela det svenska samhället nu är



fullt upptagna med att på olika sätt torka upp det här vattnet som kommer. Man har moppar, sugmaskiner och grejor.

Och så kommer Rickard Wall in i rummet. Han går fram och stänger av kranen, och så löses hela problemet för allihop. Sedan är det ingen match att torka upp vattnet. Då skulle man ju kunna tänka sig att ni skulle bli tacksamma: Vad bra att socialkonservativa Rickard fixade biffen! Men otack är världens lön, så i stället skriker ni er blå i ansiktet till mig: Din rasist!

#### Anförande nr 28

B o S u n d i n (M): Ordförande, fullmäktige! Det är många vackra ord från Karin Wanngård. Självklart måste vi ha förebyggande insatser. Visst måste vi ha en bra skolgång. Vi måste vi ha trygga områden. Men när skolresultaten går nedåt och hälften av de kommunala skolorna går med underskott, då går det inte åt rätt håll. Varför vill ni då förbjuda friskolor till exempel, som har fantastiska resultat i mångt och mycket? Vi har en myndighet – Skolinspektionen – som ska kontrollera att de följer skollagen och så vidare, men ni vill förbjuda dessa framgångsrika skolor.

När det gäller statistik har jag också läst pressmeddelandet från polisen om hur det har minskat under 1 ½ månad i början på det här året. Vi hoppas att det är en trend som fortsätter, men det vet vi inte. Det går upp och ned under olika årstider och olika år. Tittar man totalt sett har utvecklingen gått helt fel under de här fyra åren.

Ann-Margrethe Livh påtalar att det här inte började 2014. Det är sant. Det fanns stora problem under vår tid också, och vi gjorde ett antal insatser för att minska detta. Det som har skett och som jag pekar på är att det har blivit dramatiskt mycket sämre, ännu värre, under de här fyra åren än vad det var under våra åtta år. Vi startade sociala insatsgrupper. Det är ett exempel. Vi etablerade en filial för Fryshuset i Husby. Vi startade Excon som var en avhopparverksamhet i Rinkeby. Den lade ni ned. Arbetsförmedlingen hade någonting som hette Jobbgaraget i Tensta för unga vuxna som skulle få en chans att komma ut i arbete. Den nya regeringen lade ned hela den verksamheten, och 120 personer i Tensta ställdes på torget. Det är inte det bästa om man vill ha en trygg stadsdel, kan jag säga.

När det gäller sociala insatsgrupper, Karin Wanngård, så räcker det inte med pengar. Det räcker inte att man säger att man ska höja lönerna. Det är bra, men vi måste ha personal. Jag har träffat många av dem som jobbar i sociala insatsgrupper, och vi som startade detta vet att de har en ohållbar situation. De är överbelastade och blir färre och färre, fast de behöver bli fler. Det behövs radikala åtgärder för att anställa fler personer, och för detta krävs politiskt ledarskap. Det är inte lätt att anställa dessa. Det handlar inte bara om socialsekreterare, poliser och kommunala tjänstemän, utan det behövs specialister som är duktiga på att ta hand om de här ungdomarna eller unga vuxna, och då krävs det mer!

#### Anförande nr 29

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! Det är väl härligt att man är så engagerad att man ibland missar den där klockan, Bo Sundin. Jag har full förståelse för detta.

När det handlar om personalfrågor är det så att vi har ett tufft rekryteringsläge i stort sett alla yrkesgrupper i Stockholm. Det gäller offentlig välfärd såväl som privat verksamhet. Det är tufft, och politikens utmaning är att matcha människor till de jobb som finns. Därför är det så bra att vi har en så extremt lyckosam arbetsmarknadspolitik.

Den här interpellationen handlar dock om trygghetsfrågorna, och när det handlar om trygghetsfrågor måste man ha en förmåga att dels ta till sig aktuell statistik, dels ta till sig den verklighet som vi ser. Det är en sak vad som står i statistiken, och det är en annan sak med människors uppfattning om trygghet. Det är klart att när vi ser kriminella gäng göra upp på öppen gata inför oskyldiga vittnen och när det drabbar familj och vänner som har förlorat en anhörig – då är det klart att det är något fel, och det är fullständigt oacceptabelt.

Därför är nyckeln till framgång dels polisen som måste ha ytterligare resurser i form av fler poliser i Stockholm och i hela Sverige, dels att inte fler ungdomar luras eller lockas in i våra kriminella nätverk. Om man har kommit in i ett kriminellt nätverk måste avhopparverksamheten fungera om det är så att man vill lämna. Kommunen måste hela tiden arbeta för att locka personer ut ur kriminell verksamhet.

Det finns alltså vissa helt felaktiga påståenden från den här talarstolen. Det gäller till exempel skolan, som vi har diskuterat förut. Stockholm är ju den kommun i Sverige som har lyckats bryta utvecklingen, och där vi ser mer jämlika skolresultat. Det går alltså bättre för fler elever i skolan. Vi vill absolut inte förbjuda friskolor, men vi känner igen Moderaternas valaffischer. När vi gick till val 2014 klistrade ni upp över hela staden att om vi vann valet, då skulle inte Förbifarten byggas och då skulle inte Bromma flygplats vara kvar – oj, vad fel ni fick! Vi kan ju redan se valaffischerna för 2018: Ni kommer att skriva att vi vill förbjuda friskolor och att otryggheten ökar, fast det inte stämmer med aktuell statistik. Jag hoppas att vi får en bättre valrörelse än så!

*§ 7 Frågestund**Fråga nr 1. Socialdemokraternas dubbla budskap*

## Anförande nr 30

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Herr ordförande! Jag tror att vi är många som tycker att det är helt orimligt att de skatter som vi stockholmare betalar ska användas till personer som är här olagligt. Jag vet nu att också statsministern delar denna insikt, men frågan är om finansborgarrådet ser det orimliga i detta.

Vi är många i dag som försöker förstå vilken politik det är som gäller, inte minst här i Stockholm. Att ge personer som vistas illegalt i Sverige och i Stockholm försörjningsstöd – det är att stödja framväxandet av ett parallellsamhälle och att undergräva den svenska asylrätten. I Stockholm får de som undanhåller sig utvisning bidrag, medan den socialdemokratiska statsministern menar att man inte ska göra detta.

Min fråga till dig, Karin Wanngård, är därför: Har Socialdemokraterna en enad och gemensam linje i denna fråga?

## Anförande nr 31

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! Tack så mycket, Anna König Jerlmyr, för frågan! Vi har diskuterat i den här salen ett flertal gånger när det gäller försörjningsstöd eller de facto nödhjälp till papperslösa barn. Jag anser att om man som person befinner sig i Stockholm och är av nödhjälpsnatur följer Stockholm socialtjänstlagen, vilket innebär att vi betalar ut nödhjälp.

Man ska vara tydlig med – om du vill ha siffror på papperslösa barn – att det handlar om en handfull individer. Men nödhjälp har man rätt till om man vistas i Stockholm. Det kan vara nödhjälp utifrån papperslösa barn, men det handlar också om turister som tillfälligt befinner sig i Stockholm och blir av med sina tillhörigheter. De har också rätt till nödhjälp. Det kanske du också anser är orimligt – att detta tas från skattededel.

När det handlar om hur man ska gå vidare med migrationspolitiken måste man ta ett helhetsgrepp. Vi har under ett flertal år arbetat med att EU ska ta ett större ansvar när det gäller migrationspolitiken. Sverige har tagit ett extremt stort ansvar i jämförelse med andra länder i Europa. För att kunna sätta ytterligare press i förhandlingarna i EU handlar det tyvärr om att vi behöver se över vårt eget regelverk för att hamna i fas kring EU-lagstiftningen. Det är inte det mest humanitära ställningstagandet, men vi måste se att vi är ett land i Europa. Vi har ett Europasamarbete, och här ligger just nu förhandlingsläget.

## Anförande nr 32

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Herr ordförande! Det har gått snabbt med Socialdemokraternas vändningar från det som statsministern sade om att mitt Europa bygger inga murar till att aktivt nu försvåra för arbetskraftsinvandring. Men det som finansborgarrådet radar upp om nödhjälp är någonting som vi alltid har satt in om människor behöver det. Det är enligt vad socialtjänstlagen säger, och det hade vi också under vår tid eftersom det förväntas av en kommun att kunna ge. Det vi talar om är

riktlinjerna som ger dem som undanhåller sig utvisning försörjningsstöd. Det är någonting helt annat än nödhjälp.

Min fråga kvarstår därför: Avser finansborgarrådet att förändra riktlinjerna efter att den socialdemokratiska statsministern har kritiserat att kommuner som Malmö och Stockholm aktivt betalar ut försörjningsstöd till denna grupp?

Anförande nr 33

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Jag kan då vasst konstatera att Moderaterna är väldigt långt ifrån talet om att öppna era hjärtan.

När det handlar om nödhjälp är det just det som vi använder i socialtjänstlagen när det gäller möjligheten att betala ut även till papperslösa barn. I så fall måste socialtjänstlagen göras om. Du inledde med att säga att detta var orimligt för att det togs från skattemedel. Då blev min motfråga om du anser att det är orimligt när andra som söker nödhjälp och som inte betalar skatt vare sig i Stockholm eller i Sverige söker nödhjälp och får nödhjälp. Eller är det just de här barnen du vill peka ut? Är det denna handfull barn som det tydligen är orimligt att ge av skattemedel till? Är det helt okej när andra är i behov av nödhjälp?

Jag anser att Stockholms stad följer socialtjänstlagen.

Anförande nr 34

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Herr ordförande! Jag förstår ingenting. Vi har diskuterat och debatterat riktlinjer om försörjningsstöd till gruppen som undanhåller sig utvisning – de som inte får vara här, de som uppehåller sig i Sverige olagligt. Om de finns i kommuner som Malmö och Stockholm ska man alltså betala ut försörjningsstöd.

Att ge nödhjälp handlar om möjlig logi för ett eller två dygn. Det är någonting helt annat. Det finns i socialtjänstlagen sedan 30 år. Vi talar om försörjningsstödet, där ni har skrivit fram riktlinjer som öppnar upp för detta. Det är två helt separata saker.

Jag upplever att finansborgarrådet inte vill tala om de riktlinjer som handlar om just försörjningsstöd. Nu kommer det till kritan: Är de rimligt att pengarna från lokalvårdare eller busschaufförer som betalar in skatt och som tänker att det ska gå till vår gemensamma välfärd också ska kunna tas till bidrag för dem som uppehåller sig här olagligt? Det är där frågan nu befinner sig, och där kommer det också kritik från statsministern nu, som säger: Nej, vi tycker inte att kommuner ska göra detta.

Hur ställer sig finansborgarrådet till det?

Anförande nr 35

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Det här handlar om en socialtjänstlag där det finns stipulerat regelverk om nödhjälp. Nödhjälp utbetalas till dem som är i nöd och i behov av akut hjälp. Det är här vi även har turister som blir av med sina tillgångar, och det är här vi även har andra som vistas i Stockholm som är i akut behov av nödhjälp.

Det borgarrådet König Jerlmyr inledde med att säga var att det är så fruktansvärt orimligt att det tas skattemedel till nödhjälp. Då har jag en motfråga, som jag uppenbarligen inte får något svar på: Du tycker alltså att det är orimligt när en turist

blir av med sina tillhörigheter i Stockholm och får nödhjälp? Det är där vi måste anse detta: När det handlar om både socialtjänstlagen och möjligheten till nödhjälp anser jag att Stockholms kommun följer den socialtjänstlag som vi har i dag.

#### *Ordningsfråga*

##### Anförande nr 36

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r : Herr ordförande! Jag begär en ordningsfråga. Min fråga gällde riktlinjerna om försörjningsstöd. Finansborgarrådet står och talar om nödhjälp. Det var inte vad denna fråga handlar om, utan det är någonting helt annat. Jag beklagar att Socialdemokraterna inte ser skillnaden i detta. Min fråga blev inte besvarad.

##### Anförande nr 37

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Då vill också jag begära en ordningsfråga och säga att frågeställningen gällde Socialdemokraternas dubbla budskap. Det stod ingenting i frågeställningen om att det skulle handla om riktlinjerna för försörjningsstöd. Du måste bli bättre på att definiera din fråga i fortsättningen.

#### *Fråga nr 2. Ordningsvakter i Stockholm*

##### Anförande nr 38

Borgarrådet E d h o l m (L): Herr ordförande! I förra veckan besökte jag Andreas Bylger. Han är Icahandlare i Sätra, och det har han varit i 20 år. Han vittnade om den ökade otryggheten och osäkerheten bland annat för sin personal, när de har blivit rånade, misshandlade och hotade. Det har nu gått så långt att han är tvungen att på egen bekostnad betala för ordningsvakt i sin butik.

Min fråga är: Hur länge ska det här pågå? Hur länge ska Icahandlare i Stockholm betala för det som faktiskt är vårt gemensamma ansvar, nämligen säkerheten i våra centrumanläggningar?

Vi har under en längre tid, ända sedan den socialdemokratiska regeringen började skära ned på antalet poliser i Stockholm, krävt fler ordningsvakter. Väldigt sent vaknade Karin Wanngård och sade att så skulle ske. Men nu har det uppenbarligen blivit något fel i detta så att ordningsvakterna inte kommer på plats under den tid som det är sagt.

##### Anförande nr 39

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! Det är samma Icahandlare som var med vid P4-debatten i Bredäng. Han fick då svar från hela panelen när det handlade om ordningsvakter.

Jag anser att det ska finnas ordningsvakter i staden, men de ska inte utföra polisiära uppgifter. Där måste polisens resurser säkras, och det måste finnas tillgång till fler poliser. Det han tog upp gällde just rena snatterier och stölder i hans butik, vilket är en polisiär uppgift att ta hand om. Däremot har vi samarbeten i olika centrumanläggningar beroende på om staden är med och äger eller om det är andra ägare. Vi har samarbete kring ordningsvakter ihop med de lokala handlarna och fastighetsägarna, vilket i vissa lägen är staden. Då har vi avtal sinsemellan.

När det handlar om tillgången på ordningsvakter var min huvudingång att vi skulle få ambulerande ordningsvakter. Nu har ju tyvärr polisen sagt nej till detta, och det gör att vi måste ansöka om ordningsvaktsförordnande i alla stadens 14 stadsdelar. Det är såklart en förhoppning att denna ansökningsprocess ska falla väl ut. Men under tiden rekryterar vi ordningsvakter och har ordningsvakter på plats där så behövs.

#### Anförande nr 40

Borgarrådet E d h o l m (L): I grund och botten beror naturligtvis problemet på den socialdemokratiska regeringen, som har skurit ned på antalet poliser i Stockholm, inte minst i söderort. Det är det som leder till dessa säkerhetsproblem för bland andra handlare men även för vanliga människor.

I dag måste Icahandlaren i Sättra anställa en egen ordningsvakt. Han försökte med en väktare, men väktaren blev svårt misshandlad. Han behöver alltså den typ av ordningsvakt som har de allra största befogenheterna. Jag tycker att detta är en polisiär uppgift, men det underlättas såklart inte heller av att Socialdemokraterna även här i Stockholm aktivt har motarbetat fler ordningsvakter. När ni äntligen för ett par månader sedan kröp till korset och sade att ni skulle anställa fler ordningsvakter gjorde ni det på ett sätt som i praktiken blev helt orimligt eftersom det var ogenomtänkt från början.

#### Anförande nr 41

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! Jag vet inte riktigt vad jag ska svara på detta. Lotta Edholm vill hänvisa till att vi ansvarar för polisens arbetsuppgifter här i kommunen. Jag delar inte riktigt den bilden. Polisen måste gå in och sköta sitt arbete. I grund och botten handlar det om samverkansavtal, och vi har ett väldigt bra samarbete med polisen. Men vi ser också att polisen måste prioritera i sin egen verksamhet.

Ordningsvakter är en samarbetskonstellation mellan fastighetsägare och de näringsidkare som finns. Det ser lite olika ut i olika köpcentrum när det gäller hur upplägget är. Men det är ett väldigt stort incitament som fastighetsägare att ha ordningsvakter på plats. Det får man också diskutera med den aktuella fastighetsägaren i just det här fallet.

#### Anförande nr 42

Borgarrådet E d h o l m (L): Karin Wanngård vet inte vad hon ska svara på frågan, och det är väl egentligen det som är det grundläggande problemet. Ni har haft många år på er att hjälpa till att lösa den akuta situation som den socialdemokratiska regeringen har skapat genom att skära ned på antalet poliser.

Nu säger du rakt ut att ordningsvakter och säkerheten är en fråga för privatpersoner och företag att lösa. Jag tycker inte att det är det. Om det är någonting som faktiskt är skattebetalarnas sak är det att upprätthålla säkerheten i våra centrumanläggningar. Det kan inte vara så att en enskild Icahandlare kan ta på sig att betala för en ordningsvakt medan handlaren bredvid inte har råd att göra det. På det sättet faller rättsstaten ihop. Vi måste se till att få detta att fungera över hela Stockholm.

Jag undrar fortfarande: Vad tänker du göra åt det?

## Anförande nr 43

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Du har en grundläggande problembild som handlar om att vi tar ansvar i de centrumanläggningar som vi äger och där vi är stora fastighetsägare. Det är det vi måste se till, för det finns oftast ett samarbetsavtal kring ordningsvakter och den situation som är uppkommen.

Ni var med och sålde ut många centrumanläggningar. Det är klart att det är den aktuella fastighetsägaren som måste gå in och ta sitt ansvar. Jag vill ha fler ordningsvakter på plats för att skydda medborgarna. De ska finnas på plats på gator och torg, ute där medborgarna rör sig. Det är min första prioritering. Det kan inte vara så att man skjuter över kostnader på kommunen för att inte polisen har tillräckliga resurser. Det kanske skulle funka i Stockholm, men det är väldigt få andra kommuner som skulle ha den möjligheten. Därför måste polisen ta och sköta sitt ansvar.

*Fråga nr 3. Stockholms stads samarbete med organisationen "Honey and the Bees".  
Hur kunde det ske?*

## Anförande nr 44

M a r t i n W e s t m o n t (SD): Ordförande! En ung tjej, 18 år gammal – vi kan kalla henne Ida – fick ta emot över 1 000 hatiska kommentarer för att hon helt enkelt hade varit på maskerad. Även hennes familj och vänner fick ta emot mordhot. Detta kom från en grupp som heter Honey and the Bees. Efter lite undersökningar kring det här har det framkommit att Stockholms stad ger skattepengar till denna organisation.

Jag skulle därför vilja fråga borgarrådet: Hur kunde det här egentligen ske?

## Anförande nr 45

Borgarrådet B j u g g r e n (S): När det gäller den organisation som du nämner finns det inte något beslut eller annat om att vi stöttar den. Det som har hänt är att Honey and the Bees vann en upphandling inom jobbtorgsområdet där man har ett ESF-projekt i syfte att nå unga kvinnor som är utanför jobb och studier. Efter att avtalet hade tecknats dök det upp olämpliga kommentarer på Facebookplattformen, och förvaltningen som hade gjort upphandlingen valde då att avsluta den i förtid.

Jag tycker att det är en bra och tydlig markering av att vi hela tiden följer upp de upphandlingar och avtal som görs. Även om man vinner en upphandling, till exempel på lägsta pris, är det inte säkert att man sedan kan leverera det man har avtalat i upphandlingen att man ska leverera. Då ska man inte finnas kvar som samarbetspartner på något sätt till Stockholms stad. Jag tycker att det är bra att detta är avslutat, och det är viktigt att vara noga med att följa upp de upphandlingar som görs.

Jag välkomnar engagemanget från Sverigedemokraterna i att ta frågan om hets, hot och uthängningar på internet, inte minst på Facebook, på allvar. Jag har en liten fråga tillbaka: Kan vi ta det som ett löfte för framtiden att Sverigedemokraterna tänker vara med i kampen om att motarbeta hets, hat och uthängningar på sociala medier och på internet i stort?

## Anförande nr 46

O r d f ö r a n d e n : Det är ledamöterna som i första hand har möjlighet att fråga, men Martin Westmont får gärna svara på frågan om han vill.

## Anförande nr 47

M a r t i n W e s t m o n t (SD): Ordförande! Tack för klagörandet! Det är precis som ordföranden säger. Du, Emilia, kommer att få ställa dina frågor till mig om ungefär fem månader. Men fram till dess är det jag som ställer frågorna.

Jag tänkte fortsätta med att fråga dig: Kommer det att betalas ut några pengar till denna organisation? Jag skulle också vilja fråga dig något annat. Om man hade gjort en kontroll av organisationen hade man kunnat se att det hade förekommit en del hatiska inlägg även tidigare, alltså före samarbetet med Stockholms stad. Tycker du att det finns anledning att se över rutinerna och förbättrar kontrollerna så att detta inte sker igen och så att det inte går ut skattepengar till en hatorganisation som just Honey and the Bees?

## Anförande nr 48

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Självklart måste man hela tiden jobba med de kontroller och uppföljningssystem man har. Just när det gäller upphandlingar är det en stor utmaning i staden generellt att se till att alla upphandlingar verkligen håller den kvalitet som de ska. Om det sedan förekommer oegentligheter är det direkt oacceptabelt, och då bryter man avtal på en gång. Det är viktigt att det har gjorts i detta sammanhang.

Jag förstår, Martin Westmont, att du inte vill svara på min fråga. Men jag tycker att det är ganska tråkigt att du inte bara kan säga att ni är villiga att ta kampen mot hot, hat och uthängningar på internet och sociala medier.

## Anförande nr 49

M a r t i n W e s t m o n t (SD): Ordförande! Jag kan absolut svara på din fråga, Emilia: Jag tycker att vi ska ta de här frågorna på yttersta allvar. Det ska inte spridas hat, hot eller rasism oavsett vilken grupp det är som drabbas. I det här fallet riktades rasismen mot etniska svenskar. Det kanske är en typ av rasism som man måste belysa mer i samhället. Jag skulle gärna se en blocköverskridande överenskommelse om de här frågorna.

Jag kan ställa en sista fråga: Kan du garantera att det inte kommer att gå ut några mer skattepengar till den sorts organisationer som sysslar med denna typ av hets och hat på internet?

## Anförande nr 50

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Jag tror att Martin Westmont vet att vi har antagit ett program mot extremism i fullmäktige. Självklart ska det inte gå ut några skattepengar till organisationer som bedriver hot, hat eller våld. Eftersom jag fick frågan precis nu känner jag inte till vidden av detta i just denna organisation. Men det här gäller alla organisationer som har detta i sin närhet över huvud taget.

Som svar på din första kommentar kan jag säga att det finns en blocköverskridande överenskommelse i fullmäktige om att vi måste motarbeta hot, hat och uthängningar på internet. Men jag har många gånger tvekat över om SD verkligen ställer upp på den linjen. Hittills har jag sett mycket som talar för det motsatta, så om det kommer en förändring nu är det välkommet.



*Fråga nr 4. Hur kommer integrationspolitiken se ut i Stockholm framöver?*

Anförande nr 51

Karin Ernlund (C): Ordförande och fullmäktige! Jag hoppas att finansborgarrådet kommer att svara på min fråga. Jag såg också den presskonferens som Socialdemokraterna nationellt höll i fredags. Både förslagen och den samtalston som presskonferensen präglades av oroar mig.

Jag undrar hur Socialdemokraternas nya nationella politik kommer att påverka den kommunala politiken. Framför allt när det gäller möjligheterna att integreras är möjligheterna till spårbyte väldigt viktiga, det vill säga att kunna gå från att vara asylsökande till att bli arbetskraftsinvandrare. Men det handlar också om möjligheten att återförenas med sin familj. Det är två förslag som försämras i Socialdemokraternas nya besked.

Jag undrar: Vad är signalen till alla de stockholmare som håller på att integreras i Stockholm? Kommer ni även på kommunal nivå att göra det svårare för människor att integreras?

Anförande nr 52

Borgarrådet Wagnård (S): Ordförande, fullmäktige! Tack så mycket, Karin Ernlund, för frågan! Den ger mig möjlighet att diskutera integrationspolitik, även om detta är ett nationellt förslag. Men jag hoppas att vi får diskutera också sådant.

Det är viktigt att så snabbt som möjligt börja arbeta med integrationen. Det är därför jag ser positivt på förslaget när det handlar om en central där man först ska bedöma om den asylsökande har möjlighet att få asyl eller om detta möjligen är en person som inte får asyl. Då kan man direkt börja arbeta med etableringen. Därför är jag positiv till att man tar bort EBO. Vi har sett att det slår hårt mot vissa kommuner, där segregationen ökar i och med EBO. Vi tycker att man ska finna ett annat system som motverkar segregationen i vår stad.

Vi har bland annat säkerställt att nyanlända ska fördelas på alla våra stadsdelsnämndsområden. Vi har också säkerställt att alla skolor ska ta emot nyanlända. Vi vet att utbildning är det som fortast leder till arbete. Det handlar om sfi, men det handlar också om yrkesutbildning i kombination med sfi, så kallat yfi, för att säkerställa att man så snart som möjligt kommer in på arbetsmarknaden. Det handlar också om stöd och rådgivning för att starta företag.

I detta arbete är civilsamhället oerhört viktigt med ett engagemang som leder till möten mellan människor, vilket är en bra och gedigen grund för en bra integration.

Anförande nr 53

Karin Ernlund (C): Jag upplever nog att det är väldigt mycket av dubbla budskap från Socialdemokraterna på nationell nivå och här på kommunal nivå. Det gläder mig att finansborgarrådet talar om att det är så viktigt att människor snabbt kan komma i arbete. Mitt parti, Centerpartiet, lägger allt fokus på att hitta förslag och lösningar för att kommuner ska kunna ta ett större ansvar för integration genom att jobba aktivare med arbetsmarknadspolitik och med bättre företagsklimat men också genom att vi jobbar med våra egna verksamheter.

I den politik som vi nu får höra från Socialdemokraterna på nationell nivå handlar ingenting om integration. Det handlar bara om att skicka signalen om att människor inte ska komma hit. Jag oroas mycket av att ni nu vill ta bort möjligheten till spårbyte, för det är viktigt att människor kan byta spår och att man visar genom sin drivkraft och framåtanda vad man kan göra. Det är viktigt att nyanlända som kommer hit snabbt kan få ett jobb, för det kan ge ringar på vattnet och göra att fler snabbt kan komma in på arbetsmarknaden.

Anförande nr 54

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande! Jag ger heder till ett centerparti som de facto står upp för en stark och viktig integrationspolitik. Fast snacka om dubbla budskap när ni envisas med att hålla ihop en allians! Men all heder åt er som inte vill samarbeta med Sverigedemokraterna – det ska ni ha all heder av.

Det som i grund och botten är en god integrationspolitik är att man vågar se människor och att man vågar satsa på människor och även bedöma dem som individer. Man ska inte sätta etiketter beroende på varifrån människor har flytt eller vilket land de har tvingats lämna. När vi arbetar med integrationspolitik handlar det om att snabbt komma i kontakt med svenska språket och att utbilda sig i språket men också att utbilda sig till yrken. Som jag har sagt i tidigare debatter har vi i stort sett brist på arbetskraft i alla yrken i Stockholm. Om vi bara lyckas matcha ihop människor med de jobb som finns kommer vi också att klara integrationen.

Anförande nr 55

K a r i n E r n l u n d (C): Det är nästan så att man får fundera på om inte Karin Wanngård borde byta parti när du på ett så tydligt sätt tar avstånd från din egen partiledare och statsminister och den politik som den socialdemokratiska regeringen kommunicerade i slutet av förra veckan.

Jag vill passa på att ställa en helt annan fråga här som sista inlägg. Jag visste faktiskt inte att borgarråden bara behöver svara på skriftliga frågor här i kommunfullmäktige. Jag tycker att det är skandal att du inte svarar på borgarrådet Anna König Jerlmyrs fråga om hur Socialdemokraterna i Stockholm nu ser på de nya riktlinjer som kommunfullmäktige klubbade igenom här för några månader sedan och som din partiledare och statsminister så tydligt tog avstånd ifrån på fredagens presskonferens.

Anförande nr 56

O r d f ö r a n d e n : En fråga i taget är vad som gäller. Men finansborgarrådet får gärna svara på frågan om hon vill.

Anförande nr 57

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande och fullmäktige! Jag försöker verkligen att beta av frågorna efter bästa förmåga. En halvtimme i förväg får jag rubriksättningen på frågeställningen. Anna König Jerlmyrs rubrik på frågan löd i korthet: Socialdemokraternas dubbla budskap i integrationspolitiken. Det var det jag försökte att svara på. Sedan kan det dyka upp retoriska frågor; det har jag full förståelse för. Det är en retorisk frågestund och debatt, och då måste man också gå in i detta. Vi är ju agitatorer.

När det handlar om att fundera på att byta parti har jag inga funderingar på det över huvud taget. Jag är född socialdemokrat, och jag kommer nog också att trilla av pinn som socialdemokrat, om man får uttrycka sig på det sättet.

När det gäller försörjningsstöd är det paragraf 4.2 i socialtjänstlagen som handlar om nödhjälp. Vi talar om en handfull barn till papperslösa.

#### *Ordningsfråga*

##### Anförande nr 58

**K a r i n E r n l u n d (C):** Det var inte det jag frågade om. Jag frågade inte om nödhjälp. Jag frågade om riktlinjer för försörjningsstöd.

##### Anförande nr 59

**O r d f ö r a n d e n :** Denna ordningsfråga har vi redan bearbetat. Vi går vidare i frågestunden så att vi hinner med så många frågor som möjligt.

#### *Fråga nr 5. Försörjningsstöd till papperslösa*

##### Anförande nr 60

**E r i k S l o t t n e r (KD):** Herr ordförande! Det är sannerligen många dubbla budskap från Socialdemokraterna de senaste dagarna. I fredags kom den berömda presskonferensen där man gick ifrån att inte bygga några murar i Sverige till att mer eller mindre stänga gränserna. Här i kväll får vi nu höra att Stockholms stad inte alls ger bistånd till papperslösa familjer utöver det vi kallar för nödbistånd, och det är verkligen ett nytt budskap. Vi antog ju nya riktlinjer i den här fullmäktigesalen där vi öppnade upp just för bistånd till papperslösa. Vi har haft en stor debatt om detta och om huruvida det är rätt att ge ekonomiskt bistånd till människor som uppehåller sig här illegalt. Socialdemokraterna och Miljöpartiet har verkligen tagit strid för detta och sagt att det är inhumant att inte stödja det.

Nu undrar jag, Karin Wanngård: Är du beredd att ändra riktlinjerna efter statsministerns besked i fredags om att det inte är acceptabelt att ge ekonomiskt bistånd till papperslösa?

##### Anförande nr 61

**Borgarrådet W a n n g å r d (S):** Ordförande, fullmäktige! Det är helt riktigt: Kommunfullmäktige har fattat beslut om riktlinjer i denna sal som började gälla i oktober förra året. I dessa riktlinjer är det definierat kring paragraf 4.2 i socialtjänstlagen, och det är den paragraf som handlar om nödhjälp. Vi har haft en infekterad debatt, och det vi har varit tydliga med är att detta ska följas upp. Det är ju inte optimalt för någon att behöva söka vare sig nödhjälp eller försörjningsstöd.

Till syvende och sist handlar det om barnens möjligheter och rättigheter. Jag har som uppfattning att vi ska följa mänskliga rättigheter. De mänskliga rättigheterna slår fast barnens möjligheter och rätt, oavsett vilka beslut föräldrarna känner sig tvingade till att fatta. Vi har riktlinjer för den här staden som gäller nu, och jag anser att de följer socialtjänstlagen. Det är själva lagstiftningen som man i så fall bör göra om i grunden när det gäller hur man ska utforma det här.

Jag är också mån om det kommunala självstyret. Vi ska ha möjligheter att fatta beslut som vi anser är rimliga för stockholmarnas bästa. Då ska man känna till att vi har följt detta noggrant. Vi talar om en handfull barn till papperslösa som har fått utbetalning för nödvändigheter. Det är mat för dagen, och det kan handla om en extra tröja för att man de facto har vuxit ur den tidigare.

#### Anförande nr 62

Erik Slottnér (KD): Ordförande! Nu var det egentligen inte fråga om huruvida riktlinjerna stöder sig på socialtjänstlagen. Frågan gällde om riktlinjerna är i enlighet med det som Socialdemokraterna nu tycker och det som statsminister Stefan Löfven höll en presskonferens om i fredags. Jag uppfattar mycket tydligt och klart att det Socialdemokraterna presenterade i fredags inte går ihop med de riktlinjer som Socialdemokraterna har beslutat om i det här huset. Det är alldeles uppenbart. Jag tolkar nog faktiskt Stefan Löfvens presskonferens i fredags som en direkt känga mot hans socialdemokratiska partikamrater såväl i Stockholm som i Malmö, där man har infört denna rätt.

Nödhjälp ska finnas. Nödhjälp är en del av socialtjänstlagen, och nödhjälp fanns också under Alliansens tid. Men med de nya riktlinjerna gick ni längre, och ni tog strid för detta. Ni tog en stor politisk och ideologisk strid för detta, så nog handlar det om mer än nödhjälp, Karin Wanngård. Detta är ett steg längre.

#### Anförande nr 63

Borgarrådet Wanngård (S): Ordförande! Det där kan vi alltid diskutera när riktlinjer görs om och huruvida man då fattar ett annat beslut eller inte. Men de riktlinjer som fullmäktige fattade beslut om i oktober förra året gäller. De gäller för Stockholms kommun tills de revideras och om det finns möjlighet eller intresse av att revidera riktlinjerna för försörjningsstöd. Än så länge gäller alltså riktlinjerna.

Vad det handlar om är nödhjälp för bland andra papperslösa barn. Men det är också andra som är föremål för nödhjälp.

#### Anförande nr 64

Erik Slottnér (KD): Ordförande! Då är svaret egentligen: Nej, riktlinjerna kommer inte att ändras med anledning av den presskonferens Socialdemokraterna höll i fredags. Det innebär alltså att Socialdemokraterna på riksnivå tycker annorlunda än Socialdemokraterna i Stockholm. Det är ett intressant besked. Jag välkomnar inte beskedet, men det är i alla fall bra att Karin Wanngård talar klarspråk om detta: Det finns en spricka i Socialdemokraterna mellan riksnivån och Stockholmsnivån.

När Löfven fick tänka själv lite fritt med både kameror och mikrofoner framför sig ville han även ta bort rätten till skolgång för papperslösa barn. Det är inte någonting som jag stöder, men det kom ur hans mun då också. Detta har på något sätt reviderats i några halvhjärtade manövrar, men det är väl ganska uppenbart vad Stefan Löfven tycker också om detta. Kanske man kunde få en kommentar av Karin Wanngård vad gäller skolgång för den här gruppen?

#### Anförande nr 65

Borgarrådet Wanngård (S): Jag anser att vi ska följa FN:s barnkonvention och mänskliga rättigheter. Det innebär att även papperslösa barn ska kunna gå i våra skolor.

Utbildning är en rättighet. Där man vistas har vi skyldighet att presentera utbildning. Man kan aldrig få för mycket utbildning, så oavsett vad som händer senare i livet är det alltid till gagn för hela samhället och hela världen att vi utbildar de barn som befinner sig på plats i Stockholm eller i Sverige. Det är rimligt för vår utveckling.

Det är klart att jag står upp för att även papperslösas barn ska kunna gå i Stockholms skolor.

#### *Fråga nr 6. Dieselbilar*

##### Anförande nr 66

Borgarrådet B r i n c k (M): Ordförande! På förekommen anledning och för missförstånds undvikande vill jag säga att *ämnet* är dieselbilar. *Frågan* kommer nu.

Det har gjorts rätt många utspel från majoriteten i Stockholm om miljözoner den senaste tiden. De har haft en del olika konsekvenser. En av dem är en inte helt förvånande nedgång i försäljningen av nya dieselbilar trots att inga beslut har fattats ännu och trots att alla nya dieselbilar uppfyller Euro 6-kraven. De flesta har dessutom så kallad adblue-teknik, vilket gör att kväveoxidutsläppen ytterligare reduceras kraftigt. Den politiska retoriken har orsakat rätt mycket oro hos folk. Man har uppmanats att köpa en miljödiesel. Man har gjort det, och nu får man veta att det är fel.

Min fråga är: Vad vill Daniel Helldén säga till de familjer som nu ser hur andrahandsvärdet på deras jätteinvestering sjunker dramatiskt eller till dem som just nu står och funderar på att köpa en ny bil? Vad ska de köpa för bil?

##### Anförande nr 67

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Vilken bil någon ska köpa beror på var någonstans de bor och vad de har tänkt att göra för någonting. Man ska självklart köpa en så miljövänlig bil som möjligt både när det gäller koldioxidutsläppen och när det gäller partiklar och kväveoxidutsläpp. Jag skulle vilja säga så här: Om man har möjlighet bör man köpa en elbil eller möjligtvis en biogasbil, och sedan kan man trappa ned det.

Jag skulle inte rekommendera någon att köpa en dieselbil om man ska köra i Stockholms innerstad eftersom de släpper ut mycket kväveoxider. Det gäller framför allt de äldre men även de nyare. Cecilia Brinck kommer säkert ihåg att när vi yttrade oss för ett år sedan – då också ni var med och yttrade er – sade vi från stadens sida att man kanske borde skruva upp kraven senare till det som kallas för Euro 6C eftersom utsläppen ändå är höga, även om de är extremt mycket bättre på de senaste dieselbilarna än på dem som kom omkring 2011. Så är det med den saken.

Många människor har köpt sig en dyr bil. Många har köpt en dyr dieselbil i tron att det har varit en bra bil ur alla aspekter, vilket det inte är. Det vet Cecilia också. Det är beklagligt att man under många år premierade dieselbilar för koldioxidutsläppens skull när de samtidigt satte igång att kraftigt öka och på en hög nivå stabilisera utsläppen av kväveoxider. Vi vet att detta är problematiskt. Vi kan titta i de rullor som finns i det här huset, och då ser vi att 2010–2011 yttrade sig staden unisont och sade redan då att vi ville ha miljözoner för att hålla de värsta dieselbilarna borta.

Om vi hade fått de reglerna då skulle vi inte ha stått här med en massa människor som nu känner sig lurade. Det var tyvärr den borgerliga regeringen som satte miljözonsutredningen i karantän och lade den i byrålådan. Det beklagar jag verkligen. Det är synd för de människor som har drabbats av detta.

#### Anförande nr 68

Borgarrådet **B r i n c k** (M): Med tanke på att den miljöpartistiska och socialdemokratiska minoritetsregeringen inte kom med ett förslag om detta förrän för några månader sedan, tre och ett halvt år in i mandatperioden, måste jag säga att det är rätt magstarkt att skylla på alliansregeringen.

En annan sak vi kan se är att försäljningen av laddhybrider ökar kraftigt. Den har nästan fördubblats varje år från och med 2015. Men vi hör rätt sällan ansvariga politiker säga att inte heller laddhybrider kommer att få köra i miljözon 3. De som nu köper en laddhybrid i tron att de kommer att få köra i miljözon 3 har fel. Det blir negativa effekter för dem också, och återigen hamnar människor i Stockholm – mest i Stockholm eftersom det är här miljözonerna kommer att införas – i centrum för en otydlig, en otydligt kommunicerad och en kortsiktig politik.

Vad vill du säga till dem som investerar i en laddhybrid och som kommer att få köra på exakt samma ställen som en ny dieselbil kommer att få köra?

#### Anförande nr 69

Borgarrådet **H e l l d é n** (MP): Cecilia! Först vill jag bara säga att det som den nuvarande regeringen gjorde var att den tillsatte en ny utredning eftersom det hade hänt saker som gjorde att man var tvungen att utreda frågan om miljözoner igen. Om man hade satt igång detta och haft de miljözoner som er regering hade på sitt bord, och kunde ha beslutat om på en gång, hade man inte hamnat i detta. Men när den nya regeringen tillträdde fick man inte längre sälja Euro 5- och Euro 4-bilar, som är de som är värst. Det är dessa som vi nu vill plocka ut ur staden. Då skulle vi ha varit av med problemet. Men dessa fick inte längre säljas, och därför var det dags att sätta igång en utredning för att se hur man kunde få bort de bilar som ändå fanns.

Den andra frågan handlade om laddhybrider. Du talar om zon 3, där man inte får köra med laddhybrider. Jag skulle ha önskat att man fick göra det. Vi har i staden inte talat om att vi ska införa zon 3. Det är någonting som Transportstyrelsen har föreslagit. Självklart kan jag rekommendera en full-el-bil, men jag förstår att de är dyra.

#### Anförande nr 70

Borgarrådet **B r i n c k** (M): Det här med miljözoner är en intressant debatt. Den har vi fört många gånger. Ett av skälen till att alliansregeringen inte lade fram förslaget var att man upptäckte att detta är väldigt komplicerat. Det är nämligen exakt samma iakttagelse som den regering som dina partikamrater sitter i också gjorde, vilket var ett av skälen till att det dröjde så lång tid. Den som har läst den utredning som nu har kommit och lyssnat på de diskussioner som förs om vilka övervakningssystem man ska ha, vilket Transportstyrelsen nu har fått i uppgift att titta på, förstår att detta är rätt krångligt – eller klyddigt, som vi säger i hemprovinsen.

Förutom att dieselbilsförsäljningen störtdyker och laddhybridsförsäljningen ökar ser vi att försäljningen av bensinbilar ökar, vilket leder till att utsläppen av växthusgaser

ökar. De globala utsläppen av koldioxid ökar efter att ha legat stilla i flera år. Jag tycker att det är lite lätt ironiskt.

Jag skulle därför vilja fråga trafikborgarrådet: Känner du något som helst ansvar för den otroligt stora förvirring som nu råder när det gäller vilka fordon som människor ska våga investera i?

Anförande nr 71

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Jag skulle vilja säga att frågan är ganska enkel på det viset att vad vi har diskuterat är miljözoner i vissa delar av Stockholms innerstad. Det berör dem som ska köra i vissa delar av Stockholms innerstad. Regeringen har varit tydlig med att från 2020 kan man införa dessa zoner där man inte får köra med bilar som har Euro 4 och från 2022 de som har Euro 5. Det är tydligt; så är regelverket. Det är faktiskt inte så komplicerat.

Det stora problemet är att antalet bilar och de sträckor man kör med bilar ökar. Det är ett problem som har att göra med alla typer av utsläpp som kommer från denna verksamhet. Det måste vi göra något åt. Cecilia Brinck försöker på något sätt säga att utredningsfrågan är komplicerad. Nej, miljözoner är inte komplicerade! Vi har miljözoner i dag för tunga fordon och bussar. De har funnits länge, och de övervakas. Sedan vet jag att regeringen diskuterar hur man ska kunna förbättra denna övervakning, och det behövs. Jag har begärt ett antal redskap, och jag hoppas att de kommer. Sedan kan vi införa detta, alla vet vad som gäller och det finns ingen förvirring i frågan.

*Fråga nr 7. Orosanmälningar*

Anförande nr 72

I s a b e l S m e d b e r g P a l m q v i s t (L): Herr ordförande! Min fråga rör orosanmälningar under 2017, som ökade stort i Stockholms stad. Var tredje anmälan, 34,7 procent, tar längre tid än de lagstadgade fyra månaderna att utreda. Det visar socialtjänstens nya årsrapport.

Min fråga till dig, Åsa, är: Vad tänker du göra åt detta?

Anförande nr 73

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Situationen i socialtjänstens barn- och ungdomsvård har varit en prioriterad fråga under mandatperioden. Vi har talat mycket om detta här i kommunfullmäktige.

Ambitionen när vi påbörjade mandatperioden var att börja vända utvecklingen i barn- och ungdomsvården. Det är den ambition jag tyckte var rimlig att ha. Man kommer inte att lösa alla utmaningar under en fyraårsperiod, men man kan börja att vända utvecklingen i en annan riktning. Nu har vi också tydliga tecken på att vi har lyckats med detta mål. Vi ser ett minskat antal konsulter i socialtjänsten, och vi ser en minskad personalomsättning. Det är en av de viktigaste indikatorer vi har på en förändring. Vi ser också en ökad framtidstro bland socialsekreterarna, och vi ser minskade utredningstider. År 2015 hade vi 44 procent av utredningstiderna som inte höll den lagstadgade gränsen. Nu, med 2017 års siffror, är det 34 procent. Det är alltså 10 procentenheters minskning.

Ingen kan självklart stå i den här salen och vara nöjd med att 34 procent av utredningstiderna inte hålls. Men detta är ett arbete med att fortsätta den utveckling som är helt nödvändig. Oavsett vilka som styr Stockholm nästa mandatperiod hoppas jag att vi kommer att fortsätta att lyfta socialtjänsten, inte minst barn- och ungdomsvården, för detta handlar om de barn i vår stad som lever i en utsatt situation. Vi har ett stort ansvar för dem. Utredningstiderna måste fortsätta att hållas, och antalet utredningar som går över den lagstadgade gränsen måste fortsätta att minska. Svaret på hur detta ska åstadkommas är att fortsätta att satsa resurser. Vi måste fortsätta denna utveckling, och vi måste aktivt fortsätta att jobba, precis som vi har gjort, med handlingsplanen för att på olika sätt stärka socialsekreterares arbetsituation.

#### Anförande nr 74

I s a b e l S m e d b e r g P a l m q v i s t (L): Du och jag hör till dem som tycker att det är positivt att anmälningarna ökar. Problemet är naturligtvis att utredningarna inte följer i samma takt. Vi i Liberalerna har tankar på någon form av mellantvång, där man på något vis försöker göra tidigare insatser. Hur tänker du kring arbetet med att försöka att hitta tidigare insatser innan det går så långt som till utredningar?

#### Anförande nr 75

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Jag tycker att det är en jätteviktig fråga som ni lyfter. Jag sitter i den parlamentariska referensgrupp som är knuten till den nya socialtjänstlagen, som ses över just nu. Margareta Winberg har hand om detta. En av de punkter som jag tycker är allra viktigast när det gäller socialtjänstlagen är att stärka barns situation. Just att överväga ett mellantvång är en av de punkter som jag själv har fört fram i arbetet, så det tycker jag absolut att man bör överväga.

Det är tydligt att föräldrarätten är väldigt stark i Sverige. Det innebär att föräldrar som tackar nej till insatser för barn som far illa kan blocka barnet från att få stöd. Det tycker jag är en av de absolut viktigaste frågorna att komma till rätta med generellt. Vi måste se till när det gäller barn som far illa att vi i första hand har ett gott samarbete med föräldrarna, för då kan vi ofta nå längre. Men om det inte är möjligt måste socialtjänstens möjligheter att agera öka.

#### Anförande nr 76

I s a b e l S m e d b e r g P a l m q v i s t (L): Rapporten visar att placeringar på låsta institutioner och SIS har minskat kraftigt i Stockholm. Det har gått från 90 till 62 placeringar. Det är den lägsta siffran vi har sedan 2010. Hur ser du på det problemet? Både du och jag vet ju att det är brist på platser. Vad ska vi göra åt det?

#### Anförande nr 77

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Det är viktiga frågor du lyfter generellt, Isabel. Det är precis som du säger: Det har varit brist på platser. Regeringen har gjort satsningar för att öka antalet platser. Det är helt nödvändigt, och det är ett steg i rätt riktning.

Vi har nyligen haft en rapport som visar att man placerar på SIS i olika utsträckning i olika delar av staden. Det har varit en viktig rapport som socialtjänstinspektörerna tog fram inom socialförvaltningen. Det handlar om att öka likställigheten i staden. I varje enskilt fall handlar det om att bedöma vad som är bäst för barnet. Om det är en placering som man utifrån sin profession och kompetens bedömer är den rätta är det



en placering som ska göras på exempelvis SIS. Det handlar både om att det behövs fler platser och om att öka likställigheten inom staden.

*§ 11 Valärende i kommunfullmäktige*

Anförande nr 78

P e t e r J ö n s s o n (M): Detta är duktat, men jag vill lägga till Camilla Hane och föreslår att hon väljs till ersättare i Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd.

*§ 12 Markanvisning för bostäder inom fastigheten Farsta 2:1 i Farsta till Småa AB, Veidekke Bostad AB, Skolfastigheter i Stockholm AB (skola och förskola) och Stockholm Stads Parkering AB (parkeringsanläggningar)*

*§ 13 Planläggning innan markanvisning*

Anförande nr 79

R i c k a r d W a l l (-): Ordförande, fullmäktige! Jag läser ur ärendet i denna lunta på s. 8, strax ovanför figuren som finns mitt på sidan: Programmet för tyngdpunkt Farsta innebär en knapp dubblering av antalet bostäder i stadsdelen.

Jaha, det var en förtätning som heter duga! Då vill jag återigen, som jag har sagt tidigare, betona och lyfta fram att vi måste ta större hänsyn till befintliga bostadsägare. Vi har till exempel detta nu på tapeten borta i Larsboda på Mårbackagatan, där man ska ställa upp en väldans stort schabrak. Människor har köpt sina radhus där, och så blir saker och ting helt annorlunda. Fastighetspriserna sjunker, och så vidare.

Förtätning ska, om den nu måste ske, ske med viss varsamhet. Detta är ett alldeles förskräckligt ärende med en alldeles förskräcklig plan för hur man ska förstöra Farsta. Egentligen borde jag yrka på återremiss, avslag och så vidare. Men för att inte krångla till det för presidiet nöjer jag mig med ett muntligt uttalande och går och sätter mig igen.

Anförande nr 80

Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru ordförande! Jag yrkar bifall till vår reservation som avser motion 146. Det stämmer att staden har haft planer på att genomföra detta i Skärholmen och också avser att göra det. Men syftet med motionen är att påpeka att detta är någonting som vi naturligtvis borde göra i större delar av staden och göra det ganska omgående, inte minst för att få in många små byggherrar i de projekt som handlar om att utveckla staden.

En sådan omvänd planprocess skulle kunna ge en trygghet gentemot medborgarna. Medborgarna skulle känna till de områden där det finns möjliga kommande markanvisningar, och man skulle kunna diskutera på ett helt annat sätt under processen än vad som nu är möjligt. I dagsläget är det väldigt lite diskussion före markanvisningarna, och det skapar också ibland en del frustration även i de politiska församlingarna att man inte tar upp ärenden i den utsträckning man skulle önska innan anvisningsförfarandet görs.

Som det är gjort i dag skulle en diskussion före en markanvisning i praktiken förlänga processen avsevärt. Men den process vi har kanske rentav i praktiken tar längre tid än vad det skulle göra om man vände på detta resonemang. Jag vet att det här är en tanke som finns. Jag tycker möjligen att motionen är lite styvmoderligt behandlad i detta avseende. Jag skulle önska att vi kunde testa detta i betydligt större utsträckning i staden så att vi möjliggör en stadsutveckling med många byggherrar som vet vad som gäller i respektive område.

Anförande nr 81

Borgarrådet E d h o l m (L): Fru ordförande! För ordningens skull vill också jag yrka bifall till Moderaternas och Liberalernas gemensamma förslag i kommunstyrelsen när det gäller motion 146.

Anförande nr 82

E r i k S l o t t n e r (KD): Fru ordförande! Jag vill göra samma sak och yrkar bifall till motionen i enlighet med det förslag till beslut vi har lagt fram i kommunstyrelsen. Jag instämmer i det som Joakim Larsson nyss anförde.

Anförande nr 83

C h r i s t i n a L i n d e r h o l m (C): Fru ordförande, fullmäktige! Det är precis samma sak här: Jag vill yrka bifall till reservationen för Centerns räkning i kommunstyrelsen.

Anförande nr 84

S t e f a n H a n s s o n (S): Det blev en kort debatt! Jag yrkar bara bifall till kommunstyrelsens förslag.

*§ 14 Modernisering av sociala system*

Anförande nr 85

Borgarrådet Lindhagen (MP): Jag vill bara passa på att säga att det är ett otroligt positivt beslut som vi fattar för våra socialsekreterare, biståndshandläggare och all personal inom våra olika utförarverksamheter. Paraplyet är ett föråldrat system som är ineffektivt och tungt att jobba i. Detta är någonting som kommer att göra arbetet mer effektivt, och det kommer att frigöra tid för våra medarbetare att lägga på det de är till för, nämligen att göra viktiga insatser för våra stockholmare. Det är med stor glädje jag är med och fattar detta beslut i dag.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

*§ 16 Exploateringsavtal samt markanvisning och försäljning av tillskottsmark för bostäder inom Bromstensstaden*

Anförande nr 86

M a r t i n H a n s s o n (MP): Fru ordförande! Detta är ett rätt bra ärende, så det vore ju tråkigt om vi inte pratade lite om det. Utvecklingen av Bromstensstaden har pågått under en rätt lång tid nu, och vi har haft ärendena uppe flera gånger i stadsbyggnadsnämnden. Jag tror att det tidigaste var uppe 2010. Det är indelat i fem etapper, och nu ska vi fatta genomförandebeslut för etapp 1 och 2, vilket är de största av dessa. Totalt handlar detta om ca 2 500 nya bostäder. I princip hela området kommer att byggas på redan exploaterad mark; det är det gamla industriområdet som nu ska ställas om.

Planerna kommer att möjliggöra mycket goda cykelmöjligheter. Man kommer att bygga cykelbanor och att bredda stråken. Man kommer att hålla nere hastigheten för den biltrafik som kommer att finnas, och man kommer även att hålla nere p-talen. Det kommer att planeras utifrån en bra kvartersstruktur, som kommer att ge goda möjligheter. Ballstaån kommer att saneras i och med detta, så det kommer att finnas bra rekreationsmöjligheter.

Det har varit en del turer kring den skola som ska planeras. Det kan vara bra att känna till att detta har lyfts ut ur den etapp som tas nu. Det pågår för närvarande en utredning av hur man skulle kunna hitta en alternativ placering för denna i och med att den annars skulle ha legat på elvamannaplanen.

Bifall till kommunstyrelsens förslag!

Anförande nr 87

Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru ordförande! Jag tycker på sätt och vis att det är lite synd att inte frågan om skolan kunde skrivas in i ärendet så att vi skulle kunna reda ut frågan. Det finns många frågetecken kring detta, vilket också ledde till de reservationer som vi har skrivit i olika sammanhang. Jag försöker hitta den skrift som finns om skolan, men nu har jag inte med mig den.

Detta är en fråga som måste bevakas betydligt mer, för det är många som undrar hur den ska lösas under det detaljplanearbete som kommer. Jag hoppas att vi får se en lösning på detta snart.

Anförande nr 88

M a r t i n H a n s s o n (M): Utredning pågår, som sagt. Som jag har förstått det kommer stadsbyggnadskontoret att komma tillbaka till hösten – oklart exakt när – med alternativa placeringar.

Anförande nr 89

Borgarrådet L a r s s o n (M): Jag glömde att yrka bifall till reservationen, så det gör jag nu.

Anförande nr 90

B j ö r n L j u n g (L): Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! Vi har inga reservationer i ärendet. Men eftersom skolplaneringen nu ändå kom upp i debatten

med hjälp av Martin Hansson måste jag för vår del säga att vi är utomordentligt glada över att det blev en enighet om att återremittera placeringen för skolan, som så olyckligt hade lagts på Bromstens IP. Vi är glada åt att den starka opinionsbildning som har bedrivits både av oss och av andra i ärendet kom fram till att vi nu får chansen att som stad som helhet göra något klokt: Vi får både skola och kan behålla Bromstens IP.

Det finns inga reservationer, men jag kan i alla fall yrka bifall till kommunstyrelsens förslag.

*§ 17 Stockholms stads strategi för det rörliga friluftslivet*

Anförande nr 91

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Jag vet inte om det är kutym i sådana här fall, men vi yrkar på att ärendet återremitteras eftersom det i rutinerna i samband med införandet av det nya dokumenthanteringssystemet blev fel bilaga till friluftsprogrammet.



*§ 18 Ändring i föredragningsordning och förslag till sambehandling och gemensam debatt om motioner*

Anförande nr 92

Borgarrådet B r i n c k (M): Jag vill yrka på bordläggning av Anette Hellströms motion 2016:21 eftersom Anette har förlorat en familjemedlem och inte har möjlighet att vara här.

*§ 19 Säkra skolornas långsiktiga verksamhetsförutsättning**§ 20 Stockholms skolor ska vara bäst i Sverige på att ge alla barn verktygen för framtiden*

## Anförande nr 93

Borgarrådet B u r e l l (S): Fru ordförande! Tack till er som har skrivit motioner i viktiga ärenden! Jag kommer att tala om såväl ärende 29 som ärende 149 och ber att få yrka bifall till kommunstyrelsens förslag till behandling av dessa motioner.

Den första motionen handlar om att stärka skolornas långsiktiga verksamhetsförutsättningar. Det är glädjande att i kväll kunna konstatera att det finns en väl fungerande samordning av skolplaneringen i vår stad och att alla förvaltningar och bolag som är berörda hjälps åt. Direktörerna för dessa delar av vår stad och vår organisation är engagerade, och det finns fokusgrupper för att lösa de knutar som finns. De betas av en efter en.

Bakgrunden till tillfälliga bygglov är att vi tog över en situation med väldigt många sådana. Under 2015 gjordes en utredning som kom fram till att det fanns 720 skolor och förskolor med tillfälliga bygglov. 311 av dessa bedömdes kräva en insats. I 265 av fallen räckte det med att verksamheten återigen sökte bygglov för att kunna få det förlängt. I 46 fall krävs en planändring. Det pågår som en del av Sams-arbetet som ska säkerställa att det byggs förskolor och skolor i samma takt som bostäder och befolkningsökning.

När det gäller motion 149 vill jag välkomna att Moderaterna har skrivit en så omfattande, seriös och intressant motion som har gett både oss politiker och förvaltningen anledning att gå igenom de 34 punkterna punkt för punkt. Jag vill uppmana er alla att ta fram det tunna häftet nu i kväll och läsa utbildningsförvaltningens remissvar på Moderaternas förslag. Väldigt många av dem är bra. Man skulle också kunna säga att väldigt mycket pågår och att det är en ganska lång korridor med öppna dörrar man slår in. Sedan finns det några som inte är inslagna, och då kan man titta på dessa förslag och se hur det kan utveckla vår skolverksamhet.

Det finns också några saker som jag naturligtvis inte kan vara helt för. De fackliga organisationerna beskriver också i sina remissvar de farhågor man kan ha för att ensidigt och förhastat utsätta våra skolor för ytterligare experiment, till exempel med treterminssystem. Jag tror att alla förstår att det kan finnas anledning att titta på det framöver men inte på det sätt som framläggs här.

Nu gäller det att hålla i och hålla ut. Vi ska vara glada för att bland de elever som har gått i minst fyra år i svensk skola går alla resultat upp när det gäller niondeklassare. Det gäller både betygen, behörighetsgraden och graden av godkänt i alla ämnen.

Jag ber att få yrka bifall till kommunstyrelsens förslag.

## Anförande nr 94

Borgarrådet B r i n c k (M): Ordförande, fullmäktige! Jag tänker inte gå igenom alla 34 punkter i motionen en och en. Däremot vill jag ansluta till det skolborgarrådet nyss sade och tacka för en oerhört seriös och genomarbetad behandling av motionen som

vi också har lärt oss en hel del av. Och visst är det som Olle Burell säger: En del av detta pågår redan. Men i politiken slår vi då och då in åtminstone halvöppna dörrar, och det tycker jag att man kan kosta på sig att göra även på skolområdet.

Det jag tänkte göra nu är att bara ganska kort beröra några av de viktigaste punkterna i vår motion. En elevs bostadsadress ska inte vara avgörande för vilken skolkvalitet eleven får. Varje elev måste mötas av höga förväntningar. Varje elev har rätt till en lugn och trygg skolmiljö och till det stöd eleven behöver för att uppnå målen. Det där är inte ens politiskt förhandlingsbart, utan det är reglerat i skollagen. Alla elever har rätt till det stöd man behöver för att uppnå målen – punkt.

Vi tror att några vägar dit är ett aktivt obligatoriskt skolval för alla, utökad undervisningstid – det kommer vi tillbaka till lite senare i debatten – ett treterminssystem och satsningar på lärarna. Det handlar inte bara om löner utan också om kompetensutveckling och arbetsmiljö. Det handlar om att satsa på elevhälsan – ett väl fungerande och förebyggande hälsoarbete med en garanti där eleverna inom ett dygn ska ha rätt att få kontakt med personal som har adekvat utbildning för att möta just den elevens behov.

Vi kommer att rikta fokus på de skolor och de stadsdelar där behoven är störst, där utmaningarna är störst och där måluppfyllelsen är låg. Det är i dessa områden som en riktigt bra skola är extra viktig. Därför kommer vi att fortsätta att rikta våra förstelärarsatsningar på skolor i utanförskapsområden. Vi vill ha fler lärare och höga förväntningar på alla elever, täta föräldrakontakter, längre skoldagar och möjlighet för eftertraktade skolor att öppna filialer.

Rollfördelningen i skolan måste bli tydligare. Det måste bli klart vem som är ansvarig för vad: skolledningens ansvar, lärarens ansvar och elevernas ansvar, för eleverna har också ansvar. Dessa funktioner måste få de resurser och den tid man behöver för att utföra sitt uppdrag. Skickliga, engagerade och välutbildade lärare är nyckeln till goda skolresultat. Därför vill vi fortsätta att stärka läraryrket genom satsningar, som jag sade, på högre lön, på attraktiva anställningsvillkor, på bättre arbetsmiljö, på kompetensutveckling och inte minst på minskad administration.

Jag har kollegor som kommer att ta upp andra enskildheter i denna motion, men jag nöjer mig för nu – som det väl heter nu för tiden – med att yrka bifall till densamma.

Anförande nr 95

R i c k a r d W a l l (-): Ordförande, fullmäktige! Med anledning av Anna König Jerlmyrs med fleras motion vill jag anföra följande.

Arbetet med att förbättra svensk skola måste vila på evidensbaserad grund. Det lyfts bland annat av OECD som ett område där Sverige måste bli bättre. Eftersom kommunerna har ansvaret för den offentliga skolan måste enligt vår mening det arbetet också bedrivas på kommunal nivå. Därför ska staden inrätta ett oberoende expertråd innehållande internationella och svenska experter, lärare och rektorer. Expertrådet ska få ett flerårigt uppdrag att utreda och föreslå förbättringar för Stockholms skolor.

Jag yrkar inte på någonting, utan jag nöjer mig med detta uttalande.

## Anförande nr 96

C h r i s t i n a L i n d e r h o l m (C): Ordförande, fullmäktige! Att planera för skolverksamhet i Stockholm är ett av de svåraste problem vi har. Under decennier har vi lidit av att det har varit för många lokaler eller för få lokaler, och lokaler har aldrig funnits där de har behövts. Ett av problemen har varit att man har haft de här stuprören under lång tid. När Sisab har planerat på sitt sätt har man sedan inte sett att lovprocessen kan ta tid, och så blir det lite kris i verksamheten. Det är inte bra för någon.

Tillfälliga bygglov måste naturligtvis komma till ibland när man ska renovera skolor och i de fall då det är absolut nödvändigt. Men det bästa är, förutom att göra den genomgång som man har gjort sedan motionen skrevs och som tydligen ändå har förbättrat situationen något, att ha ett lite längre perspektiv på det hela och se vad som finns. Att planera för nya skolor är en del av våra nybyggnationer. Men att också planera för renovering eller ökat antal lokaler i befintliga områden är tydligen lite svårare.

Det gläder mig att Olle Burell nu säger att man pratar med varandra och att man samordnar det hela. Jag hoppas att vi ska slippa panikåtgärder vad gäller tillfälliga bygglov, åtminstone när det gäller skolverksamheten.

Bifall till reservationen!

## Anförande nr 97

R i c k a r d W a l l (-): Ordförande, fullmäktige! Jag blev lite förvånad när Christina Linderholm inledde med att beskriva hur svårt allting är med skolplanering och hur besvärligt det har fungerat. Med anledning av debatten som vi hade under interpellationen måste jag dels fråga Christina Linderholm vilka mandatperioder som avses. Är det innevarande mandatperiod som problemen har uppstått, eller är detta någonting som har förevarit även under tidigare mandatperioder?

Dessutom, Centerpartiets Christina Linderholm: Jag har aldrig skurit sönder ansiktet på någon annan människa med trasigt glas.

## Anförande nr 98

O r d f ö r a n d e n : Rickard Wall får hålla sig till de regler som finns här i fullmäktige. Jag accepterar inte några oförsämtheter eller sådant som inte tillhör ärendet. Det sista du sade hör inte till detta ärende. Vi ska ha respekt för varandra i den här salen.

## Anförande nr 99

C h r i s t i n a L i n d e r h o l m (C): Ordförande! Till sakfrågan hör att jag har varit med här i fullmäktige i ganska många år. Min historia grundar sig från 1977 och framåt, så jag kan nog säga att detta inte är beroende på majoriteter i den här salen utan på svårighet att planera. Men de tillfälliga byggloven har förvärrat situationen, och jag är glad om vi kan komma till rätta med det nu.

## Anförande nr 100

Markus Nordström (M): Ordförande, ledamöter och åhörare! Jag tänkte likt Cecilia Brinck uppehålla mig någon eller några minuter vid motionen om att Stockholms skolor ska vara bäst i Sverige på att ge alla barn verktygen för framtiden.

Jag tror inte att det finns en enda samlad bild av Stockholms skolor. Det är klart att man kan göra det enkelt för sig och enbart tala om sådant som går bra, men jag tror inte att det är vår uppgift att göra det. Vi kan och ska naturligtvis lyfta fram goda exempel, men vi ska framför allt fokusera på att skapa förutsättningar för att lösa de problem som finns.

Sanningen är att vissa skolor i Stockholm fortsatt har stora problem. Det syns i kunskapsresultaten, och det syns i skillnaderna mellan skolor. För varje år som passerar går ytterligare en årskull ut nian utan att uppnå gymnasiebehörighet och utan att nå målen i alla ämnen och fullständiga betyg. Man kan fråga sig vad det betyder för den enskilda eleven och för den personens möjligheter att nå sina drömmar eller sina mål i livet – och i förlängningen också vad det betyder för Stockholms och stadens utveckling.

Jag har noterat att det finns en del stöd för några av våra förslag i motionen, och jag tycker att det är bra. Jag vill gärna betona ett par förslag som vi tror är särskilt viktiga, inte minst för att förbättra kunskapsresultaten på de skolor som har störst problem. Som Cecilia Brinck nämnde handlar det bland annat om undervisningstimmar. Det är delvis någonting som berör beslut som fattas på nationell nivå, men vi har vårt förslag om en försöksverksamhet med ett treterminssystem, där Stockholm kan bli en pilotkommun. Vi tror att det är värt att titta vidare på detta och utreda och testa det.

Vi vill utvärdera det socioekonomiska stödet. Det behövs, men det behövs mer uppföljning av vilka åtgärder som ger resultat och vilka åtgärder som ger de bästa resultaten. Vi vill ta fram en modell för hur skolor i utsatta stadsdelar kan öka kunskapsresultaten. Det är klart att politiker inte ska detaljstyra hur skolors verksamhet ser ut. Politiker ska inte heller detaljstyra i en sådan modell. Men just därför vill vi inrätta ett forskningsråd med forskare från skolans värld och från universitetsvärlden som kan kopplas till utformningen av en sådan här modell.

Sedan handlar det fortsatt om satsningar på lärare, på rektorer och på skolledningar. Det är satsningar som jag och många med mig tycker tyvärr har uteblivit under den här mandatperioden. Snart kommer en ny mandatperiod, och snart kommer en ny chans.

## Anförande nr 101

Borgarrådet Burell (S): Fru ordförande! Hej Markus! Jag tycker att det är på sin plats att Moderaterna, som har skrivit motionen, får möjlighet att lägga ut texten kring sina förslag utan att jag nödvändigtvis måste hoppa på alla saker. Men det finns en sak som jag undrar över, och det är treterminssystemet. Vår inställning är att det kan vara värt att titta på men att det behöver göras nationellt. Nu talar du om att Stockholm ska bli en pilotkommun.

Ni är angelägna – och det är jag också – om att det ska finnas en valfrihet och att elever ska kunna välja skola. Det framhåller ni egentligen som er paradgren. Jag undrar då

bara hur ni har tänkt rent praktiskt. Stockholms stads kommunfullmäktige kan bara besluta om våra skolor. Om vi skulle införa ett treterminssystem – hur skulle det främja elevers rörlighet mellan Stockholms stads skolor och friskolor inom Stockholms stads gränser och mellan Stockholms stads skolor om man flyttar inom regionen? Hur skulle det praktiskt funka när elever flyttar mellan två helt olika skolsystem?

#### Anförande nr 102

**M a r k u s N o r d s t r ö m (M):** Jag tror inte att det tillhör ovanligheterna att det lanseras förslag från den här talarstolen och i kommunfullmäktige som kan uppfattas som djärva och lite modiga. Jag tror inte heller att det tillhör ovanligheterna att man inte alltid har alla svar på exakt hur en sådan reform ska utformas. Det skriver vi också i den separata motion som vi redan har behandlat i kommunfullmäktige. Där skriver vi att detta är någonting som ska utredas och där vi ska titta närmare på exakt hur utformningen kan se ut.

Men det gläder mig att Olle Burell nu slår ett slag för valfriheten, för så har det inte låtit hittills under denna mandatperiod vare sig från dig eller från andra i S-V-MP-FI-styret. Vi vet att ni vill förbjuda vissa skolformer; det har du själv varit tydlig med tidigare i kommunfullmäktige i den här talarstolen. Utöver det kvarstår fortfarande frågan om vilka stora satsningar ni har för att lyfta skolresultaten.

#### Anförande nr 103

**K r i s t i n a L u t z (M):** Fru ordförande, ledamöter och åhörare! Jag ska tala om min och Johan Nilssons motion nr 29, *Säkra skolornas långsiktiga verksamhetsförutsättning*. Vi lämnade in motionen för drygt två år sedan. Men behoven är fortfarande skriande trots att mycket har gjorts, vilket bekräftas av svaret. Antalet barn i grundskoleåldern väntas öka med 20 procent till 2025. Vad gäller ungdomar i gymnasieåldern är ökningen hela 40 procent. För att Stockholms stad ska klara av att hantera en växande befolkning och fler förskolebarn behöver vi tillgodose behovet av lokaler för förskole- och grundskoleverksamheten.

Höstterminen 2017 gick ca 74 000 elever i Stockholms stads kommunala grundskolor, vilket är en ökning med ca 2 000 elever jämfört med 2016. Det motsvarar alltså mer än 70 genomsnittliga skolklasser. Som vi har läst i motionssvaret görs mycket på området. Det gläder mig att man exempelvis har fortsatt med Sams, vilket var någonting som Alliansen startade. Ansvarigt borgarråd menar att den bild som vi skriver om i motionen inte alls stämmer med verkligheten. Men senast för en månad sedan kunde vi återigen läsa om utmaningen med att hitta nya lokaler som flera friskolor, framför allt i västerort, står inför. Var tredje friskola i västerort sitter nu med tämligen tidsbegränsade bygglov som kommer att gå ut i närtid.

Enligt vår och min mening sker det visserligen saker, men vad händer om de här skolorna inte hittar nya lokaler? Och hur hjälper staden just dessa friskolor att hitta nya lokaler eller att lösa den akuta situation som de står inför? Utbyggnadstakten av förskolor och skolor måste fortsatt vara hög samtidigt som staden även aktivt söker efter lämpliga lokaler att hyra eller köpa. Stadsrevisionen uppmärksammade problemet 2016. Man gav svidande kritik mot planeringen av nya förskolor och skolor. En del har som sagt blivit bättre, men det finns fortfarande mycket kvar att göra.

Flera av bedömningarna verkar inte delas av majoriteten. Men det räcker som sagt inte att bara titta på en karta i det här fallet, utan fungerande förskole- och skolutbyggnad är alltför viktigt för att låta sig försämrats av politisk prestige eller någonting annat. Ett steg i rätt riktning vore därför att lyssna på Alliansens förslag om att ånyo tillsätta en blocköverskridande referensgrupp, bestående av representanter för samtliga partier, i utbildningsnämnden för en vidareplanering av skolutbyggnaden i Stockholm.

Jag vill därmed yrka bifall till reservationen.

Anförande nr 104

Borgarrådet B u r e l l (M): Fru ordförande! Det *är* en viktig fråga, precis som jag sade inledningsvis. Det var därför vi gjorde en översyn och djupdök i hur många tillfälliga bygglov det finns. Vi har satt i system att försöka omvandla dessa till permanenta byggnader.

Vi har också den allmänna svårigheten i Stockholm att hitta mark och fastigheter som vi har råd med för skolverksamhet och förskoleverksamhet. Det är en utmaning som den kommunala skolverksamheten delar med den fristående. Därför har vi så god dialog som vi bara kan med fristående utförare. Sams-planeringen utgår ifrån det gamla sättet att planera när man försöker skaffa sina lokaler. Men från tio år och framåt täcker Sams-planeringen det totala behovet, för vi vet ju inte vem som kommer att driva en viss skola.

Jag undrar bara: Har ni några idéer om att Stockholms stad också ska bygga och låna till investeringar för att också täcka hela friskolesektorns behov?

Anförande nr 105

K r i s t i n a L u t z (M): Nej, det är inte heller de förslagen som vi beskriver i den motion vi lägger fram. Vad vi beskriver är att ytterligare åtgärder behöver vidtas för att inom ramen för Sams bland annat se till att vi har den långsiktiga planeringen i alla de stadsbyggnadsprojekt och allting annat som vi har, som Christina mycket förtjänstfullt talade om alldeles nyss.

Min fråga till dig är: Känner du dig trygg i detta nu? Känner du att det här funkar? Känner du att skolorna har de långsiktiga planeringsförutsättningar som de behöver?

Anförande nr 106

O r d f ö r a n d e n : Borgarrådet har inte rätt till ytterligare replik och kan därför inte besvara detta utan får i så fall återkomma i senare inlägg.

Anförande nr 107

Borgarrådet E d h o l m (L): Fru ordförande! Jag yrkar bifall till reservationen som rör motion 2016:77 av Liberalerna och Moderaterna gemensamt samt till Liberalernas reservation i kommunstyrelsen som rör motion 2017:58, där vi har en egen reservation.

Jag tycker precis som många andra talare här att det är en intressant motion som Moderaterna har skrivit. Den är väl genomarbetad. Somligt håller jag med om, och somligt håller jag inte med om. Däremot är jag fortfarande förvånad över skolborgarrådets otroligt tillbakalutade attityd. Vi har ett jätteproblem i våra skolor med att alldeles för många elever lämnar grundskolan utan att vara behöriga till

gymnasieskolan. 2017 ökade resultaten något, men det var från en nivå 2016 som var den lägsta på många år. Sanningen är att resultaten är sämre än när Alliansen styrde.

Alldeles oavsett detta måste vi gemensamt se vad vi kan göra. Det kan gå upp en procentenhet, och sedan kan det gå ned en procentenhet. Men det är fortfarande 15–20 procent av våra elever som inte blir behöriga till gymnasiet. För dem är vägen genom gymnasieskolan med behöriga betyg och gymnasieexamen extremt lång. Jag tror att vi måste hitta nya metoder för att stötta dessa elever extra mycket.

Sedan är det klart att vi krånglar till det också i Stockholms stad. I utbildningsnämnden finns sammanlagt 138 mål för verksamheten som vi har hittat på i den här församlingen, i fullmäktige, och som vi har hittat på i utbildningsnämnden. Vi måste ställa oss frågan om detta verkligen är vettigt eller om vi kan minska ned på målen så att de berör det som är skolans allra främsta uppgift, nämligen att förmedla kunskap och se till att elever kan välja sitt eget liv genom den kunskap man kan få där. Det finns alltså väldigt mycket att göra alldeles oavsett om man håller med om varenda liten detalj i Moderaternas motion. Jag tycker att det ibland känns som att majoriteten är väldigt tillbakalutad när det gäller just skolans resultat för de elever som behöver det allra mest i vår stad.

#### Anförande nr 108

Borgarrådet B u r e l l (S): Det där med tillbakalutad stämmer inte. Det kan hända att man verkar oambitiös bara för att man har ett lugnt tonläge här, men så är det naturligtvis inte. Om man ser till den budget och den verksamhetsplan som vi har lagt för det här året, de tidigare åren, och den extra miljard som vi har tillfört skolan varje år är det bevis på våra ambitioner.

Det finns en samsyn i den här salen, kanske med några undantag som sitter längst bak till vänster här, om att likvärdigheten är den svenska skolans största utmaning och att vi systematiskt måste hitta de arbetsmetoder som gör att vi når hela vägen fram. Det är också sådant som revisorerna med rätta lyfter fram: Vi måste jobba på ännu mer med detta. Jag vill återigen uppmana er att läsa de förslag som Moderaterna har kommit med och de svar som kommer från utbildningsförvaltningen. Där ser man hur mycket som görs.

När det gäller målen håller jag med om att vi måste rensa upp. Men det är bara det att våra indikatorer och mål utgår från läroplan och skollag. Det är egentligen bara ett enda som kommer lite grann utifrån, och det är det som gäller klimatsmart mat. Så vilka är det du vill ta bort?

#### Anförande nr 109

Borgarrådet E d h o l m (L): Jag menar att om det är så att det finns mål i läroplan, skollag, kursplaner och så vidare behöver vi inte upprepa dem. Dessa mål riktar sig direkt till rektor och behöver egentligen inte passera vare sig fullmäktige eller utbildningsnämnd. De mål som vi sätter upp ska vara de mål som vi tycker är specifika just för Stockholms stad. Egentligen är de ganska få, precis som du säger. Vi måste luta hela vår verksamhet mot skollagen.

Det är klart att rektorerna i Stockholms stad verkligen kände av att Socialdemokraterna inte prioriterar skolan när vi fick de minsta påslagen på tolv år för 2017 års



verksamhetsår. Inte sedan Socialdemokraterna hade makten förra gången har det satsats så lite pengar på grundskolan i den här staden.

#### Anförande nr 110

T i n a K r a t z (V): Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! Tack för intressanta motioner! Vänsterpartiet är övertygat om att de som har de bästa verktygen för att ge barnen goda verktyg och en framtid med många möjligheter är lärarna och rektorerna i stadens förskolor och skolor. För detta behöver de goda förutsättningar så att skolorna och varje lärare kan fokusera på att utveckla kärnuppdraget: undervisningen. Vi vill alltså se mindre politisk detaljstyrning och mer tilltro till de lärare och rektorer som finns i verksamheten. Det har varit alldeles för mycket politisk klåfingrighet och alldeles för många ogenomtänkta reformer som har drabbat skolan.

Vänsterpartiet vill satsa på dem som arbetar i skolan i dag. Vi vill ge dem goda förutsättningar att göra sitt jobb. Det är precis det som vi också gör nu i majoriteten genom att stärka elevhälsoarbetet. I dag har vi förstärkt teamen, och de finns närvarande på skolan i stället för att bara titta förbi några timmar i veckan.

Vi vill fortsätta att förbättra det administrativa stödet. Vi vill anställa fler pedagoger till fritidshemmen och extralärare som stöd på lågstadiet – allt det som gör att lärare och rektorer kan ägna sin tid åt det pedagogiska arbetet och att utveckla kvaliteten på undervisningen.

Moderaterna föreslår en ny ordning med profilfritis – någonting som riskerar att slå sönder den sammanhållna skolan. Det arbete som fritidshemslärarna gör är ett stort stöd för skolans verksamhet. Det påverkar alla barns kunskapsinhämtning. Fritidshemmen tar ett stort ansvar för skolans arbete mot kränkningar, och de gör mycket för att eleverna ska trivas och må bra på skolan. Det är grunden för att kunna ta till sig av undervisningen. Vänsterpartiet är övertygat om att varken skolan eller förskolan lämpar sig för affärstänkande. En bra utbildning är en mänsklig rättighet. Det fria skolvalet har medfört att skolor går i konkurs mitt i terminen och att skolor genom att underbemanna sig skapar stora vinster i stället för att återinvestera i verksamheten. Vi anser att alla pengar staden satsar på skolor ska komma eleverna till godo och inte hamna i några andra fickor. Det är ett oerhört slöseri.

Vi anser också att det inte ska vara föräldrarnas ansvar att se till att barnen hamnar i en bra skola. De ska kunna lita på att alla skolor i Stockholm är bra. Skolan har en central roll för att skapa ett jämlikare samhälle. Skolor där elever med olika bakgrunder och livsåskådningar möts skapar både bättre kunskap och resultat för varje elev och bättre sammanhållning i samhället. I grund och botten är det viktigt för alla barns kunskapsresultat att klasserna blandas. Ett lyckat exempel är att alla skolor nu tog ett gemensamt ansvar för de nyanlända eleverna. Vänsterpartiet anser att skolan ska lägga grunden för ett liv med många möjligheter för alla barn.

Vi yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

#### Anförande nr 111

Borgarrådet B r i n c k (M): Ordförande, fullmäktige! Jag delar helt Tinans bild att det är skolledare och lärare som är de centrala när det gäller att stärka och bevara kvaliteten i skolan.

Men sedan kom det äntligen lite riktig socialism också. Det är så kul när det blir lite politik då och då! Det fria skolvalet vill ni avskaffa. Föräldrarna ska inte behöva ta ansvar för barnens skolgång. Jag utgår från att du då tycker att det är bättre att politikerna gör det. Det borde man väl känna sig hedrad av som politiker, men jag kan villigt erkänna att det inte är ett ansvar som jag är kompetent att ta, och inte någon av mina politikerkollegor heller.

Profilfritis finns redan. Det är inte så att vi har uppfunnit det. Om man tar bussen till Tyresö kan man besöka ett profilfritis. Däremot har du en poäng i att fritidsverksamheten som en del i den sammanhållna skolan är otroligt viktig och att vi nog faktiskt har försummat den gemensamt, tror jag. Vi har inte riktigt förstått att alla barn går på fritis och att man därför måste satsa på fritis också.

#### Anförande nr 112

**T i n a K r a t z (V):** Tack för den klargörande slutpunkten! Det tycker jag lovar gott för framtiden. Det är otroligt viktigt att vi satsar på fritidshemmen, och vi har sett en väldigt stor sänkning av verksamheten. Jag skulle önska att vi också kunde satsa på fler utbildade fritidspedagoger och att stärka fritidshemmens verksamhet på många sätt.

Vad gäller det fria skolvalet är det politikernas ansvar att se till att varje skola är bra – inte att se till att styra var varje elev ska gå. Vi ska se till att varje skola i den här staden ska vara bra – oavsett om föräldrarna har läst på, tar sig fram, söker och hittar en bra skola. Det vi har sett är att om man har en utsatt bakgrund gör man kanske inte de här valen. Då ska alla skolor i Stockholms stad vara bra; det är vårt ansvar som politiker.

#### Anförande nr 113

**I n g e g e r d A k s e l s s o n L e D o u a r o n (MP):** Miljöpartiet yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut gällande samtliga motioner som vi just nu behandlar.

Jag har några inledande kommenterar till detta, som är mer ett skolprogram än en motion. Den motion som handlar om att Stockholms skolor ska vara bäst i Sverige på att ge alla barn verktygen för framtiden är otroligt väl genomarbetad. Det är den jag har framför mig nu. Det är många saker som vi är överens om. Det gäller till exempel att ge lärarna och rektorerna den frihet de behöver. Men samtidigt vill ni gå in och kräva diagnostiska prov i alla årskurser. Detta är väldigt styrande för vad man gör i klassrummen; det är kanske mer styrande än vad man tror.

Ni vill också införa betyg i årskurs 4 på prov. Ni säger att det ska vara evidensbaserat. Jaha, men forskarna säger ungefär så här: Betyg är ganska bra för barn som klarar sig bra i skolan. Det blir en bra sporre för dem. Men det kan vara helt förödande för barn som ligger långt ned på betygsskalan. Det blir inte alls den där sporren som Moderaterna kanske inbillar sig. Jag har själv sett många gånger hur det kan slå, för jag har jobbat i andra skolformer utomlands där man har betyg från tidiga årskurser.

Jag tycker att det är viktigt att se att vi har påbörjat ett enormt arbete när det gäller elevhälsan i majoriteten. Eftersom jag var med förra mandatperioden vet jag att situationen då inte alls var bra. Vi tycker naturligtvis att det är jättebra att ni nu hänger med på detta tåg – att vi ska ha en fungerande elevhälsa.

Några saker som inte nämns här är sådant som vi brukar tjata om: Lärandet ska vara meningsfullt, för det handlar om att man ska skapa en attityd till att lära sig hela livet. Ett livslångt lärande kommer att bli mer och mer viktigt i ett framtida samhälle. Vi behöver också mer skapande. Också det kommer att bli mer viktigt i framtiden, när vi har robotar som sköter det enkla arbetet.

Anförande nr 114

**M a r k u s N o r d s t r ö m (M):** Ordförande! Jag håller med dig, Ingegerd, om mycket av det du säger. Det gäller inte minst vikten av en god elevhälsa som är tillgänglig för alla.

När det gäller betygen tror jag och vi att det är viktigt att få avstämning av hur det går. Det är viktigt att få det tidigt. Vi har sett alltför många exempel i den svenska skolan där det sent, kanske i åttan eller nian, uppmärksammas svårigheter med att läsa, skriva och räkna. Det är mycket bättre om man får en avstämning tidigt och kan få hjälp om man har problem i vissa ämnen.

När det gäller de nationella proven vill vi centralisera rättningen. Vi tror att det skulle underlätta mycket för administrationen. Utöver det har vi förslag, som du också har läst, om lärarassistenter och lärarsekreterare för att underlätta administrationen. Lärare och rektorer är helt centrala; jag håller med dig. Men hur gynnar det lärare och rektorer att ni genomförde de lägsta skolsatsningarna på tolv år?

Anförande nr 115

**I n g e g e r d A k s e l s s o n L e D o u a r o n (MP):** Det var mycket på en gång. Det finns andra sätt än betyg för att ta reda på hur barn klara sig i skolan, som dessutom är mycket bättre. Detta kan professionen. Det ligger i professionen att kunna klara av detta, att se till och hålla reda på var varje elev är någonstans. Då behöver man jobba mycket ihop. Man behöver ha små undervisningsgrupper, åtminstone från början. Man behöver se till att lärarna har förutsättningar att göra just detta. En av grunderna i själva läraryrket är att hålla koll på detta. Och det behöver man inte göra med siffror, som tyvärr tenderar att bli alldeles fel i barnens huvud.

Anförande nr 116

**B o r g a r r å d e t E d h o l m (L):** Fru ordförande! Jag har aldrig förstått beröringsskräcken med betyg. Betyg är ett sätt att utvärdera en elevs kunskaper på ett rättssäkert sätt. Det ska varken fungera som morot eller piska, utan det är en utvärdering av de kunskaper som en elev bär med sig. De allra, allra flesta utbildningssystem i världen har betyg betydligt tidigare än vad Sverige har. Samtliga länder som ligger före oss i OECD:s listor över de mest framgångsrika länderna har betyg betydligt tidigare.

Det finns också utvärderingar. Det gjordes en stor utvärdering bara för något år sedan av när man avskaffade betygen i årskurs 3 och årskurs 6. Det gjordes vid olika tidpunkter i Sverige. Det var väldigt små skillnader, ska jag säga, mellan de kommuner som gjorde det snabbt och de som väntade. Det finns en grupp som förlorade på att betygen togs bort, och det var pojkar med en icke-akademisk bakgrund. De var de stora förlorarna på att betygen i princip avskaffades i svensk skola. Jag tycker att det är ett skäl för att återinföra betyg betydligt tidigare än vad vi har i Sverige i dag.

## Anförande nr 117

I n g e g e r d A k s e l s s o n L e D o u a r o n (MP): Jag vidhåller att det finns bättre sätt att hålla reda på vad barnen kan och inte kan och att kommunicera med dem omkring det.

Betyg kan naturligtvis fungera för många barn. Jag säger inte att det inte fungerar för någon. Problemet är att det däremot finns ett tävlingsmoment i betygen som gör att barn ganska tidigt kan uppleva att de misslyckas i skolan. Vi ska inte tillåta barn att känna att de misslyckas i skolan. Där måste vi göra allt för att varenda unge ska känna att de tycker om att lära sig och att de kommer vidare i skolan. Det är där det viktiga arbetet ligger. Det vill jag bestämt hävda.

## Anförande nr 118

L i s a P a l m (FI): Jag ska börja med att yrka bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut. Jag tänker uppehålla mig vid motion 2017:58. Jag tycker att det är en jättebra motion, och den är väldigt välarbetad och intressant. Det var mycket bra att ta del av svaret från utbildningsförvaltningen för att se vad som är på gång nu i Stockholms stad. Precis som många tidigare har sagt görs ju mycket av det som är föreslaget, bland annat när det gäller elevhälsan där vi har infört elevhälsoteam på de kommunala skolorna. De jobbar väldigt aktivt och uppsökande mot elever som lider av psykisk ohälsa.

Jag tycker också att vi ska lyfta upp aktivt skolval. Jag tycker att det är ett mycket bra förslag. Det är bra att det finns en samsyn om att det fria skolvalet inte fungerar. Vi ser att det inte fungerar eftersom man inte får det val man gör om man inte har vårdnadshavare som har ställt sig tidigt i kö eller har högutbildade föräldrar och så vidare. Man har genomfört detta i Borås. Det kommer att bli väldigt intressant att se hur det utvecklar sig och om det faktiskt hjälper även om jag kan tycka att vi måste titta vidare på hela skolsystemet i grunden, men det är en nationell fråga. Där handlar det om skolpengen och så vidare. Vi måste kunna ha ett system som långsiktigt säkrar skolornas finansiering.

## Anförande nr 119

Borgarrådet B r i n c k (M): Ordförande! Det är spännande att höra hur åsikterna i majoriteten går isär om det aktiva skolvalet. Vänstern vill avskaffa det, och Feministiskt initiativ försvarar det. Du behöver inte åka till Borås. Du kan ta pendeltåget till Botkyrka, som är en kommun som styrs av Vänstern, för att se hur det fungerar i praktiken. Det finns i Botkyrka, Sollentuna, Nacka, Solna och Täby, och även i Helsingborg om man vill åka lite längre. Det går tåg dit också. Man behöver inte åka till Borås. Man kan åka och hälsa på Ebba Östlin i Botkyrka.

## Anförande nr 120

L i s a P a l m (FI): Det kan man absolut göra. Jag tog bara upp ett exempel på en stad som gjorde detta det här året.

## Anförande nr 121

E r i k S l o t t n e r (KD): Fru ordförande! Jag vill prata om motion 2016:77 om att säkra skolornas långsiktiga verksamhetsförutsättning. Jag tycker att det är en viktig fråga som Kristina Lutz och Johan Nilsson tar upp i sin motion. Det är ett återkommande problem för oss som sitter i stadsbyggnadsnämnden med skolor och en

hel del andra verksamheter som har tillfälliga bygglov och som inte kan få en förlängning av sina bygglov eftersom det inte är detaljplanelagt. Det är inte bara jobbigt för oss i stadsbyggnadsnämnden, utan i det här fallet är det framför allt enskilda verksamheter och enskilda barn och ungdomar som råkar illa ut. Många gånger är det svårt att förklara varför en omtyckt och väl fungerande verksamhet inte kan få fortsätta på grund av olika byråkratiska problem och på grund av hur lagstiftningen ser ut.

Nu vet jag dock att en hel del har gjorts på stadsbyggnadskontoret, och det tycker jag är väldigt bra. Det har också gjorts en del i samarbete med utbildningsnämnden. Det har tagits fram en modell med ett enklare förfarande för hur verksamheter som har tillfälliga bygglov ska bli planerliga verksamheter. Det ska alltså gå snabbare än ett vanligt förfarande. Det tycker jag är mycket bra.

Men trots detta vill jag ändå yrka bifall till motionen eftersom jag tycker att den tar upp en mycket viktig fråga. Jag tror att vi kan jobba ännu bättre med detta.

#### Anförande nr 122

Ulla Hamilton (M): Fru ordförande! Först vill jag instämma i det som Erik Slottner sade alldeles nyss. Det är en jätteviktig fråga för många fristående verksamheter runt om i Stockholm som behöver få trygghet i sin lokalsituation.

Det här är en jättespännande motion. Jag tror att aktivt skolval är en mycket viktig fråga. Lisa Palm lyfte ju upp att man just har infört det i Borås. Malmö har också precis infört det. Vi i Friskolornas riksförbund presenterade för två veckor sedan en rapport som handlar om obligatoriskt aktivt skolval. Det är en viktig fråga eftersom det fortfarande är väldigt många som inte känner till att man kan välja skola. Det är viktigt för att se till att inte minst de som bor i utanförskapsområdena och inte är högutbildade får bättre kunskap. Det visar erfarenheterna från Nacka, Täby, Helsingborg, Borås och Malmö. Därför tycker jag att det här är ett jätteviktigt förslag i motionen.

Men för att det också ska bli så bra som möjligt är det mycket viktigt att man också lever vidare utifrån det förslag som finns i motionen om att de skolor som är väldigt populära ska få större möjligheter att växa. Jag tycker att majoriteten och förvaltningen är lite njugga i sin inställning där. Det är ett problem. Man beskriver hur det ser ut i dag. En friskola måste till exempel ansöka om ett nytt tillstånd om man vill ha en filial som ligger mer än några hundra meter från den befintliga skolverksamheten. Här tycker jag att staden skulle kunna kroka arm med friskolorna för att se till att det blir mycket enklare för populära skolor att växa. Var fjärde elev går ju i en fristående grundskola i Stockholm. Därför tycker jag att det är viktigt att staden också ser till att de eleverna får möjlighet att få sitt val tillgodosett.

När det gäller treterminersförslaget kan man inte bara fatta ett beslut i kommunfullmäktige om att införa tre terminer, utan det kräver en lagändring, och det vet skolborgarrådet också. Det som föreslås i motionen är ju att man ska utreda möjligheterna och titta på vad det finns för plus och minus med detta.

Till slut, fru ordförande, vill jag bara säga att det ofta är så att man diskuterar så otroligt mycket utifrån penningsperspektivet, men det absolut viktigaste är ju vad som händer i klassrummen och hur man jobbar med de resurser som man har, oavsett vilka resurser det är. Därför vill jag understryka detta ännu mer eftersom det är så otroligt viktigt.

## Anförande nr 123

Borgarrådet B u r e l l (S): Fru ordförande! Moderaterna föreslår som punkt 1 att obligatoriskt aktivt skolval införs i Stockholms stad. Det är det du argumenterar för. I svaret från utbildningsförvaltningen står det så här: ”Till Stockholms grundskolor genomförs i praktiken ett aktivt ’skolval’ till förskoleklass och när en skola inte har alla årskurser upp till årskurs 9 och eleven behöver byta skola. Information om att söka skola och om de olika skolorna ges genom flera olika kanaler.

Från och med höstterminen 2018 kommer deltagande i förskoleklass att bli obligatoriskt vilket medför att alla vårdnadshavare behöver söka en skola för sitt barn inför start i förskoleklass. Redan idag kontaktas vårdnadshavare som inte har sökt en skola för sitt barn som ska börja förskoleklass och när skolformen blir obligatorisk kräver det tydlig information och aktiva åtgärder.” Vad mer tycker ni att vi ska göra rent konkret som inte görs i Stockholm? Det här är ett system som ni satte i sjön och som vi har fullföljt.

## Anförande nr 124

U l l a H a m i l t o n (M): Den erfarenhet som vi har från andra kommuner är att de olika skolorna jobbar på ett helt annat sätt när de vet att alla måste välja skola för att informera om de olika typer av profiler som finns. Det ger också ett incitament för föräldrarna att sätta sig in i skolvalet på ett helt annat sätt. I dag vet vi inte hur det ser ut och om man slentrianmässigt väljer den närmaste skolan eller om man faktiskt har god information om vilka olika typer av skolor som finns. I de här undersökningarna ser vi också att incitamenten att ta reda på mer om vad som skiljer de olika skolorna åt är väldigt tydliga hos föräldrarna. Då handlar det om sådana här saker som ordning och reda i skolan, att det inte förekommer våld och liknande saker och kanske också om viktiga profilfrågor som handlar om att man vill ha en musikinriktning eller någon annan typ av inriktning.

## Anförande nr 125

C h r i s t i n a L i n d e r h o l m (C): Fru ordförande! Jag ska bara yrka bifall till motionen om skolornas långsiktiga verksamhetsförutsättning, motion 2016:77.

## Anförande nr 126

Borgarrådet B r i n c k (M): Ordförande! När man har hållit på med sådant här ett tag vet man att det dumaste man kan göra är att säga: Jag vill inte förlänga debatten, men ... För det vill jag visst. Jag tycker att det här är en viktig debatt.

Den här diskussionen om treterminerssystem och teknikaliteter har vi fört, men det vi däremot inte har gjort är att resonera lite djupare om skälen till detta och vad som är syftet med det. När man lyssnar på motståndarna här får de det väldigt lätt att låta som om vi bara vill vara lite extra klåfingriga och ställa till det lite mer i skolan. Det är faktiskt inte detta det handlar om, utan det handlar bland annat om att vi vet att de långa sommarloven är mycket jobbiga, speciellt för elever som lever i socialt utsatta situationer.

Elever som redan har halkat efter halkar efter ännu mer. Det finns rätt mycket forskning som är mycket tydlig om detta, bland annat amerikansk forskning. De långa loven är också mycket svåra att hantera för ensamstående föräldrar. Man kan tala med Stiftelsen Majblomman så kan man få väldigt mycket intressant och delvis rätt

beklämmande information om vilka konsekvenser det långa sommarlovet har. Det är ett av skälen till att vi vill titta på detta.

Ett annat skäl är att svenska elever har mindre undervisningstid jämfört med alla sina kompisar i OECD samtidigt som svenska lärare lägger mycket mer tid på administration än vad deras kollegor i andra OECD-länder gör. Nu har man ökat undervisningstiden i matematik. Det är jättebra. Det är vi för. Men enligt OECD:s senaste översikt, som är från 2017, garanteras svenska elever 6 890 timmars undervisning i grundskolan när snittet i OECD är 7 538 timmar. Detta motsvarar nästan ett helt läsår i lågstadiet. Det finns möjlighet i dag att förlänga terminerna med upp till tio dagar, tror jag. De ser inte riktigt likadana ut i alla kommuner, utan de kan förändra lite grann. Jag tror att det finns en latitud på mellan 185 och 195 dagar. Jag är inte helt säker på siffrorna där. Men vi menar att det är viktigt att man tittar på möjligheterna att se till att svenska elever får mer undervisning och att lärarna får ägna sig åt det som de är bäst på och det som de är utbildade för, nämligen att undervisa elever, snarare än att hålla på med alla de administrativa sysslor som rätt mycket av deras arbetstid upptas av i dag.

För att inte tala om skolledning. När OECD tittade på den svenska skolan för ett par år sedan konstaterade man att svenska skolledare ägnar mer än hälften av sin arbetstid åt administration. Enligt svensk lagstiftning är det rektor som är pedagogisk ledare. Hur i all världen ska rektorn hinna med att vara pedagogisk ledare samtidigt som drygt hälften av rektors arbetstid går till administration?

#### Anförande nr 127

**Ingegerd Akselsson Le Douaron (MP):** Jag håller fullständigt med dig om det här med administration, men det konstiga är att det verkar vara någonting som är så segt och så svårt att ändra på. Vi pratar alla om att vi måste minska lärarnas administrativa börda. Vår utbildningsminister har pratat om det sedan han tillträdde, och ändå går det med automatik. Jag håller med dig.

Sedan vill jag bara säga något kort om ett treterminssystem. Jag håller med dig om att många barn behöver mycket mer lärande, men frågan är om det är klassrumsundervisning de behöver eller om det är några andra former av lärande som gör att de kommer vidare i sin utveckling.

#### Anförande nr 128

**Borgarrådet Brink (M):** Jag tror att barn behöver mer klassrumsundervisning. Jag tror att de behöver annat också men problemet med de långa sommarloven är att de inte får det heller. De får ingenting. Det är dessutom så att under stora delar av detta långa sommarlov är fritids också stängt, så dit kan de inte heller gå.

*§ 22 Stockholms möjligheter till ett ökat företagande hos nyanlända*

*§ 23 Stärka integrationspakt och obligatorisk samhällsinformation*

*§ 24 Satsning på yrkesmentorprogram för nyanlända*

Anförande nr 129

Y v o n n e F e r n e l l - I n g e l s t r ö m (M): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Jag tar nu upp mina motioner 2016:36 och 2017:16 och tackar för svaren. Jag vill också passa på att yrka bifall till de moderata och liberala reservationerna i kommunstyrelsen när det gäller både. Motionerna har det gemensamt att vi vill försöka förbättra integrationsarbetet i Stockholm med konkreta förslag på åtgärder. Vi vet alla att födelseland och utbildning är två tydliga faktorer som påverkar arbetslösheten och att klyftan mellan inrikes- och utrikesfödda är alldeles för stor. För inrikes födda är arbetslösheten 3,1 procent, och för utrikesfödda är den 14,3 procent.

Min första motion, som handlar om Stockholms möjligheter till ökat företagande hos nyanlända, skrevs för över två år sedan. Det är ytterst anmärkningsvärt att det har tagit så lång tid att behandla en fråga som är så viktig och angelägen för Stockholm. Att borgarrådet instämmer i motionens ambitioner och delar synen på ett gott företagsklimat var väl ett väntat svar, men sedan kan man fråga sig vad majoriteten menar med ett gott företagsklimat. Jag tycker att Stockholm borde kunna vara bäst i klassen eller åtminstone bland topp-fem-kommuner i Svenskt Näringslivs ranking. Men i stället har vi sedan 2014 tappat över 100 placeringar. Nu ligger vi på plats 123 av 290 möjliga. Det är en jumboplacering. Det känns som om majoriteten är rätt så nöjd med livet och tillvaron i stort och inte har några som helst ytterligare ambitioner. Kan vi stärka möjligheten för fler att starta eget innebär det inte bara fler jobb för dem som direkt startar eget utan indirekt även för dem, oftast landsmän, som får anställning i de här företagen.

Min andra motion handlar om en satsning på yrkesmentorsprogram för nyanlända. Trots att SLK delar motionärens uppfattning om att nätverk, kontakter och mentorskap är betydelsefulla för att korta vägen in på arbetsmarknaden svarar borgarrådet att mentorsprogram redan pågår, framför allt för akademiker genom Rotary och Arbetsförmedlingen. De flesta nyanlända är inte akademiker. De är kortutbildade. Det krävs en förklaring till varför man förmenar dessa grupper rätten till en mentor. I sin argumentation lutar borgarrådet sig tillbaka på att arbetslösheten sjunker generellt och att det kommer fler i sysselsättning, men det gör det alltid i en högkonjunktur. Det ger ingen hjälp till dem som står längst från arbetsmarknaden.

Vi måste bli bättre på att använda de nyanländas egna resurser betydligt mer konstruktivt än vad vi gör i dag. Allt vi prövar kan bara göra att det blir bättre.

Anförande nr 130

S t e f a n H a n s s o n (S): Ordförande! Först vill jag säga något om det eviga tjetet om Svenskt Näringslivs ranking. Det är inget annat än en attitydundersökning bland ett fåtal företag, medlemmar i en organisation som är opinionsbildande. Den är inte vetenskaplig på något sätt. Det är en partsinlaga från en intresseorganisation som genomfört den på högst frivillig basis för att i synnerhet bilda opinion mot S-ledda



kommuner under de senaste åren, till exempel Stockholm och andra S-ledda kommuner i landet.

Senast byggde den på saker som 378 företag av stadens tusentals nya och befintliga företag och 37 politiker tog upp. Det må ha varit stadens grädda som svarade på undersökningen. Vad vet jag? Men jag tycker att det är lite fräckt att återkommande hänvisa till en undersökning som är högst frivillig och inte bygger på något slags vetenskaplighet utan bara är en opinionsbildande inlägg i debatten.

Anförande nr 131

Yvonne Fernell-Ingelström (M): Det är ju hur näringsutövarna i Stockholm upplever företagsklimatet som måste få vara utgångspunkten för hur vi ska arbeta för att förbättra oss. Svenskt Näringsliv har en mycket bred ansats i sin undersökning. Det gäller inte bara myndighetsutövning som den här NKI-undersökningen som Stockholms stad gör, utan det handlar om kompetensförsörjning, infrastruktur och attityder avseende företagare, och vi har märkt att attityder är viktiga både när det gäller kommunala tjänstemän och när det gäller kommunpolitiker. Vi ligger på plats 242 och 251 av dessa 290. Vi har ett uruselt resultat där. Jag tycker att vi måste lyssna på företagarna. Vi kan inte få ett bra företagsklimat här om vi inte har en dialog med företagarna och lyssnar på dem.

Anförande nr 132

Borgarrådet Bjuggren (S): Jag vill börja med att yrka bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut när det gäller alla tre motionerna, 2016:36, 2017:11 och 2017:16. Snabb etablering genom just jobb och egen försörjning är en av våra viktigaste prioriteringar. Det har varit tydligt i de arbetsmarknadsbudgetar som vi har lagt fram under den här mandatperioden. Det är därför som vi i dag har fler än någonsin som går i vuxenutbildningen i Stockholms stad. Vi har framför allt investerat i yrkesutbildning tillsammans med språkutbildning för att korta vägarna från det man börjar studera sfi till det att man kommer ut med en yrkesexamen genom yfi, sfx och andra kombinationsutbildningar. Vi har stärkt samordningen med Arbetsförmedlingen för att korta tiden det tar från det att man har kommit in i etableringsprogrammet till det att man kommer ut på arbetsmarknaden för att färre ska hamna i försörjningsstöd efter etableringstiden och i stället komma ut på Stockholms arbetsmarknad.

Vi har också utvecklat samverkan med näringslivet, vilket efterfrågas, genom en helt ny avdelning på arbetsmarknadsförvaltningen som bara fokuserar på relationerna med näringslivet för att vi genom det ska få fler praktikplatser, fler mentorskapsprogram och fler kontaktvägar till helt nya jobb. Precis som nämndes nyss i talarstolen har vi redan ett antal mentorskapsprogram på gång i staden, och vi jobbar såklart löpande med att stärka dem och få fler. Det är klart att man inte kan säga att man blir klar med mentorskapsprogram, utan det kommer hela tiden nya människor med behov av andra typer av mentorer. Vi samarbetar med alla som sträcker upp en hand i staden och försöker också hitta nya partner själva.

Vi har också haft ett särskilt fokus på att nå och stärka utrikes födda kvinnor som vi vet är den grupp som har störst arbetslöshet eller till och med lägst sysselsättningsgrad. Här har vi sett till att man numera kan lära sig svenska under tiden som man är föräldraledig. Vi har ett samarbete med organisationer, bland annat Svenska med baby, för att nå ut till nya. Vi har anställt stadsdelsmammor som själva har ett större nätverk

än vad vi ibland har haft i stadens egen organisation för att nå fler kvinnor som vi vill ska komma in på Stockholms arbetsmarknad. Även Stockholmsjobben är ett sätt för dem som saknar erfarenhet att ta ett första steg in på arbetsmarknaden, och bara i år kommer 1 000 personer att ha ett Stockholmsjobb i staden. Det är någonting som också bidrar till att ge människor en första rad på sitt cv.

Resultat är stärkt jobbtillväxt och rekord för försörjningsstöd. Är vi nöjda med det? Nej, det är klart att det krävs stora satsningar under lång tid. Jag hoppas att vi kan fortsätta att investera för att ge människor en chans att komma in på arbetsmarknaden.

Anförande nr 133

G u l a n A v c i (L): Fru ordförande! Det är tre motioner i detta block, och jag skulle vilja prata om ärende 110 som handlar om en stark integrationspakt med näringslivet och obligatorisk samhällsinformation och därmed också yrka bifall till Liberalernas reservation i kommunstyrelsen. Jag vill också passa på att yrka bifall till Moderaternas och Liberalernas gemensamma reservationer i ärendena 30 och 114.

Det är bra att vi diskuterar integration mycket mer i denna församling. Jag tycker att vi har gjort det alldeles för lite. Det har att göra med att vi står inför väldigt stora utmaningar. En av de viktigaste frågorna vi har att hantera nu, inte minst i den kommande valrörelsen men också under många år framöver, är just integrationen av nyanlända som kommer till Stockholm. Det vi har sett hittills är ingen rolig läsning.

I november förra året presenterade till exempel Arbetsförmedlingen statistik som visade att bara 3 procent av utomeuropeiskt födda kvinnor kom i arbete efter att de hade avslutat sin etablering. Det blev inte någon roligare läsning när man dessutom kunde läsa Stockholms hållbarhetskommissons rapport, den som ni initierade, som bekräftade den här bilden. Då måste man ställa sig frågan: Hur kommer det sig att så få kommer i eget arbete och får en egen försörjning trots att Stockholm befinner sig i den största högkonjunkturen under modern tid? När fler borde komma i arbete ser vi att det går i motsatt riktning när det gäller gruppen utrikes födda, och det är kvinnorna som står längst bort från arbetsmarknaden.

Jag tycker att vi också måste påtala vikten av att samhällsinformationen till nyanlända måste börja mycket tidigare, redan under asylprocessen. Den fungerar inte i dag, och den fylls inte med rätt innehåll. Jag saknar ett tydligt jämställdhetsperspektiv i majoritetens integrationspolitik för att se till att det finns förväntningar och krav på att även kvinnor ska delta i insatsen och att den ska leda till att de får ett eget jobb och en egen försörjning.

Den liberala integrationspolitiken har sin utgångspunkt i fyra punkter. Det handlar om att skapa långsiktighet på arbetsmarknaden så att det skapas fler enkla men riktiga jobb. Det är väldigt många som kommer till Stockholm som är lågutbildade. Många har inte ens någon yrkeslivserfarenhet med sig i bagaget. Den aspekten har ni missat totalt. Vi måste lyfta fram svenska språkets betydelse för integrationen, och vi ska också vara tydliga med vilka rättigheter och skyldigheter som finns när man kommer hit så att man får ta del av den informationen. Här har ni inte lyckats.

## Anförande nr 134

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Du nämner väldigt många kloka saker i talarstolen, men jag vill ändå säga att det inte är sant att det går i motsatt riktning. Vi ser ju att trots att det är alldeles för stora skillnader – vilket vi också lyfter fram, pekar på och vill arbeta med – går det antligen åt rätt håll. Tiden det tar från det att man kommer till Sverige till det att man är etablerad på arbetsmarknaden minskar faktiskt. Den minskar inte tillräckligt mycket – det finns väldigt mycket kvar att göra – men det är inte sant att det inte går åt rätt håll.

Jag håller med dig när det gäller jämställdhetsatsningarna. Det har varit alldeles för lite av det i Stockholms stad, men det är därför vi nu har särskilda satsningar på de kvinnor som står längst bort från arbetsmarknaden. Det är på samma sätt när det gäller samhällsinformationen. Numera jobbar vi för att även de som inte kommer själva som nyanlända ska få komma in i samhällsorienteringen. Jag hoppas att vi kan vara överens om att det är viktigt att fortsätta med det arbetet så att det inte slutar beroende på styre.

## Anförande nr 135

G u l a n A v c i (L): Fru ordförande! Det hade varit konstigt om inte fler hade kommit i arbete med tanke på hur stark högkonjunktur vi har i Stockholm, men det är en mycket seg utveckling. Det är väldigt många kvinnor som är utan sysselsättning i dag som inte syns på någon samhällsradar. Här har ni inte lyckats med den uppsökande verksamheten för att hitta de här kvinnorna. Generellt handlar det också om en långsiktig integrationspolitik för att fler ska komma i arbete. Det kan inte kommunen klara av själv, utan vi behöver företagen, näringslivet och fler andra aktörer som är med i det arbetet så att fler jobb skapas.

Den andra aspekten handlar om att ni inte tycker att det ska vara ett krav att människor ska ta del av samhällsinformation från det att de kommer hit. Ni tycker att det ska vara lite hur man vill. Det är precis så som ni har svarat i ärendet. Vi tycker att det måste vara ett krav att information går ut från första dagen, och den ska helst ha ett jämställdhetsperspektiv också.

## Anförande nr 136

A n n a R a n t a l a B o n n i e r (FI): Det är kul att debattera när man har samma mål, men jag blir ändå lite förvånad över din analys av bristen på jämställdhet i detta. Jag kan hålla med om att vi alltid behöver fler jämställdhetsanalyser och behöver jobba mer åt jämställdhet. Men vi började räkna vart pengarna går. Det visste ni inte ens när ni styrde. Vi har faktiskt tittat på hur man fördelar skattepengarna utifrån kön och sett att man har gett mer resurser till pojkar och män när det gäller arbetsmarknadsresurser, och det har vi aktivt ändrat på. Jag undrar varför ni inte gjorde det under er tid vid makten.

Nu har vi ett uppsökande arbete som är särskilt riktat mot utrikes födda kvinnor som står längst från arbetsmarknaden. Jobbtorgen har detta, jobbtorgen för unga har det, stadsdelsmammorna träffar nyanlända kvinnor och kvinnor som har bott länge i Sverige men som har levt isolerade. Den här isoleringen bryts när man gör de här insatserna. Vi vet att det är jätteviktigt för kvinnors frihet, jätteviktigt i arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck och jätteviktigt för att man ska kunna få jobb, och allt detta har vi gjort. Det är saker som ni inte gjorde.

## Anförande nr 137

G u l a n A v c i (L): Och ändå vänder inte utvecklingen i tillräckligt hög utsträckning. Om du på fullaste allvar tror att det räcker med bara insatser som att tilldela lite småpengar här där och dutta ut pengar i stadsdelarna för att stadsdelsmammor ska hitta de här kvinnorna måste du leva i en annan värld. Det är en alldeles för stor grupp som befinner sig helt utanför arbetsmarknaden och helt utanför samhällets radar i dag. Här behövs det ett långsiktigt arbete. Här måste man ge ett permanent uppdrag till jobbtorgen, inte minst ute i våra utanförskapsområden, att ha ett stabilt och långsiktigt arbete för att se till att nyanlända kvinnor och de kvinnor som har varit här under en väldigt lång period får en meningsfull sysselsättning när de kommer till jobbtorgen. Det handlar om att hitta matchningen så att de också kommer i arbete.

Problemet här är att ni inte ens har tagit reda på hur stor den gruppen är som är lågutbildad och inte har någon arbetslivserfarenhet med sig från hemlandet men som ändå behöver komma ut i arbete. Där har ni inte gjort tillräckligt för att det ska skapas fler enkla jobb.

## Anförande nr 138

B ö r j e H ä g g m a n (M): Jag börjar med att yrka bifall till motion 2016:36. Jag får en tanke direkt när jag läser svaret på motionen. För att vi ska få ett bättre resultat menar jag att de fristående aktörernas goda arbete måste lyftas upp och uppmärksammas. Att det inte görs visas genom att Stockholms stad inte stöttar de fristående aktörerna som till exempel Nyföretagarcentrum som med evidensbaserade goda resultat stötts av regeringen och i 200 andra kommuner i landet där de är verksamma. Jag undrar: Var finns beläggen för att resultaten för nyföretagande är bättre just genom Start Up Stockholm än genom till exempel Stockholms Nyföretagarcentrum som finns på tre ställen i Stockholm, på Söder, i Västerort och i Kista-Rinkeby?

Nyföretagarcentrums suveräna arbete har lett till att de sedan 1985 fått 225 000 personer att starta sitt första företag. Nyföretagarcentrum är Sveriges största aktör, inte Start Up Stockholm som påstås i svaret. Det vore intressant att veta hur många nya företag som startats via Start Up Stockholm 2017 med tanke på rådgivningen 2017. Det vore också intressant att veta hur stor kostnaden är för Start Up Stockholm. Varför ges miljonstöd årligen från staden till dessa tjänster? Och varför sker ingen upphandling, som vi moderater vill? Jag ser fram emot ett svar som visar att majoriteten vill uppmärksamma de framgångsrika fria aktörernas arbete så att än bättre resultat kan uppnås.

Jag kan inte heller låta bli att ta upp att i svaret på motionen anges bland annat att man anser att staden generellt inte bör anta målsättningar som baseras på placeringar på rankningslistor efter som placeringen kan vara beroende av andra kommuners resultat och inte stadens eget arbete. Vad är detta? Jo, inget annat än ett bevis på att man struntar i att titta på vad andra framgångsrika kommuner gjort för att vända en nedåtgående trend eller att man är ointresserad av vad till exempel Solna gjort för att år efter år ligga i ledningen. Så ser en marknadsekonomi ut. De som inte anpassar sig efter konkurrensen blir utslagna eller, som i detta fall, rankas sämre och sämre.

Här kommer en lite sen uppmaning: Vakna upp! Företagarnas betyg är på riktigt. De har tydligt visats vid många samtal med företagare och företagareföreningar. För övrigt behöver även jobbtorgen konkurrensutsättas.

#### Anförande nr 139

**S t e f a n H a n s s o n (S):** Ordförande! Jag tror inte att vi skiljer oss åt när vi ser på vikten av ett gott företagsklimat och företagande i vår stad. Det är oerhört viktigt som en del av stadens blodomlopp. Du ville ha belägg, uträkningar och bevis när det gäller de olika satsningar som görs. Som du vet har SBR ett stort uppdrag från oss att arbeta aktivt med frågan. Du antyder ganska ofta en avsaknad av våra ambitioner på verksamhetsområdet. Då tänker jag så här: Varifrån kommer ert borgerliga vurmande för företagandet i vår stad? Varför kunde vi i er budget för 2018 se att ni skär ned på SBR:s viktiga arbete med företagande i vår stad med 8 miljoner kronor?

#### Anförande nr 140

**B ö r j e H ä g g m a n (M):** Det var en neddragning som jag inte riktigt kan ange orsaken till. Men kvar står i alla fall det faktum att vi värnar företagarklimatet å det kraftigaste. Jag pratar om de fria aktörer som jag tycker att man också bör lyfta fram eftersom det pågår ett gott arbete där. Jag ser fram emot att vi kan resonera om det i framtiden.

#### Anförande nr 141

**E r i k S l o t t n e r (KD):** Fru ordförande! Jag vill börja med att yrka bifall till motionerna 2016:36 och 2017:16 som både är skrivna av Yvonne Fernell-Ingelström. Jag tycker att det är en viktig aspekt som Yvonne tar upp i båda sina motioner vad gäller att lyfta upp entreprenörskapet och företagandet hos nyanlända. Det ska inte bara vara anställning som vi har i fokus hela tiden. Det finns en outnyttjad potential vad gäller företagsamhet och entreprenörskap hos nyanlända som vi nog kan utnyttja på betydligt bättre sätt. Därför vill jag bifalla de två motionerna.

När det gäller Johanna Sjös motion om samhällsorientering och integrationspakt, ärende 110, vill jag också stödja den motionen och yrka bifall till den, precis som vi gjorde i kommunstyrelsen. Jag tror att det är ett bra sätt att jobba på i det här fallet med en integrationspakt där staden tillsammans med näringsliv och civilsamhälle kan samtala med varandra för att se vad vi var och en kan göra för att underlätta och stärka integrationen i vår stad. Jag tror att sådana samtal och sådana avtal mellan civilsamhälle, näringsliv och staden kan vara mycket värdefulla. Jag vet att Ulla Hamilton gjorde detta på miljöområdet under sin tid som borgarråd, och jag vet också att Ewa Samuelsson har gjort det vad gäller tillgänglighetsfrågorna på sin tid. Jag tycker att skulle vara intressant att göra detta också i integrationsfrågorna.

Det är otroligt viktigt att samhällsorienteringen fungerar. Vi blir väldigt ofta påmind om hur viktigt det är att människor som kommer hit både förstår och anammar den värdegrund och den etik som vårt samhälle bygger på, och samhällsorienteringen är en viktig del i det arbetet. Jag tycker att den bör göras obligatorisk. Den är inte obligatorisk i dag. Många går den, men det är tyvärr många som avstår från samhällsorienteringen. Det är många som påbörjar den men hoppar av av olika anledningar. Ibland kan det bero på sjukdom eller barnafödande, men många gånger sker avhoppet utan anledning. Kristdemokraterna menar att genomgången

samhällsorientering ska vara ett krav för att man sedan ska kunna ta emot olika ersättningar från kommunen.

Vi tycker också, precis som motionen föreslår, att ett slutprov borde införas. I dag finns inget slutprov på samhällsorienteringen. Det gör det för svenska för invandrare. Där finns det ett slutprov. Man kan i praktiken ha genomgått en hel utbildning på papperet men inte på något sätt visat att man har anammat eller förstått innehållet i samhällsorienteringen. Det tycker jag är väldigt illa. Gör den obligatorisk! Utöka gärna antalet timmar och inför slutprov! Det tror jag skulle stärka kvaliteten och respekten för hela samhällsorienteringen.

#### Anförande nr 142

**J o h a n F ä l l d i n (C):** Ordförande, fullmäktige och åhörare! Jag vill inleda med att yrka bifall till Alliansens reservation gällande motion 2016:36 om ökat företagande bland nyanlända. Jag vill också yrka bifall till Liberalernas och Centerpartiets reservation gällande motion 2017:11 om integrationspakt och obligatorisk samhällsinformation. Jag yrkar också bifall till Alliansens reservation till förmån för bifall till motion 2017:16 om yrkesmentorsprogram för nyanlända. Nu har jag yrkat så mycket att jag snart inte har någon tid kvar, men jag ska fatta mig ganska kort.

En fungerande integration måste vila på flera ben: En arbetsmarknad där människor ges chansen, ett företagsklimat där människors kreativitet, initiativkraft och entreprenörskap välkomnas, en bra obligatorisk samhällsinformation som ger nycklar till det svenska samhället och kunskap om rättigheter, skyldigheter och vilka lagar och regler som gäller samt möjligheter att bygga nätverk och få vägledning. På alla dessa områden behövs reformer, och på alla dessa områden behövs ett nytt ledarskap, och det ledarskapet står Centerpartiet och Alliansen för.

#### Anförande nr 143

**M a r t i n W e s t m o n t (SD):** Fru ordförande! Jag tänker tala lite om motion 2016:36 om ökat företagande hos nyanlända. Det är i grund och botten en mycket bra idé. Det är många som har kommit till Sverige som har startat framgångsrika företag. Men problemet är att när man gör de här särlösningarna för vissa grupper får man en snedvriden konkurrens. Det drabbar ju befintliga företag, inte minst företag som har startats av svenskar med invandrarbakgrund. Resultatet blir att de här företagen kanske går i konkurs. Det resulterar i att människor blir av med jobbet. Det här är absolut inte rätt väg att gå. Vi ska inte ha några särlösningar för vissa grupper i samhället, utan det ska vara lika för alla. Det är så vi bygger ett hållbart och stabilt samhälle.

Den andra att-satsen i den här motionen är bra. Det är en bra målsättning att Stockholm ska vara en av de ledande kommunerna när det gäller företagsklimatet. Vi yrkar alltså bifall till den andra att-satsen, men vi yrkar avslag på de övriga att-satserna i den här motionen.

#### Anförande nr 144

**A n n a R a n t a l a B o n n i e r (FI):** Man kan börja med att konstatera att enda gången Sverigedemokraterna tycker att det ska vara lika för alla är när någonting ska bli sämre för nyanlända. Men jag ska inte uppehålla mig vid någon sverigedemokrat utan vid motion 2017:16 om yrkesmentorsprogram för nyanlända.

Det här är en motion som tar upp den skillnad som finns mellan utrikes och inrikes födda och då särskilt när det gäller kvinnor. Jag tycker att det är en bra idé med yrkesmentorsprogram. Vi har redan hört Emilia prata om att vi också har infört mentorsprogram i samarbete med Rotary till exempel. Det är jättebra, och jag delar motionärens uppfattning om det. Det som du inte nämner i motionen handlar om den stora diskriminering som finns på arbetsmarknaden som just drabbar nyanlända men också personer som har bott här länge men som har utländskt klingande namn.

Senast för några veckor sedan larmade Arbetsförmedlingens jobbcoacher om svårigheter att matcha personer med utländsk bakgrund eller utländskt klingande namn. En av de här jobbcoacherna sade faktiskt, och då refererar jag till den intervju som gjordes, att arbetsgivarna kan säga att de redan har provat en mörkhyad från Rinkeby. Har vi den arbetsmarknaden och de arbetsgivarna är det inte så konstigt att personer från just Rinkeby har svårare att komma in på arbetsmarknaden. Det är såklart inte det enda skälet, men vi måste prata om den utbredda diskrimineringen på arbetsmarknaden som drabbar de här grupperna.

Här har vi påbörjat ett arbete där vi har utbildat hundratals chefer i antidiskriminering. Vi har chefsnätverk som pratar om detta, och vi har kartlagt förekomsten av diskriminering i Stockholm. Där ser vi att vi inte är färdiga, utan personer upplever sig fortfarande diskriminerade på arbetsmarknaden, och etniciteten är den främsta anledningen till det. Jag tror att vi måste adressera den här frågan mer. Vi måste ha bättre verktyg för att komma åt den här diskrimineringen. Den är olaglig, men just nu finns det inte särskilt starka sanktioner mot de arbetsgivare som gör detta. Vi måste bli bättre på att upptäcka detta. Mardrömsscenarioet är att det hamnar på individer som internaliserar det här till sig själva. De känner att det är de själva som det är fel på fast de jobbar mot ett orättvist system. När vi pratar om nyanlända och arbetsmarknaden är det jätteviktigt att vi också adresserar det systemet av diskriminering. Och det gäller också det som jag tidigare nämnde, att vi har gett jobbtorgen ett uppdrag att arbeta mer uppsökande mot nyanlända kvinnor. Det är jätteviktigt att vi använder de verktyg som vi har, det vill säga jobbtorgen, för att rikta satsningar mot dem som behöver det mest.

#### Anförande nr 145

M a r t i n W e s t m o n t (SD): Fru ordförande! Jag måste bemöta det du sade i inledningen. Jag tror att vi har en gemensam syn. Jag delar åsikten att det är många som har kommit till Sverige som är duktiga på att driva företag, men det är också det som är min poäng. Motionären sade tidigare i debatten att allt vi provar kan bara göra att det blir bättre. Jag delar inte den åsikten eftersom, precis som jag sade, det snedvrider konkurrensen om man har särlösningar, enklare vägar och mer förmåner för vissa grupper. Vad vill du till exempel säga till de svenskar med invandrarbakgrund som gått den långa vägen och i dag driver framgångsrika företag? Nu vill du ge vissa förmåner till andra personer i de här branscherna. Det kommer att göra att de får det svårare att driva sina företag och behålla sina anställda.

#### Anförande nr 146

A n n a R a n t a l a B o n n i e r (FI): Jag tror inte att vi delar uppfattning om någonting, och det är jag väldigt stolt över. Om du hade lyssnat på det jag sade här under tre minuter hade du hört att det handlade om diskriminering på arbetsmarknaden, det vill säga att alla inte har samma förutsättningar. Då är det klart att man måste jobba på olika sätt. Man måste dels jobba uppsökande mot grupper som står långt från

arbetsmarknaden, dels jobba mot diskriminering som hindrar människor från att få lika förutsättningar till arbete. Det här är grundläggande för att vi ska ha en arbetsmarknad som är inkluderande.

Anförande nr 147

T i n a K r a t z (V): Fru ordförande! Tack, fullmäktige och tack, motionärer, för intressanta motioner! Jag ska börja med att yrka bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

I dag är det fler som jobbar i Stockholm, och färre har försörjningsstöd. Vår aktiva arbetsmarknadspolitik har gett resultat, men naturligtvis finns det fortfarande många utmaningar. De nyanlända som kommer hit har mycket att bidra med. De bär med sig erfarenheter, kunskaper och en stark vilja att skapa sig ett gott och självständigt liv i Stockholm. Stockholm behöver de här människorna och det arbete och det företagande som de kan bidra med. Därför är det viktigt att de insatser och det stöd vi erbjuder utvecklas och hela tiden blir bättre.

Dina motioner slår till stor del in öppna dörrar, Yvonne. Mycket av det du vill införa görs redan i dag. Det finns redan i dag flera möjligheter för nyanlända att få stöd och hjälp att starta företag här på samma sätt som andra arbetslösa kan få stöd och hjälp att starta företag. Det finns redan i dag flera yrkesmentorsprogram i flera yrken. Låt oss utveckla dessa och stärka dem. Sedan kan vi naturligtvis också, med erfarenheterna från de här programmen, utöka dem till nya yrken.

Vad gäller intresseföreningen Svenskt Näringslivs rankning kan jag inte se att den är något som verkligen utvärderar företagsklimatet i Stockholm. Vi ska i stället förhålla oss till evidens och vetenskaplighet.

Vänsterpartiet tror på den politik som vi gemensamt för i majoriteten där arbete och självförsörjning är det självklara målet, men det är genom utbildning som vi öppnar dörren till Stockholms arbetsmarknad. Vad som efterfrågas på Stockholms arbetsmarknad är utbildad arbetskraft. Genom att investera i kunskap stärker vi individerna, och deras positioner på arbetsmarknaden blir stark och säker, och detta stärker integrationen.

Jag vill också prata lite om samhällsorienteringen. Innehållet är egentligen inte något som vi som kommun har rådighet över. Kommunen kan inte heller införa prov eller betyg. Det är en orientering om samhället som ska vara relevant och givande för våra nyanlända stockholmare. Vi ser gärna att målgruppen utökas även till anhöriginvandrare. Man ska inte vara beroende av sin anknytningsperson för att få samhällsorientering.

Vänsterpartiet vill satsa på tidiga utbildningsinsatser i svenska. Det ska vara lätt att ständigt få information om hur samhället fungerar. Det finns inget recept på vilka fakta man måste ha kunskap om för att kunna vara en delaktig och god medborgare i Stockholm och i Sverige. I nästa steg ska man kanske ha kännedom om litteratur som inte ens alla partiledare har koll på. Vad tänker ni ska ske om man misslyckas på ett sådant här kunskapsprov?



## Anförande nr 148

Y v o n n e F e r n e l l - I n g e l s t r ö m (M): Visst hör vi det här med vetenskapliga undersökningar och Svenskt Näringsliv. Vi har hört från Stefan Hansson också tidigare. Men jag undrar rent allmänt varför man inte kan höja ribban i Stockholm när det gäller företagsklimat. Jag tycker att det känns som om man ligger lite lean back. Det kan inte hjälpas. Sollentuna ligger på andra plats. Vi vet ju att det är Solna som ligger etta. Kommunstyrelsens ordförande, Henrik Thunes, i Sollentuna säger: Självklart hade jag hoppats på att ta över förstaplatsen från Solna. Vi ska fortsätta att sträva efter detta. Ett gott näringslivsklimat är avgörande för att fler Sollentunabor ska kunna komma i arbete och vara med och bidra till vår gemensamma trygghet och välfärd.

Jag tycker att det är en tydlig målsättning som visar vad en kommun vill med näringslivet. Jag saknar det här. Inte ens i en inskjuten bisats i det här svaret på min motion kunde man säga att man ville höja ribban på det här sättet.

## Anförande nr 149

T i n a K r a t z (V): Jag tycker naturligtvis att vi ska ha ett gott företagsklimat i Stockholm, och det tror jag också att vi har. Däremot tror jag inte att det är Svenskt Näringslivs ranking som vi ska utgå ifrån. Den är varken vetenskaplig eller har någon evidens. Vi ska i stället titta på detta mer kunskapsbaserat och inte på ett sådant här intressetyckande lite hit och dit där man alltid placerar moderata kommuner lite högre än andra kommuner.

## Anförande nr 150

J o h a n n a S j ö (M): Fru ordförande! Jag avser att prata om stärkt integrationspakt och obligatorisk samhällsinformation. Jag kan inte låta bli att börja med att reflektera över det faktum att tidigare talare tyckte att Yvonne Fernell-Ingelström hade slagit in öppna dörrar. Det blir lätt så om väntar i två år med att besvara en motion. Då kan man plocka russin ur kakan och börja med några små projekt. Det är väl det som är problemet. Det finns en del samarbete mellan arbetsmarknadsförvaltningen och näringslivet i Stockholm och ganska många bra små projekt, men det är för lite och mer behövs. Många av de saker som presenteras nu är sådant som kommuner som Värnamo och Gnosjö gjorde för tio, femton år sedan i större skala än vad Stockholm mäktar med nu.

Vi menar att samhällsinformationen måste vara tydligare och komma tidigare. Det bör ställas krav på alla, både asylsökande och nyanlända, att delta i och ta till sig av undervisningen om det svenska samhället med de svenska normerna och de svenska värderingarna. Är det så att de som går den här kursen inte lyckas i provet får de gå kursen en gång till. De får helt enkelt gå om som man gjorde förr i världen i skolan när man inte nådde målen. Det räcker inte med att den som uteblivit riskerar att kanske få sin etableringsersättning nedsatt. Det är inte samma sak som att det är ett obligatorium. Frågor om jämställdhet, om kvinnors rättigheter, om att det är individen och inte familjen som är i fokus måste komma fram. Vi är oerhört stolta över den svenska jämställdheten när vi kommer utomlands, men när det handlar om att påverka normer och värderingar hos människor som ska bli en del av vårt svenska samhälle är det mycket tystare.

Frågor om statens våldsmonopol, om sexuella rättigheter, om förbud mot barnaga och hustrumisshandel och om förbud mot våldtäkt inom äktenskapet är oerhört angelägna. Då räcker det inte att vi säger att om man inte kommer kanske man riskerar en lite nedsatt ersättning eller att den som bara är asylsökande och går och väntar 18 månader eller två år på ett beslut inte behöver veta vad som gäller i Sverige. Det är ju nys. Det är klart att människor som lever här måste veta vad som gäller. Det är bara fånigt att tro att utlänningar som kommer hit och ska leva och bo här automatiskt själva tycker och tänker som det som det svenska samhället har ägnat otroligt stor kraft åt att utveckla under de senaste 100–120 åren.

Bifall till Moderaternas reservation i kommunstyrelsen!

Anförande nr 151

Y v o n n e F e r n e l l - I n g e l s t r ö m (M): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Syftet med de här motionerna, som vi har pratat om och där jag har yrkat bifall till de reservationer som vi har lämnat, har ju varit att förbättra integrationsarbetet i Stockholm. Jag vill se Stockholm som en förbild i integrationsarbetet. Det är den målsättningen jag har. Det borde finnas alla förutsättningar för Stockholm att ta plats där. Sätter man ribban högre avseende företagsklimat och så vidare och låter kortutbildade få del av mentorskapsprogram som en av flera olika vägar som leder ut på arbetsmarknaden kommer man en bra bit på väg.

Vi i Stockholm måste kunna ge ett betydligt bättre svar till alla dem som i dag står utanför arbetsmarknaden än att bara i några passiva rader hänvisa till att Stockholm redan har ett bra företagsklimat och att vi redan har mentorsprojekt, men då för akademiker. Det är inte ett bra svar till alla dem som fortfarande har kvar sin framtidstro men ändå inte lyckats hitta ett arbete. Jag har själv sett ett antal exempel på personer med kort utbildning som sökt många jobb under en längre tid utan att lyckas men som med mentorskap genom Rotary har erhållit arbete. Många av dem har kunnat gå vidare till jobb, och det relativt snart.

Stora politiskt styrda byråkratier som till exempel Arbetsförmedlingen är inte alltid det bästa för alla. Många som är uppväxta i Sverige och har kanske kunnat befria sig från mycket av det här, sett egna vägar och har egna kontaktnät, men våra nyanlända är dessvärre utlämnade till dessa stora system som inte riktigt fungerar som de borde i den omvärld som vi har i dag. Det är tungt vägande skäl till att söka andra informella vägar. Vad visar det här? Vad är det som Rotary och liknande organisationer kan men som miljarderna hos Arbetsförmedlingen och kommunerna inte åstadkommer? Jo, arbetsmarknaden är en mycket personlig och informell mekanism. Som nyanländ har man noll koll. Man känner ingen som känner någon som kan tipsa om vad man kan och att man är duktig. Men så fort man får kontakt med den informella delen av ekonomin förvandlas man till den individ man är. Man får personliga relationer och kontakter, och då får man också lättare jobb. Det är därför jag vill att vi ska pröva detta här och nu, och det handlar om kortutbildade och mentorskap.

Anförande nr 152

S t e f a n H a n s s o n (S): Ordförande! Det gäller motion 2016:36 om företagandet hos nyanlända. Stockholm ska vara möjligheternas stad. Här ska människor kunna utvecklas och växa oavsett om de är födda i staden eller har flyttat

hit. Vi har under flera år sett ett ökat företagande. Fler har fått möjligheter att låta den egna drömmen bli verklighet. Tillväxten i vår stad är stark nu, och det har den varit de senaste åren. Många nya företag startas. Sysselsättningen ökar, och vi får allt fler besökare till regionen.

Vi ser dock att företagandet är lägre i vissa grupper trots att företagandet är en möjlighet att förverkliga sina idéer och få en egen inkomst. Därför satsar vi tydligt i vår budget på att stärka det lokala näringslivet. Stockholm Business Region, SBR, har den centrala rollen att samordna och utveckla stadens verksamheters bemötande av näringslivets behov, både avseende nya och befintliga företag, genom en nära relation med företagen.

I uppdraget till SBR betonas att entreprenörskap och eget företagande bland utrikes födda ska stödjas. Vi ser att det är särskilt viktigt att främja företagandet bland kvinnor med utländsk bakgrund. Det görs i dag ett stort arbete för att möjliggöra för fler att ha ett arbete och gå till egen försörjning. Många av förslagen som tas upp i motionen är verksamheter som redan bedrivs inom staden eller erbjuds av staden. Det handlar om svenska för företagare, stöd och rådgivning till nystartade företag, informationsmöten för nyanlända som är nyfikna på att starta egna företag och Start Up Stockholm som ger kostnadsfri affärs- och generationsrådgivning och som har fått utökade resurser för att fler ska kunna starta sina företag.

Ja, vi har ett matchningsproblem i vår stad. Det gäcker inte bara oss. Här måste jag dock påstå att det arbete som vi i vår stad gör och de satsningar som regeringen gjort har lett till kraftigt märkbara skillnader gällande etablering av nyanlända på arbetsmarknaden. Så sent som i januari i år kom SCB ut med den glädjande uppgiften att etableringstiden är kortare eller går snabbare nu än tidigare. Från de tidigare nästan tio åren har det nästan halverats till cirka fem år. Det är glädjande siffror, men det kan bli bättre.

Jag är säker på att många här inne i likhet med mig prenumererar på SCB:s pressmeddelanden som dimper ned i mejlen med jämna mellanrum. Där har vi kunnat följa hur arbetslösheten sjunker i mätningarna vecka efter vecka, månad efter månad. Arbetslösheten pekar nedåt, och det får såklart positiva effekter även för nyanlända och nyinflyttade.

Men det här betyder inte att vi kan luta oss tillbaka och vara nöjda. Det här är ett ständigt arbete som behöver ständig uppföljning och insatser. Därför ska vi på olika sätt stötta såväl nyföretagande som matchning, vuxenutbildning, främjande av entreprenörskap och företagande, särskilt bland kvinnor med utländsk bakgrund, och affärsrådgivning genom Start Up Stockholm.

Vi i vår stad kan aldrig jobba för mycket med entreprenörskap och företagande. Vi ska ha ett gott öga och öra till en viktig del av stadens näringsliv, stadens blodomlopp.

Anförande nr 153

Y v o n n e F e r n e l l - I n g e l s t r ö m (M): Visst ska vi stötta nyföretagande. Det håller jag med om, men det är bara det att nyföretagandet sjunker i hela Stockholms län nu, i 19 av 26 kommuner. Det är den lägsta nivån på tio år. Störst minskning är det bland unga och även bland kvinnor. Då gäller det att ta till sig det

här. För fem år sedan växte antalet företag i genomsnitt med 4,3 procent per år. År 2017 hade det endast växt med 1,6 procent. Man bör ta till sig de signalerna. Det är ju bromssignaler. Man tror att det beror på Reepalu. Det duggar tätt nationellt med olika försvårande och försämrade möjligheter för företagen. Det är till exempel RUT och ROT med sämre avdragsmöjligheter. Sedan är det bara 61 procent av de nystartade företagen som överlevt efter fem år. Det finns kommuner som har betydligt högre siffror.

#### Anförande nr 154

**S t e f a n H a n s s o n (S):** Det är lite lustigt att när vi försöker använda något slags regionalt perspektiv i den här fullmäktigeförsamlingen och hänvisa till ett hus som byggs i vår grannkommun brukar ni daska oss i huvudet och säga att det är fel kommun och att här pratar vi om Stockholms stads frågor. Sedan händer samma sak nu när ni hänvisar till en regional siffra som visar att företagandet i regionen sjunker. I vår stad, i vår kommun, pågår ett arbete under SBR:s vingar som faktiskt är stadigvarande, idogt, pågående och kontinuerligt. Det är ett samarbete med och ett lyssnande på vårt företagande. I vår stad ökar företagandet bland breda grupper. Jag kan inte förstå att man använder regionala siffror för att slå oss i huvudet och säga att vi inte gör ett tillräckligt gott arbete för regionen. Visst påverkas vår stad av Stockholms läns region. Men det är inte enkom vårt ansvar att bära hela regionens ansvar för företagande.

#### Anförande nr 155

**U l l a H a m i l t o n (M):** Fru ordförande! Yvonne Fernell-Ingelström har skrivit en mycket viktig motion om möjligheten att öka företagandet hos nyanlända. Jag förstår inte riktigt varför man inte kan bifalla den. Det är viktigt att man ser till att så många som möjligt har möjlighet att starta och driva företag.

Jag blir rätt förvånad över den attityd som majoriteten, och framför allt Stefan Hansson, har. Man säger att Svenskt Näringslivs rankning bara handlar om ett särintresse och en allmän uppfattning från dem som är tillfrågade. Man kan undra om ni har samma uppfattning när det gäller till exempel de undersökningar som LO gör bland sina medlemmar. När man tittar i målen för Stockholms stad står det bland annat att Stockholm är en stad med levande och trygga stadsdelar. Hur tar man reda på det? Jo, förmodligen frågar man medborgarna. Vidare står det att Stockholm är en bra arbetsgivare. Hur tar man reda på det? Man frågar förmodligen dem som jobbar i staden. Då är det alltså subjektivt och inte vetenskapligt grundat. Det står också att Stockholm är en stad där ingen behöver vara rädd för våld. Det är också subjektivt och inte vetenskapligt. Eller ska man bara gå på anmälningar och inte på hur folk i allmänhet uppfattar saker och ting?

Jag tycker att det är otroligt viktigt att man utgår från den undersökning som Svenskt Näringsliv gör mycket minutiöst av näringslivsklimatet varje år. Genom att ni här och nu bara avfärdar den som någonting subjektivt säger ni också till näringslivet att ni inte bryr er om vad de säger och hur de svarar på de här frågorna. Det är en väldigt farlig attityd. Det är det som näringslivet lyssnar på i väldigt stor utsträckning.

I dag har vi en tuffare konkurrenssituation än vi kanske någonsin tidigare har haft i Stockholm när det gäller den nationella konkurrensen, när det gäller etableringen av talanger och duktiga företagare och vi har också en global konkurrens som är benhård. Det görs också internationella undersökningar. Att i det läget bara raljant säga att detta

bara är subjektiva uppfattningar av vissa företagare tycker jag är rätt farligt utifrån ett Stockholmsperspektiv.

Jag yrkar bifall till den gemensamma reservationen från Moderaterna, Liberalerna och Centerpartiet.

Anförande nr 156

**S t e f a n H a n s s o n (S):** Ordförande! Det är klart att undersökningar och att lyssna på såväl medborgare som företagare är jätteviktigt för stadens arbete, i synnerhet i det här fallet där det gäller näringslivsfrågor. Det är inte så att man på något sätt ska säga att Svenskt Näringslivs undersökning bara är blaha, blaha, men det finns vissa undersökningar som, när man tittar på antal, svarsfrekvens etcetera, blir väldigt mycket av höga hästar och partsinlagor. I den senaste undersökningen från Svenskt Näringsliv var det 378 svarande av tusentals företag i vår region. Det säger en del om vår stads näringslivsklimat, men det säger inte allt. 37 politiker, sådana som vi, svarade på enkäten. Det finns många hundratals, kanske något tusental, fritidspolitiker i vår stad som hade kunnat svara på den här enkäten. Om alla svarade skulle det bli bättre svarsfrekvens.

Jag tycker att 1,6 miljoner medlemmar i LO som svarar på medlemsundersökningar är lite mer pulver än 378 företag i vår stad.

Anförande nr 157

**U l l a H a m i l t o n (M):** Då tycker jag att vi gemensamt ska kroka arm för att se till att det är fler som svarar på de här enkäterna. Det är en väldigt viktig fråga. Det borde ligga i stadens intresse att också få en bättre bild av hur det ser ut när det gäller näringslivets attityder i de här sammanhangen. Det är viktigt, och det kan också vara en indikation på att man faktiskt tycker att det inte är mödan värt att svara på enkäten, för så låga siffror har det inte varit tidigare när man gjort de här enkäterna. Det kan ju också vara en återspeglning av hur man uppfattar attityden hos den sittande majoriteten i Stadshuset.

Anförande nr 158

**R i c k a r d W a l l (-):** Ordförande, fullmäktige! Med anledning av Yvonne Fernell-Ingelströms motion 2016:36 vill jag anföra ett par punkter. Först och främst noterar jag att Centerpartiet har anslutit sig till reservationen. Johan Fälldin avbröt sitt anförande så kvickt att jag inte hann trycka för replik. Johan Fälldin ger exempel på stödåtgärder för att öka företagandet bland nyanlända av olika slag, men han pekade också på behovet av att lära sig lagar, regler och sådana saker. I det sammanhanget finns det faktiskt all anledning att framhålla jag aldrig har blivit dömd för bokföringsbrott, varken 2011 eller vid något annat tillfälle.

Låt oss då kika på den här motionen. Jag går till andra stycket på s. 11 och läser. Motionen är inlämnad i mars 2016. Där står det så här: I en orolig omvärld har flera tusen människor sökt sin tillflyktsort till Sverige.

Det här var alltså ett par månader efter hösten 2015, och då pratar motionären om ett par tusen människor. Det säger kanske något om motionärens verklighetsuppfattning. Jag menar att det nog var flera hundratusen.

Vi läser vidare i motionen på s. 11. Då står det så här: Med ett bra näringsklimat blir det lättare att starta, driva och utveckla framgångsrika företag.

Ja, det är väl ungefär som att säga att inflationen beror nog på prisökningarna. Nej, den här motionen har ju fått så mycket beröm, och jag har sagt tidigare att jag inte ska hålla på och krångla och yrka avslag och ställa till med cirkus. Jag nöjer mig med att konstatera att jag inte är imponerad av motionen.

#### Anförande nr 159

O r d f ö r a n d e n : Du har tidigare blivit tillsagd av KFO att inte hålla på med personliga påhopp. Du måste hålla dig till de ämnen som står på föredragningslistan. Du tar upp bokföringsbrott. Du insinuerar. Det är inte acceptabelt, Rickard Wall. Gå ned och sätt dig!

#### Anförande nr 160

A n d e r s G ö r a n s s o n (S): Jag vill fråga Ulla Hamilton och Moderaterna en sak. Ni återkommer alltid till samma undersökning, det vill säga Svenskt Näringslivs ranking. Jag hade en diskussion med Karin Ernlund från Centerpartiet på förra sammanträdet, om jag inte missminner mig. Det var samma sak då. EU har utsett Stockholm till EU:s mest innovativa område. Då undrar jag om de undersökningarna inte komplicerar den bild som Svenskt Näringsliv ger?

#### Anförande nr 161

Borgarrådet L a r s s o n (M): Jag tror att det är ganska allvarligt om man negligerar den oro som finns bland entreprenörer och företagare, Anders Göransson, i den utsträckning som den här undersökningen pekar på tillsammans med det faktum att ett antal entreprenörer känner att Stockholms stad är väldigt trögt att arbeta med. Där tycker jag att Socialdemokraterna skulle vara lite mer ödmjuka. Det här handlar om väldigt många arbetstillfällen och många företag. Det kan vara alltifrån byggbranschen, till exempel enstaka företag som är beroende av bygglov som ni säger nej till. Det kan vara enskilda företag som är beroende av tillstånd där ni, genom att förvaltningarna inte arbetar tillräckligt snabbt, faktiskt inte klarar av att hantera den företagsamhet som finns i den här kommunen. Då tycker jag att ni borde vara lite mer ödmjuka i stället för att bara kritisera undersökningen gång efter annan.

#### Anförande nr 162

A n d e r s G ö r a n s s o n (S): Det var inte min poäng att kritisera utan lyfta fram det faktum att det finns andra undersökningar. Om EU gör en undersökning och kommer fram till att Stockholmsregionen är EU mest innovativa regionen av 220 enligt deras sätt att räkna. Då tänker jag att det kanske är bra att också ta med den som underlag och inte bara hänvisa till Svenskt Näringsliv.

#### Anförande nr 163

K a r i n E r n l u n d (C): Tack för att du tar upp den här frågan igen! Vi pratade ju om den på förra kommunfullmäktigesammanträdet. Då valde jag att inte prata om Svenskt Näringslivs undersökning i mitt anförande. Jag valde att prata om de företagare som jag har träffat och pratat med. Jag pratade om Solveig som har valt att lägga ned sitt förskoleföretag, om restaurangen på Södermalm som ena året fick tillstånd att bygga en uteservering för 1 miljon kronor för att nästa år få reda på att den inte fick stå kvar och om kioskägarna i Kungsträdgården som blev hotade med

vräkning. Du kan ju prata med företagarna i Stockholm i stället för att hänvisa till de här undersökningarna. Dessutom tittar Svenskt Näringslivs undersökning på det som vi gör här i kommunen. De undersökningar som du hänvisar till är ju undersökningar som tittar på hela Stockholmsregionen. Nu pratar vi kommunpolitik i den här salen, och det är också det som Svenskt Näringsliv tittar på.

Anförande nr 164

A n d e r s G ö r a n s s o n (S): Stockholm är ändå en betydande del, jag skulle till och med kunna vara så djärv och säga att det är den mest betydande delen, av Stockholmsregionen och kanske till och med Stockholmsregionens tillväxtmotor. Det är inte oväsentligt i det sammanhanget. Jag håller med om att man ska prata med företagare. Det gör jag många gånger, men poängen var att bredda bilden, inte att underkänna Svenskt Näringslivs undersökning. Jag tyckte att det var bra att du inte använde den. Problemet är att det bara är den referensen som kommer upp. Jag tycker att det vore intressant om Alliansen också diskuterade de undersökningar som pekar på andra delar och lyfter fram andra exempel. Det är viktigt i tider som dessa att man diskuterar hur det är i stället för att diskutera något slags fantombild.

*§ 25 Hälsofrämjande insatser för äldre*

## Anförande nr 165

A n n - K a t r i n Å s l u n d (L): Ordförande! Jag vill börja med att yrka bifall till den här motionen så att jag inte glömmer bort det. Jag tycker att yrkandena i den här motionen är tämligen enkla och tydliga: Att kommunfullmäktige uppdrar åt stadsdelsnämnderna att ta fram en plan för hälsofrämjande och förebyggande insatser, att kommunfullmäktige uppdrar åt äldrenämnden att sprida resultaten av forskning om hälsofrämjande och förebyggande insatser för äldre till stadsdelsnämnderna och att följa upp och utvärdera stadsdelsnämndernas arbete och att kommunfullmäktige uppdrar åt stadsdelsnämnderna att se till att det finns öppna, icke biståndsbedömda mötesplatser för äldre under hela året.

Den här motionen är väckt med anledning av en revisionsrapport som visade att det såg så otroligt olika ut i de olika stadsdelarna.

Forskning visar att det finns nästan ingenting som är så viktigt för att skjuta upp åldrandet och kunna leva ett aktivt liv som att det finns hälsofrämjande åtgärder. Det lägger fler friska och aktiva år till livet. Det gäller den fysiska och psykiska hälsan, och ökar förstås möjligheten att rå över sitt eget liv. Man ska inte vara beroende av vilken stadsdel man bor i.

I remisserna från stadsdelarna, Skarpnäck, Spånga-Tensta och Södermalm, har man räknat upp vad man gör i just deras stadsdelar, och det är väldigt bra, men det är egentligen inte det motionen handlar om. Den handlar om att man ska ha tillgång till bra hälsofrämjande åtgärder i precis hela staden oavsett var man bor. Jag kan inte förstå hur Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Vänsterpartiet och FI bara kan luta sig tillbaka och säga att detta inte behövs, och så hänvisar man till att vi nu bygger seniorboenden med aktivitetscenter. Det är naturligtvis jättebra, men det räcker inte för alla. Det passar inte alla. Dessutom är inte de här seniorboendena med aktivitetscenter jämt fördelade över staden.

De öppna verksamheter som finns är otroligt viktiga. De ska naturligtvis inte, vilket de är i vissa stadsdelar, vara stängda när man behöver dem som mest, när ensamheten är som allra störst. Det handlar om sommarmånaderna när släkt och vänner är bortresta på semester och man sitter där ensam i sin lägenhet, det handlar om långhelger där den som inte har man eller barn längre, eller kanske aldrig har haft, får sitta ensam hela julhelgen och hela påskhelgen. Jag hört berättas att det finns de som säger: Jag har faktiskt glömt bort hur min egen röst låter eftersom jag inte har haft någon att prata med på hela tiden.

Jag förstå inte att det inte skulle kunna vara en fråga som man kan bifalla rakt upp och ned. Det är inget konstigt, och det är inte jättepolitiskt egentligen. Men ni säger nej av gammal hävd.

## Anförande nr 166

Borgarrådet B o u c h e r (V): Ordförande, ledamöter och eventuella åhörare! Tack för en viktig motion! Det har hänt en del sedan vi svarade på den här motionen, och så är det ju ofta. Med samma revisionsrapport i botten skrev Ann-Katrin Åslund en



motion och vi lade ett budgetuppdrag. Det är det privilegium man har när man är i majoritet. Inför 2018 lade vi ett budgetuppdrag. Jag ska återkomma till det.

Att stärka stadens förebyggande arbete riktat mot äldre kommer att vara avgörande för staden ur många perspektiv som vi i dag kanske inte ens tänker på. De äldre utgör en mindre andel i Stockholm i dag om man jämför med andra kommuner och framför allt andra länder. Det kan vi tacka den höga nativiteten i Sverige och i Stockholm för men också den betydande invandring vi har haft i Sverige. Det gör att vi inte har riktigt samma demografiska utmaningar som man har i andra länder och även i andra kommuner.

Men den demografiska utvecklingen kommer att öka andelen äldre även hos oss i Stockholm, och det kommer att vara mycket. Stockholm har ovanligt goda förutsättningar att möta den här demografiska utmaningen, men det ställer även högre krav på att vi ska kunna leverera. Vi har ingen ursäkt att inte göra det. Stockholm ska naturligtvis vara ett föredöme, och hälsofrämjande insatser är en viktig och faktiskt avgörande pusselbit i den framtida äldreomsorgen. Ansvar för det hälsofrämjande och förebyggande arbetet ligger i första hand på stadsdelarna, och det tycker jag att det ska göra eftersom som det är på lokal nivå som man bäst vet vilka insatser som behövs. Olika stadsdelar har olika förutsättningar, så lösningarna behöver också se olika ut.

I rapporten Skillnadernas Stockholm visas bland annat att hälsa och välbefinnande påverkas av en rad olika faktorer, och flera studier visar att det finns ett nära samband mellan socioekonomisk status och hälsa. Skilda uppväxtvillkor förklarar helt enkelt ofta skillnader i den äldre befolkningens hälsa. Det visar att hälsorisker i barndomen påverkar välbefinnandet under resten av livet, vilket också betyder att vi behöver väldigt många olika sorters insatser i staden, precis som Ann-Katrin sade alldeles nyss.

Vi vet att stadsdelarna satsar olika mycket på det hälsofrämjande och förebyggande arbetet, och det är också tydligt i den här revisionsrapporten som motionen hänvisar till. I syfte att utveckla de hälsofrämjande insatserna gav vi därför äldrenämnden i uppdrag i årets budget, det som jag inledde med, att kartlägga stadsdelsnämndernas förebyggande arbete som riktar sig till äldre. Utifrån den kartläggningen kommer vi att få en bättre bild av vi faktiskt behöver göra. Vår målsättning är naturligtvis att stadens äldre ska ha samma förutsättningar att bibehålla sin självständighet så länge som möjligt oavsett var i staden de bor.

Jag delar i mångt och mycket motionens anda och inriktning, och jag tycker att vi jobbar efter den också.

Anförande nr 167

**A n n - K a t r i n Å s l u n d (L):** Det är jättebra att ni har jobbat med den här frågan. Det är bra med en kartläggning, och den behöver göras. Det har jag ingenting emot. Men det finns verksamheter som är stängda på sommaren i vissa stadsdelar, och de är stängda över jul. Man säger att det inte finns någon efterfrågan, men det är mycket man inte ser om väljer att inte se det. Det finns saker som man kan göra innan kartläggningen är klar. Man kan också ställa krav på stadsdelarna att det ska finnas en basnivå. Det behöver man inte vänta med tills kartläggningen är klar.

## Anförande nr 168

Borgarrådet B o u c h e r (V): Jag tänker återkomma i mitt nästa inlägg till vad vi faktiskt gör, men jag tycker att det är viktigt att göra den här kartläggningen eftersom det kan se väldigt olika ut. Den senaste kartläggningen vi gjorde är från 2015. Det var då vi upptäckte de verksamheter som inte är öppna. Vi behöver verkligen få syn på det här igen och se vad stadsdelarna gör på totalen och varför det ser ut så här. I övrigt delar jag din analys. Det är lätt att säga att det inte behövs, men sannolikt behövs det mer än man kanske säger. Det är riktigt. Det får vi återkomma till helt enkelt.

## Anförande nr 169

C h r i s t i n a L i n d e r h o l m (C): Ordförande, fullmäktige! Det här är en mycket viktig motion. Den är viktig av så många skäl. Den pekar på vilka behov som finns, och den pekar också på att det inte är likställt mellan de olika stadsdelarna. Det ska finnas variation efter behov, men det ska finnas tillgång till hälsofrämjande åtgärder överallt. Det som saknas här är en styrning från majoritetens sida så att man gör någonting, tar tag i de här frågorna och tar det på allvar och ser vilka positiva fördelar det har med äldre som mår bra längre upp i åldrarna. Även om andelen äldre är lite lägre i Stockholm blir de äldre allt fler och allt äldre. Det är oerhört viktigt att vi tar tag i de här frågorna.

Man kan undersöka och man kan tillsätta, men det viktiga är att man tittar på vad stadsdelarna gör. Hur ser det ut? Hur är det på somrarna? Vad finns det för förutsättningar att göra mer?

Eftersom motionen är viktig och eftersom fler friska år är en win-win-situation behöver man egentligen bara säga: Bifall till motionen! Och det är vad vi gör i och med att vi yrkar bifall till reservationen i kommunstyrelsen.

## Anförande nr 170

Borgarrådet B o u c h e r (V): Jag fortsätter att hålla med. Ert verktyg är att skriva motioner. Vi har ansett den besvarad. Vi säger inte nej. Vi gör saker. Vi har lagt ett budgetuppdrag. Det är vårt privilegium i majoriteten. Vi har lagt ett budgetuppdrag att göra den kartläggning som vi anser behöver göras.

När jag sade att vi har en liten andel äldre i dag – vi kommer att få en dubbelt så hög andel äldre lite längre fram – menade jag egentligen bara att vi har bättre förutsättningar än många andra, både länder och kommuner, att verkligen göra någonting bra. Det gäller att vi får upp ögonen för det och inte glömmer bort det bara för att andelen inte är så hög just nu. För mig är det snarare ytterligare en starkare motor. Vi har alla förutsättningar att göra ett bra jobb. Det var därför jag lyfte fram att vi har en ganska liten andel i dag.

## Anförande nr 171

C h r i s t i n a L i n d e r h o l m (C): Ja, och det skulle ju vara lika lätt att bara bifalla motionen eftersom det som ska göras görs. Man inser problematiken, man inser betydelsen av att arbeta med de här frågorna, med hälsofrämjande åtgärder och mer öppna verksamheter under hela året. Kartlägga kan man göra hur mycket som helst, men man måste också styra stadsdelarna. De ska göra jobbet, men de måste få ordentliga direktiv från majoriteten.

## Anförande nr 172

R i c k a r d W a l l (-): Ordförande, fullmäktige! Centerpartiets Christina Linderholm berömmar den här motionen och säger att det är en mycket viktig motion. Hon öser så mycket beröm över den att jag måste reagera. Enligt min uppfattning när jag tittar på motionen innehåller den egentligen väldigt lite utöver att man ska följa stadsrevisorernas rekommendationer och möjligen lite grann om förlängda öppettider. Här är domarna mot Centerpartiets riksdagskandidater.

## Anförande nr 173

C h r i s t i n a L i n d e r h o l m (C): Ordförande! Jag måste få protestera. Det här hör inte hemma i Stockholms stads fullmäktige. Jag förstår inte att presidiet tillåter detta gång på gång.

## Anförande nr 174

O r d f ö r a n d e n : Protesten godkänns. Du har blivit tillsagd flera gånger, Rickard Wall. Du måste hålla dig till ämnet, vara saklig, hålla en normal ton och inte komma med personangrepp eller visa upp domar mot andra personer. Du blev tillsagd alldeles nyss av förste vice ordföranden för ungefär samma sak.

## Anförande nr 175

E r i k S l o t t n e r (KD): Ordförande, fullmäktige! Jag ska bara mycket kort instämma i de inlägg som har gjorts hittills av mina allianskollegor och yrka bifall till Ann-Katrin Åslunds motion. Jag tycker inte minst att den tredje att-satsen om fler icke biståndsbedömda mötesplatser och träffpunkter för äldre är mycket viktig. Det är ett bra sätt att minska ensamhet och social isolering.

Bifall till motionen!

## Anförande nr 176

D e n n i s W e d i n (M): Ordförande! Moderaterna yrkar bifall till den här motionen. För att säkra en jämlik tillgång till hälsofrämjande insatser måste stadsdelarna arbeta mer aktivt med den här frågan. Det måste dels bli en tydligare styrning från äldrenämnden och kommunfullmäktige, dels bli en större medvetenhet hos stadsdelsnämnderna om vikten av att arbeta just förebyggande. Det är ett övergripande problem med för stora skillnader mellan stadsdelarna. Det vet vi. Det beror i alltför hög utsträckning på var du bor som äldre vilken vård och omsorg du får. Det är solklart när vi tittar på biståndsbedömningens avslag på ansökningar om boendeplats. Av dem som förra året sökte sig till vård- och omsorgsboende i Hägersten fick över 30 procent avslag men i Skarpnäck fick under 6 procent avslag. Det är helt enkelt ett vårdlotteri om du är äldre i den här kommunen. Det är skillnader mellan stadsdelarna som jag hävdar att vi inte skulle acceptera inom exempelvis sjukvården.

Det är inte acceptabelt att, som i ett par stadsdelar, samtliga öppna verksamheter för äldre håller stängt periodvis under sommaren. Här krävs det en skärpning, och det är det som revisorerna också anmärker på. Vi måste utgå ifrån den äldre och sätta den i centrum snarare än att de ska anpassa sig efter våra stängda verksamheter.

Nu pratar majoriteten om trygghetsboenden med aktivitetscenter, och det är ju stadsdelarna som kommer att ansvara för de aktivitetscenter som ska finnas på boendena. Det är viktigt att dessa aktiviteter såväl är hälsofrämjande som lyckas att

skapa en social gemenskap. Aktiviteterna bör bestämmas mer lokalt på respektive boende. Det är någonting som Moderaterna särskilt framhåller.

Men vi anser inte att detta räcker, och jag yrkar därför bifall till motionen. Stadsdelarna bör få ett resurstillskott för att kunna ha fler öppna verksamheter året om.

Anförande nr 177

Borgarrådet B o u c h e r (V): Jag vet att det är tråkigt med kartläggningar, men vi gör det för att vi verkligen ska ha på fötterna när vi sedan gör det vi vill göra. Jag vill också gärna säga att, vilket jag tror att jag sade tidigare här i fullmäktige också, vi ska göra olika i olika stadsdelar för att det ska bli lika eftersom det finns olika förutsättningar och olika behov. Vi ska inte alltid peka med hela handen och säga att alla stadsdelar ska göra precis så här, för det ser olika ut i olika stadsdelar.

Vi gör en hel del saker. Ni har redan nämnt aktivitetscenter flera gånger. Där har vi pekat med hela handen. Stadsdelarna har fått i uppdrag att utifrån sina lokala förutsättningar ansvara för att skapa aktivitetscenter i anslutning till så många seniorboenden som möjligt. Vi har också avsatt pengar för det i budgeten. Hittills har 13 aktivitetscenter startats över staden, och ett till kommer att starta under våren och sex till under hösten. Vi är på gång.

Aktivitetscentren ska bidra till social gemenskap och vara en social mötesplats för äldre. Stadsdelsnämnderna ska ansvara för att bedriva sociala aktiviteter på dessa ställen, erbjuda möjlighet till kaféservice och gemensamma måltider, bidra till fysisk aktivitet samt utveckla verksamheten tillsammans med dem som bor där. Men de är också öppna för alla äldre, och är alltså en form av öppen träffpunkt.

Jag vill också gärna lyfta fram föreningslivet som vi också har tittat på och höjt bidragen till under den här mandatperioden. I dagsläget finns ett 30-tal föreningar som får bidrag från staden för att på olika sätt skapa mötesplatser som ger äldre möjlighet till social samvaro. Vi har höjt bidragen till de här föreningarna två gånger under den här mandatperioden. I det senaste årets budget höjde vi dem med 1 miljon kronor. Jag har varit runt och träffat flera föreningar, alltifrån den syriska som har flera hundra medlemmar till den betydligt mindre rumänska. Den betydelse de här föreningarna har för att informera, stötta och engagera äldre med annat modersmål och en annan kulturell bakgrund kan helt enkelt inte överskattas. Det här har varit en av mina hjärtefrågor under den här mandatperioden.

Jag har redan pratat om den kartläggning som vi gjorde 2015. Den kartläggning av det förebyggande arbetet som nu genomförs kommer att ge oss en uppdaterad bild av läget. Därmed yrkar jag fortfarande bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut som är att vi anser motionen besvarad, vilket man ofta gör när man tycker att man redan håller på med det som motionen vill att man ska göra.

*§ 26 Utnyttja ytan under Uggleviksreservoaren*

Anförande nr 178

**C h r i s t i n a L i n d e r h o l m (C):** Ordförande, fullmäktige! Jag vill tacka för behandlingen av motionen och är inte förvånad över att man har hittat så förfärligt många hinder för att göra någonting över huvud taget av den här platsen. Det är en fantastisk plats. Javisst, den ligger i Nationalstadsparken, men bara detta faktum är ju inget hinder för aktiviteter. Såvitt jag vet har vi en oändlig massa aktiviteter i Nationalstadsparken. Det är springlopp, hästtävlingar och det var till och med en hårdrockskonsert härom sommaren. Det är helt klart att det går att ha aktiviteter i Nationalstadsparken.

Den här byggnaden och det här området har en stor potential. Vi har nämnt några möjliga aktiviteter som man skulle kunna ha där. Man skulle kunna sommarutställningar, sommarkafé och sommarbarhäng. Det finns så många möjligheter till att fler ska kunna träffas och umgås på den här platsen. Allt behöver inte vara högljutt och störa grannar, men att det är liv och rörelse är å andra sidan någonting som väldigt många gillar när man bor i en stad.

Vi tycker att svaret på motionen har visat mer på hinder än möjligheter. Centerpartiet fortsätter att driva frågor som gör Stockholm till en gladare, roligare och mer aktiv stad med fler möjligheter till arrangemang även i Nationalstadsparken.

Bifall till Karin Ernlunds yrkande i kommunstyrelsen!

Anförande nr 179

**Borgarrådet L u h r (MP):** Herr ordförande! Tack till Centerpartiet för en bra motion! Jag tycker att intentionen med den här motionen är mycket bra. När staden växer måste vi hitta nya ytor som vi kan samsas om, där vi kan vistas och där vi kan hitta på roliga saker. Det är mycket viktigt att identifiera de här platserna. Jag tycker att det behövs fler förslag i den riktningen. Jag tycker att det är jättebra att göra staden mer levande och försöka hitta på nya saker där man kan bli nyfiken och förvånad. Men sedan är det lite konstigt att det nästan alltid landar i att vi ska ha en nattklubb eller en bar. Det är nästan alltid där vi hamnar till slut.

Jag tycker att själva idén med det här är bra, men under remissbehandlingen har det visat sig att vattenreservoaren måste klassas som ett skyddsobjekt. Det här är en vattenreservoar som används och innehåller vatten för innerstaden och för Lidingö. Det är alltså vårt dricksvatten. Det en ganska viktig del av vår infrastruktur, och då kan man faktiskt ha full förståelse för att Stockholm Vatten behöver tillgång till den här vattenreservoaren och behöver kunna köra in och ut med bilar i området. Det är inga konstigheter med det. Den här platsen är inte lämplig för stationär verksamhet där man ställer upp saker som inte går att flytta väldigt snabbt när man behöver vidta akuta åtgärder.

Dessutom håller man på att bygga om den här reservoaren. Det kommer att bli fler pelare under och mycket trängre ytor som gör att det kommer att vara svårare att komma in med bilar. Just nattklubbsverksamhet och stationära verksamheter är inte så lämpligt på den här platsen, och inte främst för att det är i Nationalstadsparken utan för att det faktiskt är en del av vår viktiga infrastruktur.

Jag vill säga tack för en spännande motion. Jag hoppas att det kan komma fler motioner som pekar ut andra platser där vi kan göra roliga och spännande saker i fortsättningen.

#### Anförande nr 180

**C h r i s t i n a L i n d e r h o l m (C):** Tack för de vänliga orden! Vi kommer ständigt att titta på nya platser och komma med nya förslag på små gömda platser eller små områden under broar eller var det kan vara, wasted spaces, någonstans i staden där man kan göra något roligt. Vi tycker att vi ska ha en 24-timmarsstad. Vi tycker att man även ska kunna få ta sig en drink på en oväntad plats. Jag vet att det finns många som har andra uppfattningar om det, men vi kommer ändå att fortsätta att vara idérika. Hade inte vi varit det hade vi varken haft foodtrucks eller mycket annat i den här staden. Vi fortsätter att gå före.

#### Anförande nr 181

**B o r g a r r å d e t L u h r (MP):** Jag kan inte annat än hålla med, men jag måste ändå upprepa att det finns så himla mycket saker som vi skulle kunna göra i den här staden som också skulle kunna vara viktigt för barnfamiljer och olika föreningar. Det finns massor med saker som inte behöver vara en nattklubb, som Centerpartiet oftast kontrar med. Nattklubbar är kanske inte det som vi har mest brist på, utan det finns faktiskt ställen där man kan ha en rofylld miljö också. Men i just det här fallet är det inte det som är huvudorsaken till att vi säger nej till motionen, utan det är faktiskt att det här är en viktig infrastruktur som vi får vårt vatten ifrån.

#### Anförande nr 182

**R i k a r d W a r l e n i u s (V):** Herr ordförande! Jag gillar egentligen också attityden bakom den här motionen, det vill säga att ta till vara på döda ytor i staden och göra dem roliga. Jag har inte något emot att man kan ta sig en drink på oväntade platser. Jag gillar också att skriva en motion om det och vilja förändring. Det friskt vågat och därmed häften vunnet. Men ibland måste man kanske också ta till sig av saklig kritik och kunna ompröva ståndpunkter.

Sällan har väl så fundamentala invändningar riktas emot en motion som denna om ytan under Uggleviksreservoaren. Enligt svaren från staden skulle Stockholm Vatten inte klara lagkraven och inte kunna säkerställa stadens vattenförsörjning. Det är ganska fundamentala grejer. Det är alltså ett skyddsobjekt. Det sägs att en nattklubb där skulle utgöra en fara för allmänheten. Obehöriga har därför inte tillträde till området, vilket också torde begränsa möjligheterna till näringsverksamhet där. Vi fick också höra från Katarina att den ska byggas om, och ytan kan då inte användas.

Det här är inte heller stadens mark, utan det är Kungliga Djurgårdsförvaltningen som i så fall kanske skulle kunna fatta ett beslut om det här området. Dit kan ni vända er, men de verkar inte heller särskilt positiva till det här förslaget utan säger att det vore mycket olämpligt att göra det här till en nattklubb eller något annat. Det är också en del av Nationalstadsparken och ett nationellt intresse att bevara de kultur-, natur- och rekreationsvärden som detta skulle kunna hota. Det skulle kunna störa djurliv, och det ligger också bostäder inom hörhåll. Det är inte bara små hinder som räknas upp, utan jag skulle vilja säga att det är ganska fundamentala invändningar som reses mot projektet. Tillgänglighetskrav reses också av remissinstanser.

Det är som sagt en jättekul idé, men under tyngden av den samlade expertisen vore det kanske bra att ge upp just den här frågan och komma med nya förslag.

Anförande nr 183

**C h r i s t i n a L i n d e r h o l m (C):** Ordförande, fullmäktige! Jag kan inte låta bli att säga att självfallet har vi respekt för att byggnaden är skyddsklassad, men vi måste ändå kunna få uppmärksamma staden på den. Det här är en fantastisk byggnad. Jag skulle vilja att många fler stockholmare såg den. Om det kan bli resultatet av vår motion har vi ändå nått en bit framåt. Att man just nu håller på och renoverar den innebär väl att den kommer att bli ännu bättre. Jag tror att det går att göra saker runt omkring.

Men kom inte dragande med att vi inte kan ha aktiviteter i Nationalstadsparken, för det pågår grejer där nästan varenda helg. Det är fullt möjligt att vara där. Det är tävlingar av olika slag, det är galopptävlingar på Gärdet och allt möjligt som försiggår där. Iron Maiden var i Nationalstadsparken och spelade, och det var minsann på natten. Det går.

Anförande nr 184

**R i k a r d W a r l e n i u s (V):** Jag tolkar ändå detta så att ni nu backar och inser att det kanske inte är så lämpligt att ha till exempel nattklubsverksamhet där. Men det inte mig ni behöver övertyga utan kungen, så testa där.

Anförande nr 185

**P e r O s s m e r (SD):** Herr ordförande, ledamöter! I början av den här mandatperioden hade ett borgarråd från majoriteten en debatt med en ung man som satt på samma bänk som jag. Hon avslutade sin tredje replik med: Det var det dummaste jag har hört. Han kunde alltså inte svara på det. När jag läste motionen kom jag osökt att tänka på vad borgarrådet då sade.

Vi kan notera att Tekniska högskolan, som finns alldeles i närheten av reservoaren, inte brytt sig om att svara. De har väl uppfattat det hela som ett dåligt studentskämt. Centerpartiet bedriver ju en jakt på så kallade wasted spaces i Stockholm. Det finns sådana. Ett exempel är betongsamlingen här borta som kallas Järnvägsparken. Man angriper i sin iver Nationalstadsparken och Lill-Jansskogen. Man vill utnyttja hela den här vattenreservoaren till nattklubb, foodtrucks och containerbar, och för att urskulda sig menar man att det urbana trycket är viktigare än intresset för djur- och växtliv. Det är en konstig bedömning. Den är häpnadsväckande. Det finns många djur där. Jag ska inte gå in på alla, men det finns framför allt ett fågelliv med våra större rovfåglar och den lilla duvhöken som ständigt syns där.

Sedan säger remissinstanserna att reservoaren ligger på en kulle och att musiken kommer att innebära omfattande bullerstörningar i kringliggande bostadsbyggelse. Det gäller alltså människor, och då talar vi inte om djurlivet som kommer att förjagas.

Sedan är den här vattenreservoaren ett skyddsobjekt, som vi har varit inne på. Det är ett mycket känsligt föremål för sabotageinsatser. Jag var där och tittade i förmiddags. Jag cyklade dit, och jag har sett en hel del skyddsobjekt i militärverksamhet. Tyvärr är den inte särskilt väl skyddad. Jag kan också dementera en annan sak. Det pågår ingen renovering där nu. Obehöriga har inte tillträde där. Jag ska inte rabbla upp vad alla

remissinstanser säger, men Kungliga Djurgårdsförvaltningen, som på sätt och vis är ägare, säger: Att upplåta Uggleviksreservoaren för nattklubbsverksamhet är mycket olämpligt.

Det är återhållsamt och diplomatiskt skrivet av kungahuset. Och sedan tar man också avstånd från det hela i andra avseenden. Det är bara att konstatera att nattklubbsverksamhet, olika barer i containrar och musik som hörs kilometervis inte hör hemma i Lill-Jansskogen.

Herr ordförande! Därför yrkar jag avslag på motionen.

Anförande nr 186

P e t e r B a c k l u n d (L): Ordförande, ledamöter! Det här är en ganska rolig och trevlig motion på många sätt. Det inte alls något fel på tanken i detta. Om det nu skulle vara en nattklubb eller inte kan man ju verkligen diskutera. Men vi tycker att det behövs fler publika verksamheter i Stockholm. Det ger också en mycket levande stad med publika verksamheter. Det ökar attraktiviteten att bo och verka här, och det drar också till sig en del turister. Det bidrar förhoppningsvis till att ge en internationell bild av Stockholm också. Och inte minst skapar det också lite olika typer av jobb.

Men sedan kommer ett litet ”men”, och det är att vi trots allt inte tror att platsen är särskilt lämplig med tanke på att det är en vattenreservoar och ett skyddsobjekt. Christina Linderholm pratade här om att man säkert kommer att återkomma med fler pigga förslag. Det ser vi fram emot, men det kanske inte bara är Centern som lägger sådana förslag, utan vi i Liberalerna gör det kanske också.

Anförande nr 187

E l l i n o r R i n d e v a l l (S): Ordförande! I dag kan Sveriges och Stockholms medborgare ta rent vatten i kranen för självklart. Men de senaste åren har vi, bland annat genom torkan i Örebro, påmint om att det kanske inte är helt självklart. Stockholm växer. Vi ska bygga lägenheter, vi ska inrätta naturreservat och skapa förutsättningar för sport och nöjen, men vi måste öka kapaciteten för rent vatten. Det innebär att rena det vi släpper ut men också säkra hög kvalitet på det dricksvatten vi har och bygga ut våra VA-nät. Stockholm Vatten och Avfall behöver bygga om Uggleviksreservoaren för att klara det nuvarande och framtida vattenbehovet.

Kort sagt instämmer jag i vad alla andra har sagt tidigare om att det är ett jättebra initiativ. Det är kreativt. Jag har egentligen bara lovord, men det är, som vi har konstaterat, inte en bra plats här.

Bifall till kommunstyrelsens förslag!

Anförande nr 188

M e r v i M ä k i n e n A n d e r s s o n (S): Ordförande, ärade ledamöter! Intentionen i motionen är strålande. Vi måste faktiskt fortsätta att hitta nya bra platser att överraska stockholmarna med och främja utfyllnaden av så kallade tomma ytor även med verksamheter i Nationalstadsparken. Det är alldeles riktigt att det sker en massa verksamheter där, och det kan också ske på andra grönområden. Men det var någon som sade att under tyngden av den samlade expertisen kanske det inte är så himla lämpligt just där. Nej, kanske inte, men jag tycker att det är jättebra att man



fortsätter att hitta nya platser. Och som Christina sade tycker jag också att det är rätt okej med idén om att ta en drink på ett oväntat ställe, men vi måste välja platserna bättre. Vi minns alla det oförglömliga förslaget att ha en nattklubb på Årsta holmar.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

*§ 28 Jobbtorg för validering**§ 29 Låt Stockholm vara pilotkommun för startjobb**§ 30 Minska jobbklyftan i Stockholm genom systematiska insatser för att fler människor ska gå från utanförskap till egen försörjning*

## Anförande nr 189

G u l a n A v c i (L): Herr ordförande! Jag börjar med mina yrkanden. Jag yrkar bifall till Liberalernas och Moderaternas gemensamma reservation, som rör punkt 33 och handlar om jobbtorg för validering. Jag vill även yrka bifall till Liberalernas reservation under punkt 99 om att låta Stockholm vara pilotkommun för startjobb.

Jag tänkte prata om validering, för det är någonting som vi behöver prata mycket mer om. Vad händer när nyanlända kommer till Sverige och inte minst till Stockholm? Vi har ju sett hur integrationspolitiken misslyckas totalt med att fånga upp kompetens, utbildning och arbetslivserfarenhet som människor har med sig i bagaget. Det är ett enormt slöseri med kompetens, som vi går miste om. Därför har Liberalerna de senaste två åren i budgeten föreslagit att man inför ett nytt jobbtorg för validering.

Det är otroligt viktigt att den här första tiden används väl och att vi har rätt insatser och verktyg när nyanlända kommer till Stockholm. Då menar vi att vi behöver ett samlat hus, ett valideringsjobbtorg, dit de nyanlända kommer och får hjälp med att gå igenom utbildning, arbetslivserfarenhet och så vidare, så att de sedan kan lotsas rätt vidare. I dag är det så att valideringen är utspridd på olika instanser. För att vi i Stockholm ska få ett samlat grepp måste vi ha en samlad verktygslåda för det här. År 2015 vet ju alla att det kom över 163 000 asylsökande, och väldigt många kom till Stockholm. Även åren 2016 och 2017 har väldigt många kommit till Stockholm för att hitta sig en framtid här, snabbt påbörja sin etableringsinsats och därmed också kunna få jobb och egen försörjning.

Jag tycker att det är väldigt tråkigt att majoriteten och inte minst Socialdemokraterna tar så lättvindigt på det här med valideringsverktyg. Ni hänvisar i ert svar till att det här är någonting som görs inom ramen för sfi-verksamheten och vuxenutbildningen, men det är inte tillräckligt. Vi måste ta till vara de kompetenser som människor har med sig till Stockholm. Det behöver göras ännu mer insatser för att människor snabbt ska komma i arbete efter avslutad etablering. Vi har ju också år efter år sett att det trots att vi har en stark och hög högkonjunktur är alldeles för få som kommer in på arbetsmarknaden. Vi behöver sänka trösklarna in, men vi behöver också hitta de rätta verktygen, så att vi tar vara på den kompetens som finns. Jag tycker att det är tråkigt att Socialdemokraterna tar så lättvindigt på den här frågan.

## Anförande nr 190

J o h a n n a S j ö (M): Ibland är de politiska skillnaderna mellan höger och vänster här i salen tydliga. I frågan om arbetsmarknadspolitik och synen på arbete och integration är skillnaderna dock inte alltid enkla att förstå vid första påsyn. Från Moderaterna vill vi verka för en sammanhållen stad, där stockholmarna ska ha arbete och vara delaktiga, oavsett om de bor i Rinkeby eller på Östermalm. Från Moderaterna vill vi att arbetsmarknadsinsatser ska leda till arbete. Från Moderaterna vill vi stärka

arbetslinjen, så att det lönar sig bättre att arbeta än att leva på bidrag. Det är lätt att tro att alla andra vill det här inne också. Då blir frågan: Vad är skillnaden?

Skillnaden är att vi vill göra någonting åt problemen nu, inte bara avvakta. Skillnaden är att vi inte nöjer oss med att skapa utrymme för byråkrater att fatta beslut, utan faktiskt är tydliga med vilken sorts beslut som ska fattas. Det är nämligen det som är politikernas ansvar. Politiker ska sätta ned foten och säga vad som ska göras, inte lämna luddiga instruktioner och svåra avvägningar till tjänstemännen. Politiker ska ta det ansvaret och stå till svars för de gjorda prioriteringarna. Det är oss politiker som väljarna kan hissa eller dissa, och det är vårt ansvar att leda.

När jag läser svaren från den socialdemokratiska majoriteten och dess SLK blir det skrämmande tydligt att de inte är beredda att ta det ansvaret. På punkt efter punkt är det tydligt att majoriteten lämnar mycket övrigt att önska vad gäller handlingskraft, tydlighet och ambition.

Svaren kan delas in i tre olika grupper. Ett: Man ska avvakta en utredning eller fundera på om någon kanske skulle kunna tänkas inleda en utredning. Två: Byråkraterna kan kanske redan göra det Moderaterna vill, och då vågar majoriteten i nuläget inte säga om det vore vare sig önskvärt eller oönskat. Tre – i ett enda fall: Man säger nej. Den tydligheten förekommer alltså enbart på en punkt, och då handlar det om att man är emot att införa en restriktivitetsnorm i biståndsbedömningen. Alla andra förslag kan stoppas in antingen i kategori ett eller i kategori två.

Men rädda pojkar får inte kyssa vackra flickor. Politiken ska förbättra och förändra Stockholm, inte ducka och blunda. Jag yrkar bifall till Moderaternas reservation i kommunstyrelsen avseende motion 2017:45.

Anförande nr 191

Borgarrådet **B j u g g r e n** (S): Jag vill inledningsvis yrka bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut vad gäller alla motioner.

Jag kanske tar vid lite grann där Johanna Sjö också var. Vad är det egentligen för skillnad på oppositionens och majoritetens arbetsmarknadspolitik? Man kan ju ändå se lite skillnad i resultat. Nu har vi inte haft åtta år på oss, som Moderaterna hade när de ledde staden, men efter snart fyra år ser vi att arbetslösheten har pressats ned till 6 procent. Det ekonomiska biståndet på grund av arbetslöshet har gått ned med 20 procent. Ungdomsarbetslösheten har minskat med en fjärdedel sedan 2014. Vissa försöker vifta bort det med att det bara har hänt. Men det är ju inte så att det bara har hänt, utan det krävs vissa insatser för att se till att rusta människor för de jobb som finns. Där har vi hållit i. Människor måste få möjlighet att rustas till jobb. Det gör vi genom att se till att alla som söker komvux kan gå på komvux, genom att se till att rikta utbildningsinsatser till dem som finns i jobbtorgens verksamheter och genom att se till att det finns Stockholmsjobb för dem som behöver en första rad på sitt cv.

När det gäller den konkreta frågan om validering kan jag säga att vi har utökat komvuxskolornas möjlighet att jobba med valideringen genom att fler har möjlighet att gå utbildningar eller bara tentera utbildningar. Det är klart att validering är så mycket mer. Det är ett stort partsgemensamt viktigt åtagande att validera människor till jobb. Staden kan inte ensam ta över det, speciellt inte om man, som Liberalerna

vill, skär ned på resurserna till arbetsmarknadsförvaltningen. Det skulle krävas enorma resurser för att staden själv skulle fixa den validering som arbetsmarknadens parter gör i dag.

När det gäller det andra förslaget, om att testa nya modeller som inte ens finns i det fungerande systemet på Arbetsförmedlingen, inklusive lägre löner, är mitt svar väldigt klassiskt socialdemokratiskt: Lägre löner ger inte fler jobb! Vi får inte fler busschaufförer i Stockholm för att vi sänker deras löner. Det som behövs är att fler människor får körkort och kan köra buss i Stockholm. Att se till att vi har fattiga arbetare i vår stad kommer inte att lösa problemet med kompetensförsörjningen, utan vi måste se till att människor kan ta de jobb som finns. Vi ska fortsätta att investera i människor och fortsätta att möjliggöra att fler får egen försörjning i vårt Stockholm.

#### Anförande nr 192

**G u l a n A v c i (L):** Fru ordförande! Det var mycket som borgarrådet sade på sina tre minuter. Jag måste fråga dig en sak, Emilia Bjuggren. Du sade att du är väldigt nöjd och stolt över att ni har fått ned arbetslösheten. Det hade varit märkligt om den här majoriteten inte hade fått fler i arbete, med tanke på att vi befinner oss i en högkonjunktur. Men jag måste fråga dig: Är du nöjd med den statistik som Arbetsförmedlingen presenterade i november förra året och som visade att bara 3 procent av utrikesfödda kvinnor som lämnar etableringen kommer i arbete och egen försörjning? Menar du på fullaste allvar att vi inte måste hitta olika lösningar och sänka trösklarna in till arbetsmarknaden, så att de som har låg utbildning ska kunna komma i arbete?

Vi behöver fler enkla men riktiga jobb. Alternativet är att många människor hamnar utanför och tvingas leva med försörjningsstöd. Om ni vill kan ni se till att inrätta ett jobbtorg för validering. Det handlar om viljan.

#### Anförande nr 193

**Borgarrådet B j u g g r e n (S):** Jag är absolut inte nöjd med den verklighet som vi i dag lever i. Det är därför vi år för år investerar i arbetsmarknadssatsningar, till exempel för att nå den grupp kvinnor som du nu nämner i ditt inlägg, Gulan Avci. Det är en stor skillnad. Vi konstaterar att det finns problem och jobbar med dem. Vi går i rätt riktning, men vi är inte på långa vägar klara. Vi griper inte efter halmstrån för att göra människor fattigare fastän de arbetar, utan vi ska se till att människor får riktiga jobb med en lön som de kan försörja sig på.

Betyder det att jag inte är stolt? Nej, det är klart att jag är stolt över det vi har gjort hittills. Jag hoppas att vi får förtroendet att fortsätta. Vi ska inte bara gå i rätt riktning utan se till att fler får möjlighet att försörja sig själva i Stockholm.

#### Anförande nr 194

**U l l a H a m i l t o n (M):** Fru ordförande! Jag gillar egentligen inte att gå upp och säga att vi var mycket bättre än vad ni varit, Emilia Bjuggren. Men du står här och jämför med våra åtta år. Under den tidsperioden rådde den största finanskris som världen skådat sedan slutet av 1920-talet. Du jämför det med era fyra år under innevarande mandatperiod, då vi har världens högkonjunktur. Jag måste faktiskt påminna om vad som hände under de två mandatperioder då vi hade makten här senast.

Rom byggdes faktiskt inte på en dag. Det var när Ulf Kristersson hade ansvar för de här frågorna tillsammans med undertecknad och flera andra, till exempel Lotta Edholm, som vi byggde upp den här jobbtorgsverksamheten, som ni nu kan leva gott på. Det är det ni lever på i dag. Det får man inte glömma bort i detta sammanhang.

Anförande nr 195

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Jag vill ge dig, Ulla Hamilton, att den jobbtorgsverksamhet som ni byggt upp är väldigt bra och viktig för det arbete som vi gör nu, inte minst när det gäller att slussa in fler i utbildning. Jag hoppas att du kan påverka din grupp att inte gå i den riktning som anges i er nuvarande budget. Där handlar det nämligen om att slå sönder det här genom att privatisera jobbtorgsverksamheten. Jag hoppas att vi får fortsätta att kraftsamla gemensamt för att få fler stockholmare i jobb. Det är min önskan och förhoppning, om ni får det minsta inflytande över politiken här framöver.

Jag håller helt med om att det är lättare att påverka arbetslösheten i högkonjunktur. Men jag tror inte att politiken saknar möjlighet och kraft att förverkliga saker och ting och förändra samhället. Jag tror inte att det helt och hållet är en slump att vi ofta lider av lågkonjunktur med moderata regeringar och oftare har högkonjunktur under socialdemokratiska regeringar.

Anförande nr 196

J o h a n P a c c a m o n t i (M): Fru ordförande! Jag vill börja med att yrka bifall till Moderaternas reservationer vad gäller motion 2017:45 och motionen som det hänvisas till i ärende 33.

I Sverige lever i dag ungefär en av sju i arbetsför ålder på bidrag. I Stockholm ser det något bättre ut, inte minst eftersom Stockholm är Sveriges tillväxtmotor. Men vi vet att sämre tider kommer. De brukar komma efter att Socialdemokraterna, ungefär som Emilia Bjuggren nämnde här, har spenderat ungefär alla pengar som finns, så att man behöver städa upp efter dem. Det är oftast det borgerliga regeringar får göra. Det är dessutom inte omöjligt att nästa nedgång blir mycket svårare än den som var för några år sedan. Just Stockholm klarade sig relativt väl, men Sverige är i dag väldigt oförberett för en kommande nedgång. Det finns ingen regering som har sparat så lite i högkonjunktur som den nuvarande. Därför måste vi rigga jobbpolitiken rätt nu. Det går inte att mäta hur effektiv man är när alla hjul snurrar precis som de ska. Det är dessutom så att en anledning till att det går väldigt bra för Stockholm är precis det som Ulla Hamilton nämner: Majoriteten har ju i praktiken köpt Alliansens politik. Men fler steg behöver tas, och det är det som Moderaterna föreslår i motionen.

Vi behöver se till att förbättra språkundervisningen för dem som är nya i Sverige. En avgörande idé är att ha ersättning i förhållande till resultat, det vill säga att man inte bara ska få betalt för att man går dit utan också måste se till att man lär sig någonting när man är på undervisningen. Vi måste se till att det ställs hårdare krav på alla som får del av den gemensamma försörjningen. Exempelvis kan det vara rimligt att den som under lång tid får försörjningsstöd också måste delta i samhällsnyttiga aktiviteter i staden, om man inte får jobb på annat sätt.

Sedan är det andra saker som behövs och som Moderaterna och allianspartierna gång efter gång har pekat på i våra budgetar: sänkt skatt för dem som jobbar och överlag

stramare bidrag, såväl i Stockholm som i Sverige. Alldeles nyligen visade ESO, ett expertorgan under Finansdepartementet, att man kan förlora på att ta ett jobb. Det är en helt orimlig utveckling i Sverige. Vi måste ha ett bidragssystem som är både rätt och rättvist, det vill säga rätt i den meningen att man inte ska förlora på att ta ett jobb och rättvist i den meningen att de människor som betalar in också ska se att det finns rättvisa bakom det.

Det finns oerhört mycket att göra här. Jag vill avsluta med att rikta en eloge till Socialdemokraterna, som bara för några dagar sedan svängde i frågan om bidrag till papperslösa. Jag välkomnar om socialdemokratin skulle svänga i de här frågorna också. Nu byter ju socialdemokratin position rätt ofta, men vill ni ha nya och fräscha idéer kan ni läsa i Moderaternas motion.

#### Anförande nr 197

**Borgarrådet Bjuggren (S):** Det blir lite skattretande att höra en moderat stå här och tala om budgethållning, när man vet vilka regeringar det är som har lämnat underskott, inte minst just den med Anders Borg senast. Man kan också titta på landstingets ekonomi. Sedan kan man diskutera vilka som lämnar underskott efter sig.

Men det är inte det vi pratar om, utan motionerna handlar om arbetsmarknadsåtgärder. Det gjordes en historieskrivning kring vems satsningar det är som skapar jobb. Jag är övertygad om att en väldigt viktig del som staden gör är det här med att man investerar i utbildning och ser till att människor kan ta de jobb som finns. Moderaterna har dock verkligen en historia av att skära ned på komvux – förvisso även på riksnivå, men jag tänker framför allt här i Stockholms stad, där man ju skar ned kraftigt under förra mandatperioden. En liten fråga är väl: Hur ser ni på det i dag? Om ni nu välkomnar denna politik så varmhjärtat, hur många komvuxplatser vill ni skära ned nu? Eller tänker ni se till att vi har kvar den komvuxgaranti som vi nu äntligen har infört?

#### Anförande nr 198

**Johan Paccamonti (M):** Fru ordförande! Vi kan börja med diskussionen om överskott och underskott, som man kan lägga till rätta genom att säga att det år då underskotten vändes till överskott var 2015. Det var nämligen det år då Alliansens budget gällde. Hur vet jag det? Jo, det var jag som skrev den hösten 2014. Jag välkomnar att Socialdemokraterna har fått dra nytta av en fantastiskt bra budget.

Vad gäller utbildning: Det är självklart att utbildning är en väsentlig del av att människor kommer i jobb. Men det som är problemet med socialdemokratins inställning är att man bara ser till utbildning. Det verkar inte finnas något som helst i övrigt. Det verkar inte vara viktigt att det ska löna sig att arbeta, inte heller att det ska finnas fler som anställer. Om det bara finns ett ben på pallen kommer den att välta.

#### Anförande nr 199

**Anna Rantala Bonnier (FI):** Ibland gör dina inlägg mig oerhört provocerad, Johan Paccamonti, vilket i och för sig kan gälla för mer moderat politik än den du lyfter fram.

Stramare bidrag, alltså mindre pengar till dem som redan har minst pengar, tror ni är en effektiv politik. Pengar till papperslösa barn, som gör att de kan få mat, kläder och tak över huvudet, tycker du att det är en fräsch idé att ta bort.

Och det här raljerandet över människor som går på försörjningsstöd! Som att det är enkelt att gå på försörjningsstöd! Jag har jobbat som socialsekreterare och handlagt just försörjningsstöd. Att gå på bidrag hör till det jobbigaste som finns. Man är helt ofri. Man måste alltid lämna in papper på allting och ställa upp på alla möjliga insatser. Insatserna är visserligen bra, men det är inga människor som deltar i dem för skojs skull. Ni påstår att ett stramare bidragssystem skulle göra att de enligt er lata försörjningsstödstagarna får mer pengar och kommer ut i jobb. Det är bara moderat bluffpolitik.

#### Anförande nr 200

**J o h a n P a c c a m o n t i** (M): Det är varken ett påstående eller ett påhitt. Det är nämligen rena fakta. Är det någonting som har visats i Sverige och i land efter land i Europa där man har reformerat arbetsmarknadssystemen för att få människor att komma i arbete är det att det gäller att ha stramare bidrag och sänkt skatt på arbete för att människor – precis som du säger – inte ska leva på bidrag år ut och år in. Vi måste se till att det finns möjligheter att lämna detta.

#### Anförande nr 201

**A n d r e a S t r ö m** (M): Ordförande! Jag kommer också att hålla mig till motion 2017:45. Vi har väckt den här motionen för att lyfta fram och möjliggöra fler vägar till jobb. Att människor har ett jobb att gå till är en av de allra viktigaste förutsättningarna för integration, minskad segregation och en sammanhållen stad under nästa mandatperiod. Om du har stått långt ifrån arbetsmarknaden under stora delar av ditt liv kan tröskeln att kliva tillbaka eller för första gången kliva in på arbetsmarknaden vara väldigt hög, även om viljan är stor. Det innebär att vi som stad behöver vidareutveckla vilka incitament vi inför och vilka skärpningar vi gör för att det alltid ska löna sig att ta ett jobb. Vi behöver göra det med mer samverkan mellan socialförvaltningen och arbetsmarknadsförvaltningen.

När en person söker försörjningsstöd ska det ses som ett akut behov som kräver en akut insats. Men sedan vill vi direkt se en individuell handlingsplan för att en person ska kunna bryta sitt bidragsberoende och komma till egen försörjning. Därför lägger vi nu fram en rad förslag för att stadens handläggare på olika sätt ska kunna möta individers behov men också ställa krav. Det handlar exempelvis om fler hembesök, om fler digitala verktyg för socialtjänsten och om att möjliggöra för människor att testa och starta företag utan att förlora bidraget direkt.

Att ställa krav är för mig nämligen att bry sig, både om dem som i dag behöver ta sig ur sitt bidragsberoende och om kommande generationer, som ska få se sina föräldrar gå till jobbet för att vi inte ska ha ett bidragsberoende i Stockholm som går i arv generation efter generation. För att nå dit är jag övertygad om att den här motionen ger ett par steg på vägen. Bifall till motionen!

#### Anförande nr 202

**A n n a R a n t a l a B o n n i e r** (FI): Jag kunde tydligen inte hålla mig från att ta replik den här gången heller. Andrea Ström! Vi sitter ju i socialnämnden tillsammans. Jag ser din kunskap om socialtjänsten som ganska hög. Därför blir jag lite förvånad över ditt anförande. Vad tror du att socialsekreterarna gör när det gäller försörjningsstöd? Det är klart att det finns handlingsplaner. Det är klart att det finns krav. Det är klart att det redan är så att man måste gå till en praktikplats om man blir

anvisad, gå till jobbtorg om man blir anvisad och följa den plan som finns mellan arbetsförmedling och socialtjänst. Det är ju inte så att människor som söker försörjningsstöd får en utbetalning en gång i månaden och sedan kan ligga och pilla sig i naveln. Jag är jättetrött på den här beskrivningen av människor som söker försörjningsstöd. Det är inte så det funkar. Det är jättehöga krav på försörjningsstödstagare. Kan vi bara slå fast det en gång för alla?

Sedan kan man absolut fundera över att utöka detta, göra mer saker och ändå behålla försörjningsstödet. Det kan finnas en bredare palett av saker man kan anvisa människor till. Det diskuterar jag gärna. Men den här beskrivningen av att det inte finns några krav är bara verklighetsfrånvärd.

#### Anförande nr 203

**A n d r e a S t r ö m (M):** Jag instämmer helt i att det är tufft att gå på försörjningsstöd, Anna Rantala Bonnier. Det är också därför jag för fram en politik för att ta människor ut ur bidragsberoende och se till att de kan ta steget in på arbetsmarknaden och få ett jobb att gå till. Skillnaden är att du säger: Det är tufft att gå på försörjningsstöd, och därför ska vi göra det enklare att gå på försörjningsstöd. Men det är inte en lösning som möjliggör för de här personerna att ta sig ut i arbete, Anna Rantala Bonnier. Vi ser ju att bidragsberoende går i arv i generation efter generation. Vi ser större och större skillnader mellan olika stadsdelar. Vi ser ett långvarigt bidragsberoende i stora grupper. Vi ser att fler och fler nyanlända som lämnar etableringen går rakt ut i försörjningsstöd. Jag frågar mig: Vad är ert alternativ inför nästa mandatperiod?

#### Anförande nr 204

**T i n a K r a t z (V):** Fru ordförande! Fullmäktige! Jag tackar Moderaterna och övriga för att det väckts ännu fler jättelånga och intressanta motioner. Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut vad gäller alla tre motioner, men kommer att koncentrera mig på Moderaternas långa motion.

I den här motionen blir Moderaternas politik för Stockholm väldigt tydlig. Ni vill konkurrensutsätta jobbtorgen. Ni vill införa bonusliknande system. Ert svar är alltid att privatisera. Man kan absolut misstänka att ni har en ideologisk grund för detta. Detta föreslår ni trots att erfarenheten visar hur fel det ofta blir med privatiseringar. Ta till exempel de så kallade etableringslotsarna – en reform som fick avslutas över en natt, eftersom det visade sig att hundratals miljoner pumpades in i ett system som bland annat sysslade med grov organiserad brottslighet. Nu vill ni försöka igen. Ännu mer av våra skattepengar ska slussas till vinstutdelning för privata bolag och i värsta fall till rena skojare och kriminella.

Ju mer som privatiseras, desto mer låter vi företag på jakt efter snabba vinster styra vårt samhälle. Valfärden ska inte vara till för att företag ska göra vinst. Den ska vara till för alla dem som behöver den. Politiken måste handla om att göra livet bättre för vanliga människor. Jobbtorgens arbete berör i dag i allt större omfattning personer med komplex problematik, vilka behöver mycket stöd och både längre och mer omfattande insatser. Att genom att konkurrensutsätta jobbtorgen slå sönder det upparbetade samverkansarbetet mellan stadens olika jobbtorg, arbetsmarknadsinsatser, utbildningsinsatser och socialtjänstens arbete skulle vara förödande. Denna nära samverkan förstärker kvaliteten i arbetet med den här komplexa och utsatta



målgruppen. Det finns också en överhängande risk att en privatisering skulle skapa incitament att negligera dem som står längst från arbetsmarknaden. Vi vill i stället satsa de resurser som behövs för att fortsätta att utveckla och förbättra insatserna på ett kontinuerligt sätt.

I den här motionen blir också Moderaternas politik för de stockholmare som har en verkligt utsatt situation väldigt tydlig. I Sverige är ekonomiskt bistånd det yttersta skyddsnätet, och så ska det vara. Om man får sänkt bistånd eller blir utan finns ingen annanstans att gå. Vart anser Moderaterna att man ska gå för att överleva om man fräntas det yttersta skyddsnätet? I ert Stockholm finns tydligen inte den hemlöse mannen som har förlorat sin bostad och har ett pågående heroinmissbruk. Vart ska han då ta vägen, om han inte kan få hjälp här? Är det civilsamhällets ansvar? Det är viktigt att inte glömma att socialsekreterarna som handlägger ekonomiskt bistånd arbetar med ett socialt förändringsarbete. Det ska de också få möjlighet att göra.

Vi avvaktar inte. Vi satsar för att få människor i jobb. Och vi satsar i andra änden för att de ska få ett stöd som ger dem bättre förutsättningar att få ett arbete.

Anförande nr 205

J o h a n n a S j ö (M): Fru ordförande! Det gläder mig att du ser att det här är moderat politik, Tina Kratz. Sedan slutade jag glädja mig.

Att döma alla alternativ utifrån en enda reform, som inte gick jättebra, är inte bara att slänga ut barnet med badvattnet utan att över huvud taget diskvalificera sig från den offentliga debatten. Ylva Johansson är ett känt namn inom er sfär. Hon är ju för alternativ till Arbetsförmedlingen. Jag är lite förvånad över attityden till alternativ till jobbtorgen. Det är inte så att insatser måste utföras av kommunala tjänstemän. Vi har nu börjat väldigt positivt med att äntligen få till ett Finsamsamarbete. Jag förstår inte den här misstron emot andra aktörer.

Jag vill också säga att hemlösa med heroinmissbruk har andra behov.

Anförande nr 206

T i n a K r a t z (V): Det är en ganska omfattande motion, som även berör försörjningsstödet.

När ni går in och privatiserar vårdcentraler och annat är vår erfarenhet att vi i förorterna, till exempel i en stadsdel som Skarpnäck, får sämre verksamheter. Vi får inte längre tillgång till dem. De slås sönder. Samverkan mellan till exempel den kommunala hemtjänsten och vårdcentralen har försvårats avsevärt. När man hela tiden försöker hitta de här lösningarna är det oftare så att man slår sönder bra verksamheter än att man skapar nya och bättre saker. Det var min poäng.

Anförande nr 207

J o h a n F ä l l d i n (C): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Stockholm och Sverige klyvs mellan dem som har jobb och dem som aldrig har haft ett, mellan människor som är födda här och dem som är födda i ett annat land. Den klyvningen behöver brytas.

Samtidigt som arbetslösheten i vissa grupper är hög visar Arbetsförmedlingens prognoser på en tilltagande brist på arbetskraft. Det låter som en paradox, men det beror delvis på den så kallade mismatch som råder på arbetsmarknaden.

Att validera kunskaper, utbildningar och erfarenheter är avgörande för att lotsa människor in i jobb. Valideringen har nämnts i debatten år ut och år in, men problemet tycks inte låta sig lösas. Det kan inte fortsätta så.

Jobbtorgen är ett viktigt verktyg för Stockholm. Men för att de ska klara sitt uppdrag behöver de också kunna se människors behov och kompetenser. De behöver kunna se vem som behöver vilket stöd. Just därför är ett jobbtorg för validering ett utmärkt förslag. Därmed vill jag yrka bifall till den reservation som vi ställer oss bakom i kommunstyrelsen vad gäller motion 2016:111.

#### Anförande nr 208

**M a r t i n W e s t m o n t (SD):** Fru ordförande! Till skillnad från föregående talare håller Sverigedemokraterna inte med om att det här är en bra idé. Jag tror att man måste tänka om i de här frågorna när det gäller validering. Jag tror att en mycket bättre lösning är att satsa mer på lärlingsjobb, för den bästa valideringen sker ju ute på arbetsplatserna, där arbetsledarna kan se om man verkligen har de kunskaper och meriter som man säger sig ha och som betygen visar. Vi vet ju att det förekommer en del förfalskningar och så vidare. Hur vet man säkert om de personer som kommer till Sverige verkligen har de kunskaper som de säger sig ha? Jo, det vet vi om de till exempel får ett lärlingsjobb eller en praktikplats på en arbetsplats. Då får de ju den validering de söker. Jag skulle alltså vilja säga att det är bättre att man satsar just på lärlingsjobb. Det vill Sverigedemokraterna göra. Jag tror också att vi då kommer att komma till rätta med den här problematiken på ett bättre sätt.

I grund och botten har motionärerna fel i den här frågan. En bättre väg att gå är att satsa på lärlingsjobb i stället. Sverigedemokraterna yrkar avslag på motionen och ställer sig bakom kommunstyrelsens förslag.

#### Anförande nr 209

**R i c k a r d W a l l (-):** Ordförande och fullmäktige! Jag pratar om motion 135 av Anna König Jerlmyr med flera. Det är en väldigt omfattande motion på åtta sidor. Jag går till de 28 punkter som de föreslår. Jag läser under punkt 23: ”Arbetsmarknadsnämnden ges i uppdrag att, med inhämtande av adekvat expertis, förstärka innehållet i samhällsorienteringen med ett tydligt fokus kring hedersrelaterat våld och förtryck som inkluderar kvinnors och barns rättigheter.” Det är skrivningen i motionen. Då är det tydligen så att jag måste förklara för Moderaterna – det är ett helt gäng moderater här – att det faktiskt är så att det i Sverige inte finns någon adekvat expertis i de här ämnena. Det är nämligen så att även de som kanske uppfattas som adekvat expertis, såsom Glöm aldrig Pela och Fadime, GAPF, med Sara Mohammad med flera, som vet hur saker och ting hänger ihop, tvingas att vara politiskt korrekta.

Vi socialkonservativa är inte politiskt korrekta. Vi är bara korrekta. Så här hänger det ihop: För att få ut sitt budskap har de här organisationerna och experterna varit tvungna att fokusera enbart på den ena delen av hedersproblematiken, nämligen den del som handlar om att kontrollera kvinnans oskuld. Den andra delen, som är minst lika viktig, är att se till att kvinnorna hålls inom den egna gruppen. När man kom från bergen i

Pakistan och Turkiet och så vidare var det liksom en nödvändighet. Den där senare delen har en väldigt tydlig främlingsfientlig komponent. Det är vi och de. De här experterna kan inte föra fram den delen, för då skulle nämligen hela deras arbete fokusera på: Ni är bara rasister! Därför har de valt den lätta vägen, att bara säga: Det handlar om oskuldsfrågan och ingenting annat. När man då inte tar itu med hedersproblematiken i dess hela sammanhang och i dess hela bredd kommer man fel.

Fel av mig! Jag sade att adekvat expertis inte finns i Sverige. Så är det inte. Det finns ju *en* person som både kan frågan och kan berätta hur saker och ting hänger ihop utan att vara rädd.

*§ 32 Minska smittoriskerna i förskolan**§ 33 Förbättra barnens säkerhet på förskolorna i Stockholms stad*

## Anförande nr 210

**C h r i s t i n a L i n d e r h o l m (C):** Ordförande och fullmäktige! Återigen ska vi diskutera hälsa. Det tycker jag är positivt. Förut gällde det äldres hälsa och hur man blir friskare på ålderns höst eller i mogen ålder. Nu är det de små barnen vi ska prata om. Det här är en centermotion som är skriven av Jonas Naddebo. Han hälsar och säger att vi ska tacka för motionen och tacka för att det är saker på gång, men att man även på det här området måste ta lite större ansvar centralt.

Vi ser svaren från de olika stadsdelarna. En del tycker att vi gör tillräckligt och inte behöver mer. Andra säger att det är jättebra om man får lite riktlinjer, så att man kan jobba ännu bättre med de här frågorna. Det finns två skäl att jobba väldigt intensivt och metodiskt med barns hälsa i förskolan, nämligen att vi kan minska användandet av antibiotika och att vi får färre sjukdagar för personalen, barnen och föräldrarna, vilket är väldigt värdefullt. Det finns metoder och system. Det vet man om på landstinget och på ”miljö-och-hälsan”. Men vi ska inte överlåta det till dem, utan det är utbildningsnämndens ansvar att se till att det finns en ”best practice” i staden och att den faktiskt används. Sedan kan man titta på hur de här metoderna fungerar och om vi kan intensifiera detta ännu mer för att se till att barnen blir friskare och att vi helt enkelt får färre sjukdagar.

Ordförande! Jag yrkar bifall till Karin Erlunds reservation i kommunstyrelsen vad gäller motion 34.

## Anförande nr 211

**B o r g a r r å d e t B u r e l l (S):** Fru ordförande! Självklart vill vi alla att våra barn ska må bra. Inte minst barnens föräldrar och familj gör säkerligen allt för att de ska må bra. Sedan finns det de som låter bli att vaccinera sina barn, och det tycker jag är oansvarigt.

Förskolan bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete. Fokus är på trygghet, säkerhet och pedagogisk utveckling. De här sakerna förutsätter varandra. Precis som Christina Linderholm redan har sagt pågår ett ambitiöst arbete som hela tiden utvecklas. Vi i denna sal ansvarar tillsammans för förskoleverksamheten. Vi ska komma ihåg att detta ligger på våra 14 stadsdelsnämnder men att utbildningsförvaltningen har en viktig roll i att sprida goda exempel och samordna verksamheten utan att ta ifrån stadsdelsnämnderna deras ansvar. Det som är glädjande för oss alla är att den här verksamheten åtnjuter så högt förtroende bland Stockholms föräldrar. Det är få verksamheter som har så höga siffror. I förskoleundersökningen 2017 svarar 90 procent av vårdnadshavarna att de upplever att förskolan i sin helhet är trygg och säker för deras barn. Det är också faktiskt en siffra som går uppåt. Sedan flera år tillbaka tickar det upp någon procent varje år.

Nu är det så att det ändå behövs kunskapsspridning och information kring arbetet mot smittspridning i förskolan. Nya riktlinjer är under utarbetande och kommer att tas upp i kommunfullmäktige under året.

När det gäller säkerhet kan jag berätta att det även där naturligtvis pågår ett stort arbete. Sisab är en stor resurs. Sisab är hyresvärd för många av förskolorna, kommunala men också fristående, och så finns det även andra privata hyresvärdar. För något halvår sedan skedde det en olycka på en förskola. Det var oerhört tråkigt och dramatiskt. Tack och lov är det så att det barn som då råkade illa ut nu är återställt. Men en ytterligare ambitionshöjning är igångsatt, och alla förskolor har inventerats. När jag talade med Sisabs vd häromveckan om just det här bekräftade han att Sisab nu sätter en högre ribba för sig själv. Man säger att man ska leva upp till nybyggnadsstandard även i de förskolor som är några decennier gamla och där det var andra byggkrav. Vi i Stockholm kan vara stolta över att ha ett skolfastighetsbolag som alltid vill gå i framkant. Det handlar också om säkerheten kring gifter och om en giftfri förskola. Det finns ett jättefint sådant exempel i Gröndal som jag kan rekommendera er alla i fullmäktige att besöka.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 212

M a r t i n W e s t m o n t (SD): Fru ordförande! Olle Burell! Detta är en rätt viktig fråga. Jag blir nästan lite provocerad när du står här och säger: ”Självklart vill vi alla att våra barn ska må bra.” Du är ju väldigt insatt på det här området. Du vet mycket väl att det förekommer att det sprids en del smittsamma sjukdomar på våra förskolor, till exempel tuberkulos. Du vet också att det framför allt är nyanlända barn som sprider de här sjukdomarna. De sprids genom nysningar, hostningar och så vidare. Tycker du att det är en bra politik att placera de här barnen med de här sjukdomarna tillsammans med friska barn? Bör inte föräldrarna få information om att detta sker på Stockholms förskolor? Vad har du att säga om det?

Anförande nr 213

Borgarrådet B u r e l l (S): Sverige har en väl utbyggd hälsovård. Det är landstingen som ansvarar för denna. Vi har en barnhälsovård. Alla föräldrar har också ett ansvar att se till att deras barn är friska. Alla föräldrar har dessutom ett ansvar att se till att deras barn blir vaccinerade, tycker jag. Det är inte lagstadgat, men det borde det väl vara.

Jag vill med kraft tillbakavisa den typ av rätt grumlig retorik som du använder, Martin Westmont. Jag är övertygad om att detta är en informationsfråga och om att alla, ifall de får rätt information, kommer att göra det som är det rätta och det bästa för deras barn. Våra förskolor bidrar till ett viktigt informationsarbete på denna punkt.

Anförande nr 214

K a r i n E r n l u n d (C): Ordförande och fullmäktige! Min partikollega Christina Linderholm var uppe och pratade om hälsa. Nu ska jag prata lite om säkerhet. Jag yrkar bifall till Centerpartiets reservation i kommunstyrelsen vad gäller motion 2016:106, som handlar om att förbättra barnens säkerhet på förskolor i Stockholms stad. Det här förslaget handlar helt enkelt om att all personal i förskolan regelbundet ska genomgå utbildning i hjärt-lungräddning.

Bakgrunden till att Jonas Naddebo skrev den här motionen var att en partikollega till oss hade en son som satte i halsen på förskolan. På den förskolan hade alla pedagoger precis veckorna innan genomgått en utbildning i hjärt-lungräddning. Man kunde

snabbt genomföra hjärt-lungräddning på den här pojken, och allting gick bra. Men det här fick vår kollega att höra av sig till oss och säga att vi verkligen borde säkerställa att det här fungerar bra på alla förskolor i hela Stockholm. Därför skrev vi den här motionen.

Vi vill tacka så hemskt mycket för svaret, även om jag känner mig lite dum när jag läser, för jag vet inte riktigt om det är bifall eller inte till vårt förslag. Det låter i texterna väldigt mycket som att det här är ett bra förslag. Jag tolkar det som att det ska in i programmet för barnsäkerhet, som har varit ute på remiss och som jag tror kommer att komma upp snart i utbildningsnämnden. Det vore kanske intressant att bara få höra: Kommer det här att finnas med i programmet, och när kommer programmet upp i utbildningsnämnden? Ska jag tolka det här som bifall till vår motion?

#### Anförande nr 215

Borgarrådet B u r e l l (S): Fru ordförande! Det är som du säger, Karin Ernlund: Detta är otroligt viktigt. Jag tror att alla som någon gång har hand om någon annans barn har som sin absolut värsta mardröm att inte kunna hantera en sådan situation som du beskriver. Det har under många år varit självklart att utbilda sin personal i hjärt-lungräddning. Den systematiken bekräftas i det program som tas fram. När ni nu också understryker detta kan jag säga att kommunstyrelsens förslag till beslut är en bekräftelse av att detta är en viktig fråga som det jobbas med. Vi är alla överens.

#### Anförande nr 216

K a r i n E r n l u n d (C): Utmärkt!

#### Anförande nr 217

P e r O s s m e r (-): Fru ordförande! Jag tänker tala om punkt 34, det vill säga motion 2016:109. Motionen tar ju sikte på det kända förhållandet att barn i förskoleåldern lätt drabbas av infektioner. Som förälder till fyra barn vet jag att så är fallet. Det finns också som bekant en risk att föräldrarna smittas.

Problemet är att det inte är så lätt att göra något åt den här saken. Motionären har lite dunkla förslag om "best practice". Svaret ger ett allmänt bemötande angående vikten av god handhygien etcetera, och det är något som är känt sedan 1850-talets Wien med doktor Semmelweis. Man hänvisar också lite svävande till stadens princip att alla barn i Stockholm ska ha goda och jämlika uppväxtvillkor. Det där är riktigt och bra, men vad det har med saken att göra förstår jag inte riktigt.

Men så har vi det riktigt stora problemet, som kanske Martin Westmont var inne lite grann på. Det gäller ju övergripande för skolförvaltningen att se till att personalen har genomgått en allmän obligatorisk hälsokontroll. Personalen ska ha visat sig vara fri från tbc. Vi har haft problem med detta vad gäller flera smittosamma sjukdomar. Självfallet ska personalen också vara vaccinerad mot mässling, vattkoppor, röda hund och you name it.

Det är ju så att gällande lagar i Sverige, till skillnad från i utlandet, exempelvis i Frankrike, gör att barn inte kan tvångsvaccineras utan får fortsätta att smitta sina kamrater när det är aktuellt. Det gör det ännu viktigare för förvaltningen att bedriva ett kraftfullt informationsarbete för att få barnen vaccinerade – för deras egen skull och för omgivningen.

Kommunstyrelsens inställning till motionen är som sagt föga precis, men den är väl inte heller direkt skadlig. Därför yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag, fru ordförande.

Anförande nr 218

**I n g e g e r d A k s e l s s o n L e D o u a r o n** (MP): Miljöpartiet yrkar bifall till kommunstyrelsens svar på båda motionerna. Det här är priofrågor för Miljöpartiet: hälsa och giftfrihet. Det har länge legat i våra program att jobba för det. Det finns ju även bra arbete i utbildningsnämnden, framför allt när det gäller att sprida goda metoder.

Jag kan nämna en konkret metod som jag inte kände till förrän mina barnbarn började på förskola i Vällingby. De riktigt små barnen får nämligen sova i sina barnvagnar i stället för att ligga ihop i en sovsal. Det sker just i syfte att minska smittoriskerna. Det är sådana här små saker som man kan göra – eller små är de väl inte, men de här barnen är verkligen duktiga på att sova i sina vagnar. Jag har ofta undrat – jag har inte sett hur det går till, men de gör i alla fall så.

Vi jobbar vidare på det här och ser till att alla förskolor kan göra ett bra jobb.